

**Raport o stanie
zagospodarowania przestrzennego
województwa pomorskiego**

Ocena realizacji inwestycji w latach 2013-2017

© Pomorskie Biuro Planowania Regionalnego / 2018

Praca pod redakcją Jakuba Pietruszewskiego

Zespół autorski:

Agnieszka Czapiewska, Hanna Obracht-Prondzyńska, Bartosz Pępek, Maciej Radzikowski, Aleksandra Rudzińska

SPIS TREŚCI:

WPROWADZENIE	6
1. STAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	8
2. PRZEGLĄD ZMIAN I OCENA REALIZACJI INWESTYCJI W LATACH 2013-2017	23
2.1. Inwestycje celu publicznego, w tym wynikające z PZPWP	23
2.2. Przegląd inwestycji zrealizowanych w województwie w kontekście celów polityki przestrzennego zagospodarowania województwa.....	32
2.3. Wnioski z przeglądu i oceny w odniesieniu do struktury przestrzennej.....	44
3. STAN PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO	46
3.1. Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.....	46
3.2. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	47
3.3. Decyzje o warunkach zabudowy	53
3.4. Skutki finansowe uchwalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.....	55
3.5. Ocena aktualności studium oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.....	60
3.6. Wnioski i rekomendacje	61
4. SYSTEM REALIZACJI POLITYKI PRZESTRZENNEJ	64
4.1. Wdrażanie polityki przestrzennej województwa.....	64
4.2. Wojewódzka Komisja Urbanistyczno-Architektoniczna	65
4.3. Dialog Terytorialny	66
4.4. Zapisy Planu programowaniu polityki rozwoju	66
4.5. Regionalny węzeł infrastruktury informacji przestrzennej	67
4.6. Ramowy Plan Pracy Biura	67
4.7. Najlepsza Przestrzeń Publiczna Województwa Pomorskiego	67
4.8. Wskaźniki realizacji Planu	69

SPIS RYCIN:

Ryc. 1.1.	Zmiany składowych przyrostu rzeczywistego w województwie pomorskim w latach 1999-2016	8
Ryc. 1.2.	Przyrost rzeczywisty i dynamika zmian w latach 2013-2016 w gminach województwa pomorskiego	9
Ryc. 1.3.	Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców w roku 2016 w gminach województwa pomorskiego	10
Ryc. 1.4.	Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat	11
Ryc. 1.5.	Liczba turystycznych obiektów noclegowych w roku 2016 w gminach województwa pomorskiego	13
Ryc. 1.6.	Udział obszarów chronionych bez obszarów NATURA 2000 w ogólnej powierzchni gmin województwa pomorskiego w roku 2016	15
Ryc. 1.7.	Odsetek gruntów leśnych w ogólnej powierzchni gmin województwa pomorskiego w roku 2016	16
Ryc. 1.8.	Dostępność drogowa do Gdańska w 2017 roku	17
Ryc. 1.9.	Wyniki Generalnego Pomiaru Ruchu na drogach krajowych i wojewódzkich w 2015 roku	18
Ryc. 1.10.	Odsetek osób korzystających z sieci wodociągowej w gminach województwa pomorskiego w 2016 roku	20
Ryc. 1.11.	Odsetek osób korzystających z instalacji kanalizacyjnej w gminach województwa pomorskiego w 2016 roku	21
Ryc. 3.1.	Aktualność studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin – stan na 31 grudnia 2016 roku	46
Ryc. 3.2.	Struktura funkcjonalna obszarów wynikająca z ustaleń studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin – stan na 31 grudnia 2016 roku	47
Ryc. 3.3.	Liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w gminach na 100 km ² – stan na 31 grudnia 2016 roku.	48
Ryc. 3.4.	Odsetek powierzchni gmin objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego – stan na 31 grudnia 2016 roku	48
Ryc. 3.5.	Struktura przeznaczenia gruntów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego w roku 2012 i 2016	49
Ryc. 3.6.	Struktura przeznaczenia w powierzchni poszczególnych funkcji (w ha) w roku 2012 i 2016	50
Ryc. 3.7.	Udział terenów zabudowy mieszkaniowej w powierzchni miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – stan na 31 grudnia 2016 roku	50
Ryc. 3.8.	Udział terenów zabudowy usługowej w powierzchni miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – stan na 31 grudnia 2016 roku	51
Ryc. 3.9.	Udział terenów rolniczych w powierzchni miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – stan na 31 grudnia 2016 roku	51
Ryc. 3.10.	Udział terenów komunikacyjnych w powierzchni miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – stan na 31 grudnia 2016 roku	52
Ryc. 3.11.	Udział terenów zabudowy techniczno-produkcyjnej w powierzchni miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – stan na 31 grudnia 2016 roku	52
Ryc. 3.12.	Udział terenów zieleni i wód w powierzchni miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – stan na 31 grudnia 2016 roku	53
Ryc. 3.13.	Liczba decyzji o warunkach zabudowy wydanych w 2016 roku	54
Ryc. 3.14.	Powierzchnia terenów, dla których w 2016 roku wydano decyzje o warunkach zabudowy	54
Ryc. 3.15.	Struktura funkcjonalna terenów objętych decyzjami o warunkach zabudowy w województwie pomorskim – wg liczby wydanych decyzji (stan na 31.12.2016)	55
Ryc. 3.16.	Prognozowane dochody gmin z tytułu uchwalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	56
Ryc. 3.17.	Struktura prognozowanych dochodów gmin z tytułu uchwalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	57
Ryc. 3.18.	Prognozowane dochody gmin z tytułu uchwalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	57
Ryc. 3.19.	Struktura prognozowanych wydatków gmin z tytułu uchwalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na dzień 31.12.2016	58
Ryc. 3.20.	Dochody gmin z tytułu uchwalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na dzień 31.12.2016	58
Ryc. 3.21.	Struktura dochodów gmin z tytułu uchwalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na dzień 31.12.2016	59
Ryc. 3.22.	Wydatki gmin z tytułu uchwalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na dzień 31.12.2016	59
Ryc. 3.23.	Struktura wydatków gmin z tytułu uchwalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na dzień 31.12.2016	60
Ryc. 3.24.	Ocena aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na dzień 31.12.2016	61

WYKAZ SKRÓTÓW:

BDOT	baza danych obiektów topograficznych
DT	Dialog Terytorialny
GDDKiA	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
KPK	Krajowy Program Kolejowy
KT	Kontrakt Terytorialny
MKiDN	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
MON	Ministerstwo Obrony Narodowej
PBDK	Program Budowy Dróg Krajowych
PKP PLK	PKP Polskie Linie Kolejowe SA
POBMo	Program Ochrony Brzegów Morskich
PSE	Polskie Sieci Elektroenergetyczne SA
PW „CMN”	Program wieloletni „Budowa Centrum Medycyny Nieinwazyjnej Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego”
PW „MIIWŚ”	Program wieloletni „Budowa Muzeum II Wojny Światowej”
PZPWP 2030	Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030
PZRPdRWDW	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla Regionu Wodnego Dolnej Wisły
SWP	Samorząd Województwa Pomorskiego
UMWP	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego
WIIP	węzeł infrastruktury informacji przestrzennej
WKU-A	Wojewódzka Komisja Urbanistyczno-Architektoniczna
WPF	Wieloletnia Prognoza Finansowa
ZDW	Zarząd Dróg Wojewódzkich

WPROWADZENIE

Zgodnie z art. 45¹ ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o *planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (tj. Dz.U. z 2017 r. poz. 1073 z późn. zm.) oraz zapisami *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030* (PZPWP) przyjętego uchwałą Nr 318/XXX/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 grudnia 2016 roku, co najmniej raz w czasie kadencji sejmiku Plan podlega okresowej ocenie.

Niniejszy dokument jest już piątym tego typu opracowaniem Samorządu Województwa Pomorskiego. Obejmuje lata 2013-2016, a więc okres, w którym obowiązywał *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego* przyjęty uchwałą Nr 1004/XXXIX/09 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 26 października 2009 roku. Ze względu jednak na wymogi ustawowe, które jednoznacznie wskazują, że okresowa ocena dotyczy obowiązującego *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030*, przegląd zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, ocena realizacji inwestycji oraz ocena systemu realizacji polityki przestrzennej odnoszą się do obowiązującego dokumentu, a więc obejmują także roku 2017.

Kontekst Raportu

Raport odnosi się do bardzo dynamicznego okresu zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, w związku z okresem kumulacji wydatkowania środków Polityki Spójności na lata 2007-2013 (z uwzględnieniem zasady n+3). W okresie tym dokonano szczegółowego przeglądu zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, w tym oceny uwarunkowań rozwoju przestrzennego województwa. Analizy te stały się podstawą do sporządzenia i uchwalenia nowego *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030*, określającego cele, kierunki i zasady polityki przestrzennego zagospodarowania województwa. Szereg wniosków wynikających z problemów prawnych funkcjonowania systemu gospodarki przestrzennej w Polsce, wpłynęło na ukształtowanie szerszego, niż wynika to z samych przepisów prawa, systemu realizacji Planu. Ocena tych rozwiązań z punktu widzenia wdrażania Planu wymaga czasu, zwłaszcza, że sam Plan obowiązuje od nieco ponad roku. Wydaje się jednak, że część z zaproponowanych rozwiązań może być inspiracją w toczącej się intensywnej dyskusji o systemie prowadzenia polityki rozwoju, w tym nowym systemie gospodarki przestrzennej.

Cele Raportu

Celem głównym Raportu jest okresowa ocena aktualności obowiązującego *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030* przez pryzmat:

- a) stanu zagospodarowania przestrzennego województwa – procesów zachodzących w przestrzeni,
- b) zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, ujęty w sposób syntetyczny i przekrojowy w oparciu o identyfikację inwestycji strukturalnych, realizowanych w przestrzeni całego regionu w latach 2013-2017,
- c) oceny zrealizowanych inwestycji, zwłaszcza o znaczeniu ponadlokalnym – jako podstawy oceny zmian w zagospodarowaniu przestrzennym z punktu widzenia obowiązujących celów i kierunków polityki przestrzennego zagospodarowania województwa.

Zakres Raportu

Niniejszy Raport, analogicznie jak poprzednie, obrazuje zmiany jakie zaszły w zagospodarowaniu przestrzennym i rozwoju województwa pomorskiego w latach 2013-2017. Ocena wykorzystuje informacje bazowe (rok 2012) z poprzedniego Raportu². Raport obejmuje cały obszar województwa pomorskiego z uwzględnieniem różnicowań na poziomie powiatowym i gminnym.

W części dotyczącej *przeglądu zmian w zagospodarowaniu przestrzennym* zidentyfikowane zostały nie tylko zadania – inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm RP, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa, ale także inne, m.in. przedsięwzięcia rozwojowe zrealizowane zarówno przez podmioty sektora publicznego (interwencja publiczna), jak też prywatnego.

¹ *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podlega okresowej ocenie. Zarząd Województwa, co najmniej raz w czasie kadencji sejmiku, dokonuje przeglądu zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, opracowuje raport o jego stanie w zakresie określonym w art. 39. ust. 3 oraz sporządza ocenę realizacji inwestycji, o których mowa w art. 39 ust. 5, podlegającą zaopiniowaniu przez wojewódzką komisję urbanistyczno-architektoniczną. Wyniki tego przeglądu oraz raport jest przedstawiany sejmikowi województwa oraz przekazywany do wiadomości ministrowi właściwemu do spraw rozwoju regionalnego.*

² *Raport o stanie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego, przyjęty uchwałą Nr 738/365/14 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 8 lipca 2014 r.*

Adresaci Raportu

Raport jest skierowany głównie do władz regionalnych, które dzięki niemu uzyskają podstawę do oceny aktualności regionalnej polityki przestrzennej określonej w PZPWP 2030 oraz mechanizmów realizacji Planu.

W szerszym ujęciu adresatami Raportu są:

- a) jednostki samorządu terytorialnego (np. sąsiednie województwa, powiaty i gminy),
- b) organy i instytucje centralne (np. minister właściwy ds. rozwoju regionalnego),
- c) instytucje współpracujące (komisje, rady i inne ciała doradcze lub współdecydujące samorządu województwa).

Metody analityczne

Do podstawowych metod analitycznych zastosowanych w trakcie tworzenia Raportu należały:

- a) analiza danych statystycznych oraz opracowań zastanych (*desk research*),
- b) ankietowanie (elektroniczny system zbierania danych) jednostek samorządu terytorialnego, gestorów mediów i zarządców infrastruktury.

Zasadniczy wniosek

W wyniku przeprowadzonej okresowej oceny *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030* przyjętego uchwałą nr 318/XXX/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 grudnia 2016 r. (jego uwarunkowań, kierunków, działań i zadań, w szczególności stanowiących inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym), ...

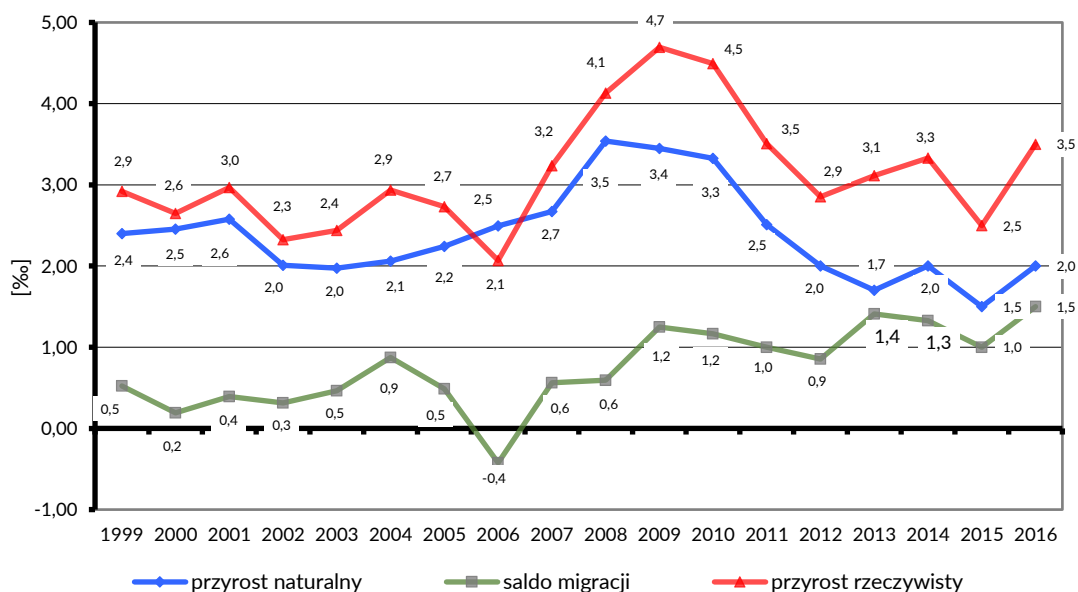
... mimo przyjęcia nowych dokumentów, mających wpływ na kształtowanie polityki przestrzennej kraju i regionu (przede wszystkim *Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju*), przy jednoczesnym braku zmian regulacji prawnych, odnoszących się do planowania regionalnego ...

... stwierdza się, brak przesłanek formalnych i merytorycznych uzasadniających potrzebę przystąpienia do prac nad zmianą *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030*, w tym aktualizacji jego powiązań z obowiązującymi dokumentami określającymi kierunki rozwoju kraju i regionu. Jednocześnie zauważa się konieczność podejmowania prac analitycznych, studialnych i koncepcyjnych rozwijających zapisy obowiązującego Planu, w tym ukierunkowanych na podejmowanie bardziej szczegółowych przesądzeń planistycznych.

1. STAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Wyludniająca się miasta, rozlewająca się chaotycznie zabudowa i rosnąca liczba mieszkańców

1. Województwo pomorskie jest jednym z najbardziej zurbanizowanych województw w Polsce, jednak od kilkunastu lat wskaźnik urbanizacji (liczba mieszkańców miast) spada. W latach 2012-2016 wartość tego parametru spadła o 1,2 p.proc. z poziomu 65,4% do 64,2%.
2. W stosunku do innych regionów, Pomorskie w 2016 r. nadal cechowało się najwyższym przyrostem naturalnym w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (2,0‰) i dodatnim saldem migracji (1,5‰, 2. miejsce w kraju po mazowieckim). Skutkuje to najwyższym w Polsce rzeczywistym przyrostem liczby ludności w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (3,5‰), który od roku 1999 przyjmuje wartości dodatnie (Ryc. 1.1).

Ryc. 1.1. Zmiany składowych przyrostu rzeczywistego w województwie pomorskim w latach 1999-2016.

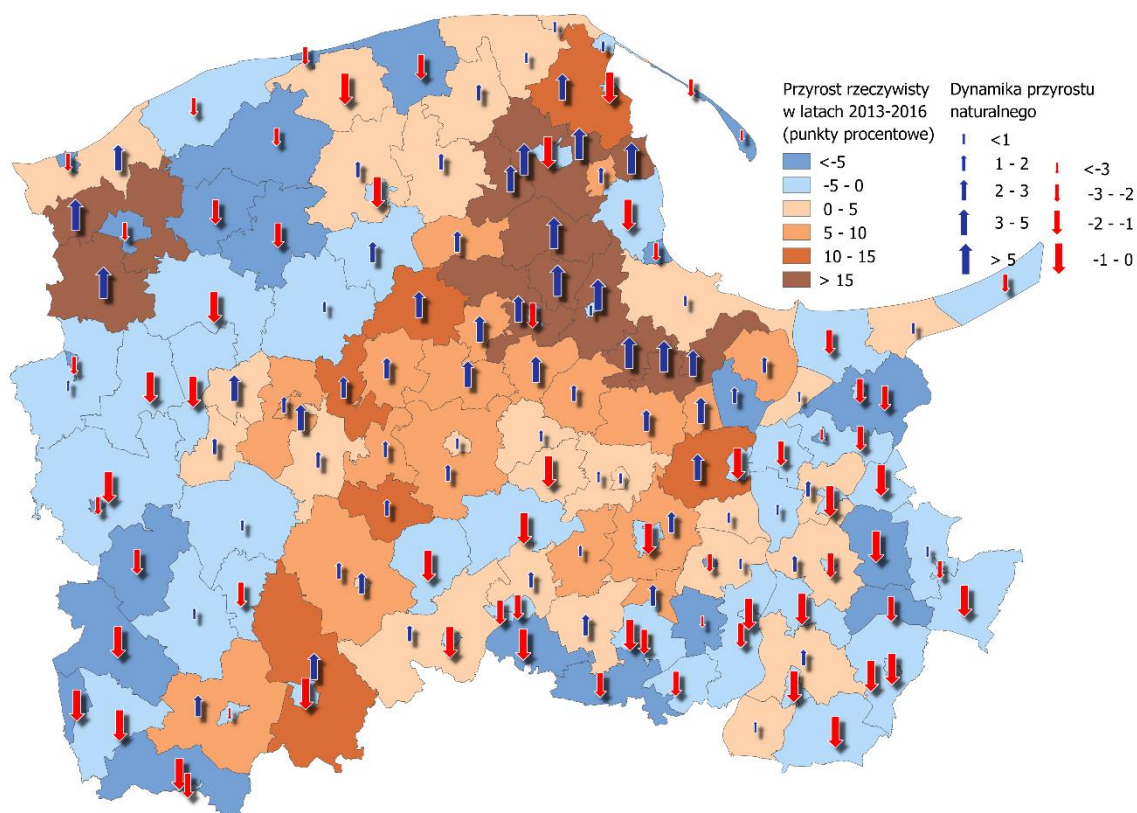
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

3. Sytuacja demograficzna pomorskich miast na tle Polski jest względnie korzystna, jednak charakteryzują ją duże zróżnicowania wewnątrz. W 2016 r. w stosunku do 2012 r. 9 na 42 miasta województwa (Gdańsk, Reda, Pruszcz Gdański, Rumia, Skarszewy, Kościerzyna, Żukowo, Brusy, Bytów) zwiększyło swoją liczbę ludności, w przypadku pozostałych populacja nie zmieniła się znacznie lub liczba ludności zmalała. Największy bezwzględny spadek liczby ludności w okresie 2012-2016 - powyżej 1 tys. miał miejsce w: Słupsku (-2,9 tys.), Sopocie (-1,4 tys.) i Gdyni (-1,7 tys.).
4. Zmniejszającej się liczbie ludności w miastach średnich i dużych towarzyszy jej wzrost w ich strefach podmiejskich, a najsilniej proces ten zaznacza się w otoczeniu Trójmiasta (gminy: Kolbudy, Kosakowo, Pruszcz Gdański, Przdokowo, Szemud, Wejherowo, Żukowa) i Słupska (gminy Słupsk i Kobylnica). Proces przejawiający się wewnętrznymi przesunięciami ludności z obszaru rdzeniowego na zewnątrz dotyczy całego obszaru funkcjonalnego danego miasta, pociągając za sobą negatywne konsekwencje gospodarcze (głównie zmniejszenie się lokalnej bazy podatkowej) i społeczne. Potencjał gospodarczy miasta w wyniku przesunięć wewnętrznych nie zmniejsza się w sposób radykalny, gdyż nadal większość potrzeb mieszkańcy terenu podmiejskiego zaspokajają na terenie miasta rdzeniowego.

Obszary tracące funkcje i rosnącej depopulacji

5. Utrzymuje się zjawisko polaryzacji przestrzennej rozwoju społeczno-gospodarczego. Rozwój koncentruje się przede wszystkim w Trójmieście, obszarach bezpośrednio go otaczających i większych ośrodkach miejskich, marginalizuje się przy tym rola mniejszych ośrodków, zwłaszcza słabo dostępnych zarówno systemem drogowym, jak również w zakresie transportu zbiorowego.

6. Negatywne konsekwencje gospodarcze i społeczne dotyczą obszarów, w których zmniejszającej się liczbie mieszkańców miasta nie towarzyszy jej wzrost w obszarze zapleczka³ – sytuację taką obserwować można w przypadku najmniejszych ośrodków miejskich województwa, położonych w jego zachodniej (Czarne, Debrzno, Kępice, Miastko) i wschodniej części (Nowy Dwór Gdański, Prabuty i Dzierzgoń), a ponadto w powiecie tczewskim (Gniew).

Ryc. 1.2. Przyrost rzeczywisty i dynamika zmian w latach 2013-2016 w gminach województwa pomorskiego.
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

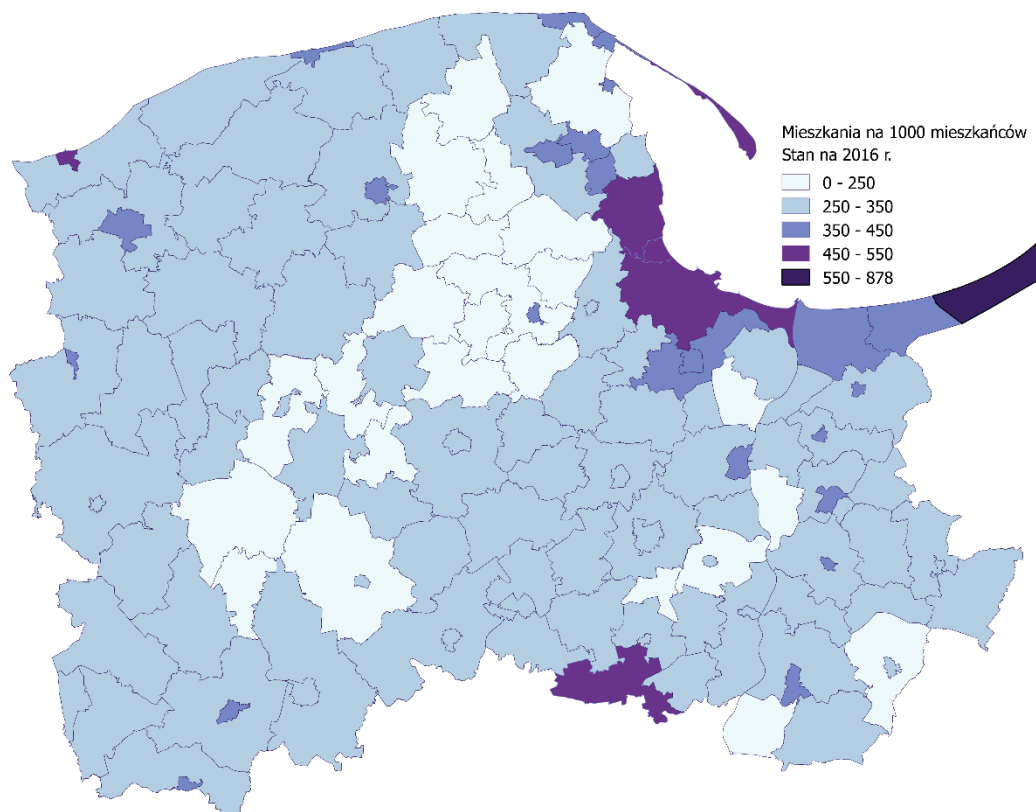
7. Nadal wyludniają się obszary peryferyjne województwa: część Powiśla, południowo-zachodnia część powiatu człuchowskiego oraz gminy na styku powiatów słupeckiego i bytowskiego (rejon miastecki). Wymagają one szczególnych działań zarówno w zakresie wsparcia rozwoju funkcji gospodarczych, jak również w zakresie poprawy obsługi systemem zintegrowanego transportu zbiorowego (działaniem istotnym w tym zakresie jest trwająca modernizacja linii kolejowej nr 405 (Miastko – Słupsk).

Wzrastająca liczba mieszkań oraz rosnąca liczba pozwoleń na budowę

8. W latach 2013-2016 zasoby mieszkaniowe na 1000 mieszkańców wzrosły o prawie 3,3% (z 354,9 do 366,5 mieszkań), przy czym największy wzrost wystąpił w Gdańsku (5,8%), Słupsku (4,3%), Sopocie (3,8%) oraz powiecie puckim (3,6%). Najwyższa wartości liczby mieszkań na 1000 mieszkańców zanotowano w gminach pasa nadmorskiego wokół Zatoki Gdańskiej.
9. W tym samym okresie dynamicznie rosła liczba mieszkań oddawanych do użytkowania (wzrost o 10,5%), przy czym średnia powierzchnia użytkowa mieszkania oddanego do użytkowania spadała o 8,6 p.proc. (z 95,1 m² w roku 2013 do 86,9 m² w roku 2016). Z punktu widzenia analizy procesów przekształceń struktury przestrzennej istotne jest jak te wielkości rozkładały się w powiatach województwa, spośród których największą dynamiką wzrostu liczby oddawanych do użytkowania mieszkań odnotowano w powiecie słupeckim (o 63%), kwidzińskim (o 46%), lęborskim (o 43%) i Gdańsku (o 32%), a największy spadek nastąpił w powiatach: Sopot (o 53%), gdańskim (o 36%) i malborskim (o 35%). Podobnie rozkładają się przyrosty powierzchni użytkowej mieszkań.

³ Zmniejsza się lokalny rynek zbytu, pogarszają się wskaźniki kapitału ludzkiego, co może zwrócić oddziaływać na pogłębienie się deficytu ludnościowego i w efekcie doprowadzić nawet do długotrwałego regresu gospodarczego i społecznego.

10. W latach 2013-2016 o 49% wzrosła liczba wydanych pozwoleń na budowę budynków mieszkalnych z 3.562 do 5.311, w tym o ponad 45% wzrosła liczba pozwoleń na budowę w budownictwie jednorodzinym oraz podwoiła się liczba pozwoleń na budowę budynków w budownictwie wielorodzinnym.

Ryc. 1.3. Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców w roku 2016 w gminach województwa pomorskiego.
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Poprawiająca się, ale zróżnicowana dostępność do usług publicznych

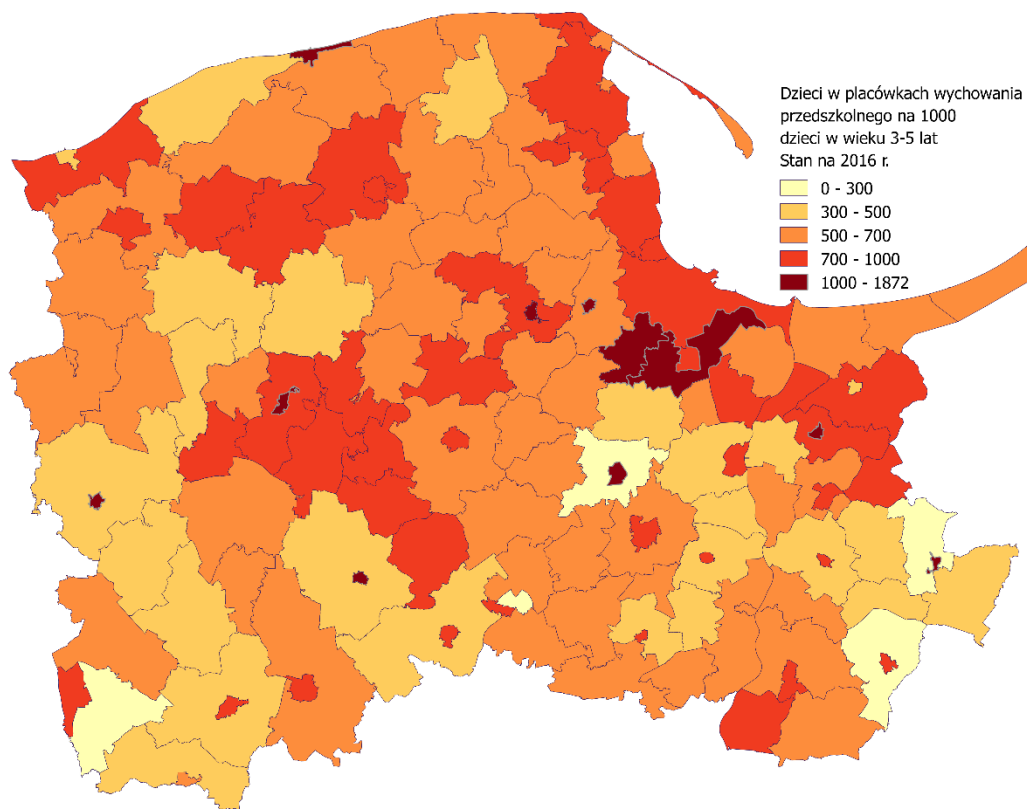
11. Biorąc pod uwagę wyposażenie ośrodków miejskich w usługi różnego rzędu, z uwzględnieniem zarówno publicznych, jak i rynkowych, obserwuje się znaczne dysproporcje w dostępie do nich w skali całego regionu, pozwalające wyróżnić kilka grup różnicujących poszczególne miasta⁴. Tworzą je:

- 1) 3 wiodące ośrodki w świetle wyposażenia w usługi: wyróżniający się zdecydowanie Gdańsk (I ranga), następnie Gdynia i Słupsk (II ranga); widoczne są różnice wynikające z odmiennej roli tych miast w sieci osadniczej województwa; Gdynia, silnie zintegrowana funkcjonalnie z miastem wojewódzkim, wyróżnia się dwukrotnie wyższym wskaźnikiem rangi w usługach biznesowych; z kolei Słupsk, stanowiący jedyny silny ośrodek w północno-zachodniej części regionu, charakteryzuje wyższa ranga w usługach publicznych;
- 2) grupę stosunkowo silnych usługowo ośrodków o charakterze ponadlokalnym (ranga III) stanowi 9 miast powiatowych: najwyżej pozycjonowane Sopot, Tczew i Wejherowo, ponadto Chojnice, Malbork, Starogard Gdański, Kościerzyna, Kwidzyn i Lębork (w kolejności odzwierciedlającej hierarchię); wyraźną nadwyżką funkcji usługowych rynkowych w stosunku do liczby mieszkańców charakteryzuje się Sopot, nieco mniejszą Kwidzyn, pozostałe miasta posiadają wyższą rangę jako miejsca skupienia usług publicznych;
- 3) następną w hierarchii grupę (ranga IV) stanowią: 6 mniejszych miast powiatowych – Kartuszy, Człuchów, Bytów, Puck, Nowy Dwór Gdański i Sztum; 2 miasta strefy metropolitalnej dysponujące dużym lub rosnącym potencjałem ludnościowym – Pruszcz Gdański i Rumia; 2 nadmorskie ośrodki turystyczne – Ustka i Władysławowo. Nadwyżka usług rynkowych występuje w tej grupie w Rumii i Pruszczu Gdańskim;
- 4) pozostałe miasta (ranga V i VI) o najniższym poziomie nasycenia usługami to przede wszystkim najmniejsze miasta województwa, w większości peryferyjnie położone, o niewielkim potencjale ludnościowym (własnym

⁴ Na podstawie *Analiza relacji funkcjonalno-przestrzennych między ośrodkami miejskimi i ich otoczeniem*, UniRegio, 2015. Do analizy wykorzystano dane o liczbie jednostek dla 78 rodzajów instytucji i placówek usługowych według stanu na grudzień 2014 r. i styczeń 2015 r.

i zaplecza); wyjątek stanowi Reda, której pozycja wynika z marginalnej roli pełnionej przez to miasto w zakresie usług publicznych, której nie rekompensuje stosunkowo wysoki poziom rozwoju usług biznesowych, zbliżony do odnotowanego w sąsiadującej z nią Rumią.

12. Obserwowane jest znaczne zróżnicowanie w zakresie dostępności do usług podstawowych, w tym w szczególności w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 oraz w zakresie wychowania przedszkolnego. W tym zakresie ograniczeniami są zarówno brak odpowiedniej liczby miejsc w przedszkolach i żłobkach oraz niski poziom aktywności zawodowej kobiet (Ryc. 1.4).

Ryc. 1.4. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

13. Działaniem szczególnie istotnym w tym zakresie jest konsekwentne wdrażanie zapisów PZPWP 2030 w zakresie standardów dostępności do usług publicznych, w tym w aspekcie kształtowania struktur osadniczych w strefach objętych procesami suburbanizacji.

Ograniczona podaż odpowiednio dużych powierzchniowo uzbrojonych terenów inwestycyjnych

14. Pomorskie należy do województw o ponadprzeciętnej atrakcyjności inwestycyjnej⁵. Zróżnicowana struktura gospodarki sprzyja możliwości lokowania szerokiego wachlarza inwestycji. Województwo posiada szczególną przewagę w zakresie przyciągania inwestycji z sektora usługowego oraz z branży zaawansowanych technologii. Decydują o tym przede wszystkim wysokiej jakości zasoby pracy, dobrze rozwinięty sektor instytucji otoczenia biznesu, rozwinięta infrastruktura społeczna, wysoka chłonność rynku oraz dobry stan środowiska przyrodniczego⁶. Region cechuje niższa zdolność przyciągania inwestorów z sektora przemysłu⁷. Dzięki licznym inwestycjom w infrastrukturę drogową i kolejową zarówno w skali kraju, jak i regionu poprawiają się możliwości

⁵ W rankingu Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2016, opracowanym przez zespół H. Godlewskiej-Majkowskiej (SGH) województwo zajęło 4. lokatę. Na wyższych pozycjach uplasowały się: mazowieckie, śląskie oraz dolnośląskie. Z kolei w rankingu Atrakcyjności inwestycyjnej województw i podregionów Polski 2016, opracowywanym przez IBnGR województwo zajęło 8. lokatę, przy niewielkim dystansie dzielącym od poprzedzających: zachodniopomorskiego, łódzkiego oraz cechując się zdecydowanie niższą atrakcyjnością w porównaniu ze: Śląskiem, Dolnym Śląskiem, Mazowszem, Małopolską i Wielkopolską.

⁶ Por. Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2016, IBnGR.

⁷ W raporcie SGH Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2016 w zakresie atrakcyjności inwestycyjnej dla przemysłu województwo pomorskie uplasowało się w grupie C (za dolnośląskim, śląskim, mazowieckim, łódzkim, małopolskim).

dojazdu do regionu. Nadal natomiast brakuje drogi ekspresowej S6, która przybliżyłaby województwo do centrum gospodarczego Europy, jak również zaktywizowałoby zachodnią część regionu.

15. Największa koncentracja obszarów przemysłowo-gospodarczych⁸ ma miejsce w głównych ośrodkach osadniczych regionu i ich najbliższym sąsiedztwie, np. Trójmiasto. Dostępność terenów pod inwestycje gospodarcze jest wyraźnie zróżnicowana przestrzennie. Znaczna ich powierzchnia zlokalizowana jest w Trójmieście (obszary stanowiące zaplecza portów w Gdańsku i Gdyni oraz w strefie pomiędzy obwodnicą zachodnią Trójmiasta a granicą administracyjną miast Gdańska i Gdyni). Duża podaż terenów inwestycyjnych występuje także wzdłuż głównych ciągów transportowych z południa kraju w kierunku Trójmiasta, co związane jest z jego bliskością (dużym rynkiem zbytu oraz zasobami wykwalifikowanej kadry) i dobrą dostępnością transportową (drogową i kolejową) oraz podażą znacznych terenów o małych niwelacjach. Uzupełnieniem są tereny inwestycyjne w Pomorskiej (PSSE) i Słupskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej (SSSE). Słabą stroną jest też ograniczona podaż odpowiednio dużych powierzchniowo uzbrojonych terenów inwestycyjnych, które stanowiłyby atrakcyjną ofertę dla dużych inwestorów⁹.
16. W najbliższych latach w województwie mogą wystąpić ograniczenia rozwojowe związane przede wszystkim z problemem braku odpowiednich terenów inwestycyjnych (duża podaż terenów inwestycyjnych w studiach gmin oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, jednak nieprzygotowanych do działalności produkcyjnej). W tym zakresie należy zauważyć, że:
- 1) w Trójmieście nowe inwestycje związane z tzw. reindustrializacją gospodarki mogą być realizowane w istniejących już lokalizacjach, zwłaszcza na terenach portowych i ich bezpośrednim zapleczu (np. postoczniowym) oraz przy rafinerii; szczególnie predysponowane są tutaj inwestycje z sektora produkcji przemysłowej powiązane z gospodarką morską, w tym obiekty wielkogabarytowe (produkcja wysokospecjalistycznych statków i konstrukcji pływających, *offshore*, produkcja jachtów) oraz specjalizujące się w produkcji konstrukcji metalowych, czy produkcji chemicznej oraz petrochemicznej;
 - 2) popyt na nowe tereny inwestycyjne - zwłaszcza w okolicach Trójmiasta, Słupska, węzłów autostrady A1 i w okolicach ośrodków subregionalnych położonych wzdłuż planowanych dróg ekspresowych S6 i S7 - może stworzyć następujące problemy:
 - a) wzrost cen nieruchomości (konieczne jest zwiększanie ich podaży, aby ten wzrost hamować),
 - b) konieczność dokonania niezbędnych inwestycji infrastrukturalnych transportowych i energetycznych,
 - c) wzrost liczby konfliktów o charakterze funkcjonalnym pomiędzy inwestorami a mieszkańcami (developerami) w pogoni za atrakcyjnymi gruntami; proces dekoncentracji zabudowy w strefie podmiejskiej mnoży liczbę tych konfliktów i może zniechęcać przedsiębiorców, zmuszając ich do poszukiwania innych terenów, przy okazji wywołując potrzebę inwestycji infrastrukturalnych (którym samorządy mogą nie poddać); przykładem jest budowa obwodnicy metropolitalnej, która poprzez poprawę dostępności komunikacyjnej może spowodować dalsze rozpraszanie przedsięwzięć inwestycyjnych na tereny o niższej wartości rynkowej, ale rosnącej rencie położenia,
 - d) poszukiwanie i zagospodarowywanie nowych terenów (*greenfield*) zamiast wykorzystywania już istniejących.

⁸ Na podstawie klasyfikacji kompleksów użytkowania terenu z bazy BDOT - baza danych obiektów topograficznych.

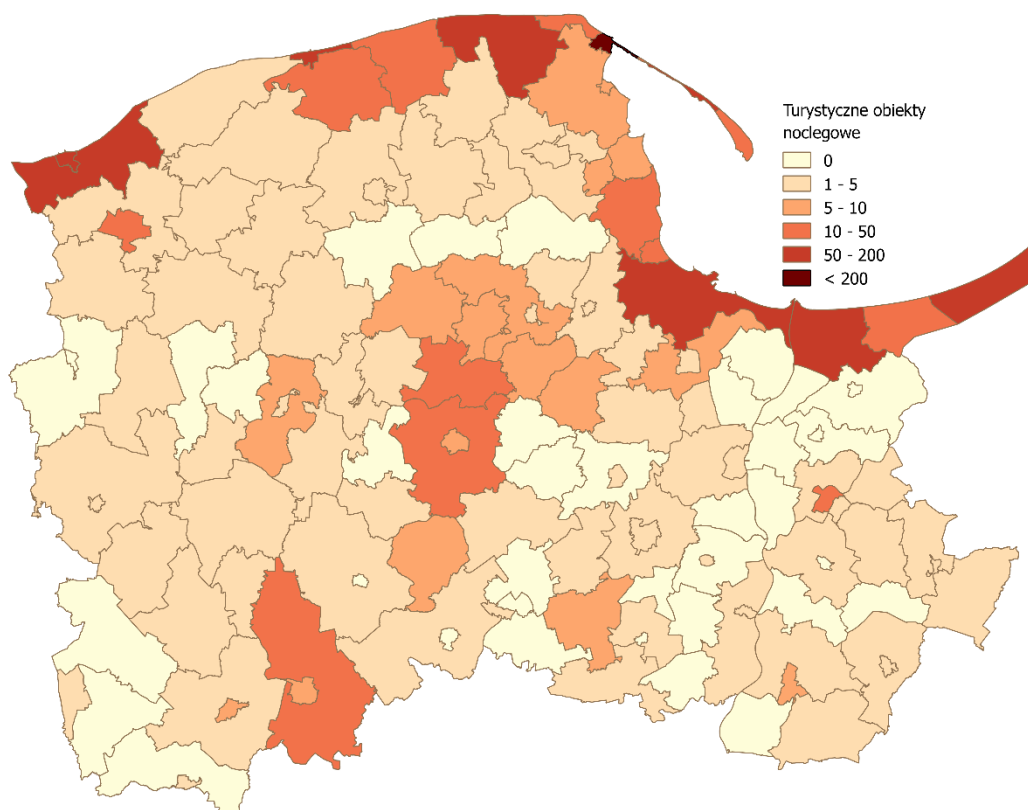
⁹ Do największych należą m.in.:

- 1) Pomorskie Centrum Inwestycyjne - 52 ha położone w Porcie Północnym na zapleczu terminala kontenerowego DCT, doskonale skomunikowanie z S7 i A1 dzięki Trasie Sucharskiego i Południowej Obwodnicy Trójmiasta;
- 2) Gdańsk Płonia - 23 ha, tereny położone na zapleczu Rafinerii Lotos, idealna lokalizacja zwłaszcza dla ciężkich projektów przemysłowych, teren położony blisko Obwodnicy Południowej Trójmiasta;
- 3) Gdańsk Ku Ujściu - 44 ha położone na terenach portowych, idealna lokalizacja zwłaszcza dla ciężkich projektów przemysłowych, doskonale skomunikowanie z S7 i A1 dzięki Trasie Sucharskiego i Południowej Obwodnicy Trójmiasta;
- 4) Straszyn koło Pruszcza Gdańskiego (210 ha); duży teren z przeznaczeniem pod m.in. przemysł, zlokalizowany blisko obwodnicy Trójmiasta;
- 5) Pruszcz Gdański - 1000 ha zlokalizowanych bezpośrednio przy węźle autostrady A1 Rusocin. Teren jednocześnie w bezpośrednim sąsiedztwie Trójmiasta;
- 6) w Pomorskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej znajduje się 14 podstref, o łącznej powierzchni 517 ha: w miastach: Czarna Woda (32,7 ha), Gdańsk (Gdański Park Naukowo-Technologiczny), Gdańsk Klukowo (12,4 ha), Gdańsk Kokoski (46,1 ha), Gdynia Bałtycki Port Nowych Technologii (6,2 ha na dawnych terenach Stoczni Gdynia S.A.), Kwidzyn (65,8 ha), Malbork (18,6 ha), Starogard Gdański (59,6 ha), Tczew Czatkowo (63,7 ha) oraz na terenie gmin wiejskich: Chojnice (15,3 ha), Człuchów (15 ha), Gniewino i Krokowa (Zarnowiec, 105,3 ha) oraz Sztum (12,5 ha) i Tczew Rokitki (39 ha);
- 7) w Słupskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej znajduje się 9 podstref, o łącznej powierzchni 330,1 ha: w miastach: Lębork (18,8 ha), Słupsk Westerplatte (38,5 ha), Słupsk - Włynkówko (teren w mieści: 78,9 ha), Ustka (9,1 ha) oraz w gminach wiejskich: Czarne (7,9 ha), Debrzno (9,9 ha), Słupsk - Redzikowo (63,4 ha), Słupsk - Wieszyno (82,2 ha), Słupsk - Włynkówko (teren w gminie: 21,4 ha).

17. Rynek powierzchni biurowych Trójmiasta w ostatnich latach dynamicznie się rozwinął lokując aglomerację na czwartym miejscu w kraju po Warszawie, Krakowie i Wrocławiu. Jego szacunkowa powierzchnia w latach 2012-2016¹⁰ wzrosła z ok. 410 tys. m² do 634 tys. m². Popyt na biura był generowany przede wszystkim ze względu na rosnące zainteresowanie regionem ze strony firm z sektora BPO i SSC.

Rosnąca atrakcyjność turystyczna

18. W latach 2013-2016 o prawie 11,5% wzrosła liczba turystycznych obiektów noclegowych (z 1.437 do 1.602), przy jednoczesnym wzroście (o ponad 33%) liczby udzielonych noclegów (z 6.547,7 tys. do 8.718,2 tys.). Pod względem liczby udzielonych noclegów województwo pomorskie plasuje się na 3 miejscu w kraju za województwem zachodniopomorskim i małopolskim. Największą dynamiką wzrostu liczby nowych obiektów noclegowych charakteryzowały się miasta: Sopot, Gdańsk, gminy powiatu kartuskiego, kościerskiego, nadmorskie gminy powiatów puckiego i nowodworskiego, a także miasta Ustka, Łeba oraz gminy Ustka i Wicko.

Ryc. 1.5. Liczba turystycznych obiektów noclegowych w roku 2016 w gminach województwa pomorskiego.
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

19. Pomorskie jest na 5 pozycji, jeśli chodzi o liczbę turystów korzystających z noclegów poza sezonem turystycznym (prawie 1.444,0 tys. turystów), przy czym pozytywnym sygnałem jest znaczny prawie 38 procentowy wzrost liczby turystów korzystających z noclegów poza sezonem turystycznym (wrzesień – maj). Ma na to wpływ konsekwentna rozbudowa oferty kulturalnej (np. Europejskie Centrum Solidarności w Gdańsku, Teatr Szekspirowski w Gdańsku, Muzeum Emigracji w Gdyni), z której korzysta coraz więcej osób (od 2013 r. województwo utrzymuje 4 lokatę w kraju pod względem widzów i słuchaczy teatrów i instytucji muzycznych na 1000 mieszkańców oraz 3 lokatę pod względem liczby zwiedzających muzea i liczby widzów w kinach na 1000 mieszkańców).

20. Pomorskie posiada doskonałe warunki dla rozwoju wszystkich możliwych form ruchu rowerowego. Rekreacja rowerowa rozwija się od lat bardzo dynamicznie, przy jednoczesnych rosnących potrzebach transportowych regionu oraz wzrastającym społecznym zainteresowaniu rowerem, zarówno jako środkiem komunikacji, jak i

¹⁰Rynek biurowy. Główne miasta regionalne w Polsce. Podsumowanie 2016 roku, Cushman&Waakefield, 2017.

wypoczynku. Według danych GUS długości ścieżek rowerowych (bez tras rowerowych) w województwie pomorskim w latach 2013-2016 wzrosły z 790,5 km do ponad 1.107 km.

21. Duże znaczenie dla rozwoju turystyki, szczególnie aktywnej, mają działania podejmowane w zakresie ukształtowania spójnej struktury przestrzennej tras rowerowych o określonych standardach i randze co najmniej regionalnej, a w szczególności EV 9 (wzdłuż Wisły) oraz EV 10 (wzdłuż wybrzeża Bałtyku). Istotne są także działania inwestycyjne podejmowane w zakresie rozwoju szlaków wodnych żeglarskich (mariny i przystanie jachtowe realizowane na obszarze Żuław oraz wzdłuż wybrzeża Zatoki Gdańskiej i Puckiej) i kajakowych (Pomorskie Szlaki Kajakowe).

Liczne obszary chronione, jednak zagrożona spójność przestrzeni ekologicznej

22. Istotnym uwarunkowaniem kształtowania przestrzeni województwa są obszary o szczególnych walorach przyrodniczych, podlegające ochronie w ramach ustawowych reżimów ochronnych. Prawnej ochronie¹¹ podlega łącznie (bez obszarów Natura 2000) 598 tys. ha, co stanowi 32,7% powierzchni województwa, a przy uwzględnieniu tych części obszarów Natura 2000, które nie pokrywają się z pozostałymi formami ochrony przyrody (parkami narodowymi, parkami krajobrazowymi, rezerwatami przyrody i obszarami chronionego krajobrazu), udział przyrodniczych obszarów chronionych w powierzchni województwa szacuje się na ok. 39,4% (Ryc. 1.6).

23. W latach 2013-2017 w województwie pomorskim utworzono:

- 1) 5 rezerwatów przyrody: *Kruszynek* (gm. Brusy), *Mechowiska Sulęczyńskie* (gm. Sulęcyno), *Mechowisko Krąg* (gm. Stara Kiszewa), *Mechowisko Radość* (gm. Lipnica) i *Opalenie* (gm. Gniew);
- 2) 5 obszarów Natura 2000: *Bezlist koło Gniewowa* (gm. Wejherowo), *Dolina Słupi* (Słupsk, Kołczygłowy, gm. Ustka, Czarna Dąbrówka, Borzytuchom, Dębica Kaszubska, Parchowo, m. Ustka, Tuchomie, Kobylnica, Bytów, Sulęcyno), *Jezioro Księżę w Lipuszu* (gm. Lipusz), *Klify i Rafy Kamienne Orłowa* (m. Gdynia, m. Sopot), *Jezioro Wicko i Modelskie Wydmy* (gm. Ustka);
- 3) 7 użytków ekologicznych: *Bagienko* (gm. Łęczycze), *Staw Samotnika* (gm. Łęczycze), *Leśne Bagienko* (gm. Łęczycze), *Jezioro Nierybno Wielkie* (gm. Kaliska), *Torfowe Kłyle* (m. Jastarnia), *Nadskotawski Zbiornik* (gm. Czarna Dąbrówka) i *Skotawskie Kukułki* (gm. Czarna Dąbrówka);
- 4) 1 zespół przyrodniczo-krajobrazowy: *Park Podworski w Wojanowie* (gm. Pruszcz Gdański);
- 5) 64 pomniki przyrody.

Powyższe zmiany wpłynęły w minimalnym stopniu na zmiany w zakresie udziału obszarów chronionych w powierzchni powiatów i gmin.

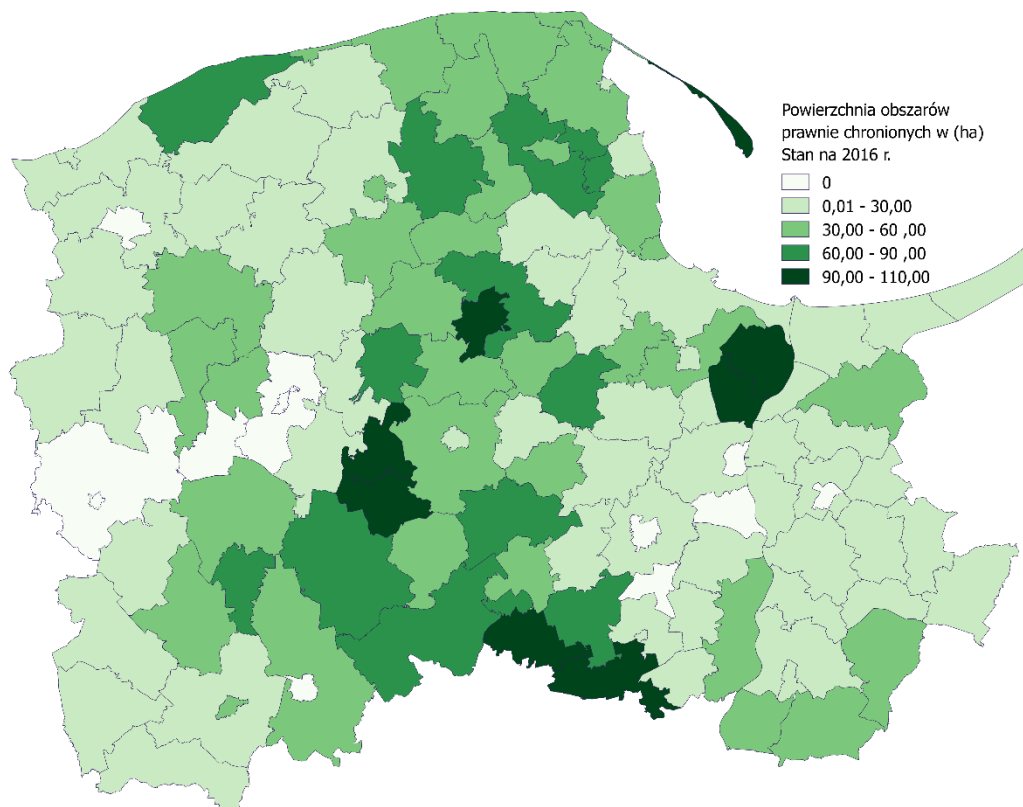
24. Ustalona w PZPWP 2030 struktura przestrzenna korytarzy ekologicznych o znaczeniu co najmniej subregionalnym, wymaga dalszych działań wdrożeniowych na poziomie planowania lokalnego. Jest to szczególnie ważne, zwłaszcza że poza siecią obszarów chronionych znajduje się wiele obszarów cennych przyrodniczo, które wpisują się w strukturę korytarzy ekologicznych. Istotnymi problemami w tym zakresie są postępująca w wielu rejonach podmiejskich chaotyczna urbanizacja, w tym rekreacyjno-turystyczna

¹¹ Istniejący system ochrony przyrody w województwie obejmuje następujące elementy:

- 1) 2 parki narodowe - 26,2 tys. ha (1,4% pow. województwa);
- 2) 137 rezerwatów przyrody - 8,8 tys. ha (0,48% pow. województwa);
- 3) 9 parków krajobrazowych - 167,8 tys. ha (9,2% pow. województwa, bez uwzględnienia powierzchni Nadmorskiego PK obejmującego wody morskie Zatoki Puckiej - 11,3 tys. ha);
- 4) 44 obszary chronionego krajobrazu - 393,7 tys. ha (21,5% pow. województwa);
- 5) Obszary Natura 2000 - obejmujące 108 obszarów siedliskowych (zatwierdzone jako Obszary mające znaczenie dla Wspólnoty), o łącznej powierzchni 176,8 tys. ha (9,7% pow. województwa) oraz 15 obszarów ptasich, w tym 2 rozciągające się na wody przybrzeżne Bałtyku. Ostoje ptasie w województwie obejmują łącznie 363,9 tys. ha (19,9% jego powierzchni); znaczna część obszarów wzajemnie się pokrywa - co w sumie daje ok. 23,4% pow. województwa objętej ochroną - w powierzchni tej zlokalizowane są również pozostałe formy ochrony przyrody; bez pozostałych form ochrony przyrody, nowe obszary objęte ochroną w systemie Natura 2000, po 2004 r. stanowią 6,7% powierzchni województwa;
- 6) 6 stanowisk dokumentacyjnych - 29,8 ha (0,001% pow. województwa);
- 7) 33 zespoły przyrodniczo-krajobrazowe - 13,7 tys. ha (0,75% pow. województwa);
- 8) 881 użytków ekologicznych - 4,1 tys. ha (0,22% pow. województwa), należy jednak zaznaczyć, że dane o liczbie i powierzchni tych obiektów w województwie są bardzo rozbieżne;
- 9) 2.885 pomników przyrody, w tym: pojedyncze drzewa - 2.191, grupy drzew - 373, aleje pomnikowe - 37, głazy - 173, skałki, groty, jaskinie - 1, pozostałe (krzewy, źródła, wodospady, wywierzyńska, jary i inne) - 46.

realizowana na podstawie decyzji o warunkach zabudowy. Zagroza ona spójności przestrzeni ekologicznej regionu.

25. Dla 7 parków krajobrazowych podjęte zostały prace nad sporządzeniem planów ochrony. Nie wszystkie obszary chronionego krajobrazu w obowiązujących obecnie granicach wypełniają przesłanki ustawowe, a pewna część obszarów chronionego krajobrazu utraciła walory, na podstawie których została objęta ochroną. W związku z tym rozpoczęty został proces weryfikacji obszarów chronionego krajobrazu.

Ryc. 1.6. Udział obszarów chronionych bez obszarów Natura 2000¹² w ogólnej powierzchni gmin województwa pomorskiego w roku 2016.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Znaczne zasoby dziedzictwa kulturowego, ale niewystarczające środki na opiekę nad zabytkami

26. Z uwagi na specyfikę krajobrazu kulturowego, jako ukształtowanego na przestrzeni dziejów, należy stwierdzić, że w strukturze przestrzennej pod tym względem nie zaszły istotne zmiany. Wzrosła o 41 liczba obiektów wpisanych do Wojewódzkiego Rejestru Zabytków - nieruchomości (nieвелиki wzrost liczby zabytków - 1.993 obiekty, wpisanych pod 1.993 numerami rejestru¹³). Ustanowione zostały 2 kolejne pomniki historii - *Gdynia - historyczny układ urbanistyczny śródmieścia*¹⁴ oraz *Gdańsk-Oliwa - zespół pocystersko-katedralny*¹⁵. Nie powstały jednak nowe *parki kulturowe*, najbardziej sprzyjające ochronie krajobrazu kulturowego.
27. Podejmowane działania konserwatorskie w znacznym stopniu skupiły się na ochronie i odnowie charakterystycznych dla regionu obiektów, przy czym skala działań w stosunku do potrzeb była niewystarczająca. Także środki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na ochronę dziedzictwa narodowego są skromne.
28. Wachlarz realizowanych zadań wspartych środkami Samorządu Województwa Pomorskiego jest szeroki - od prac budowlanych przy sakralnych obiektach zabytkowych (wymiana pokryć dachowych, konserwacje okien,

¹² nie uwzględnia rezerwatów przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych położonych w granicach parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu.

¹³ Aktualny rejestr oraz ewidencja zabytków województwa pomorskiego znajduje się na stronie Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków: <http://www.ochronazabytkow.gda.pl> [sierpień 2016].

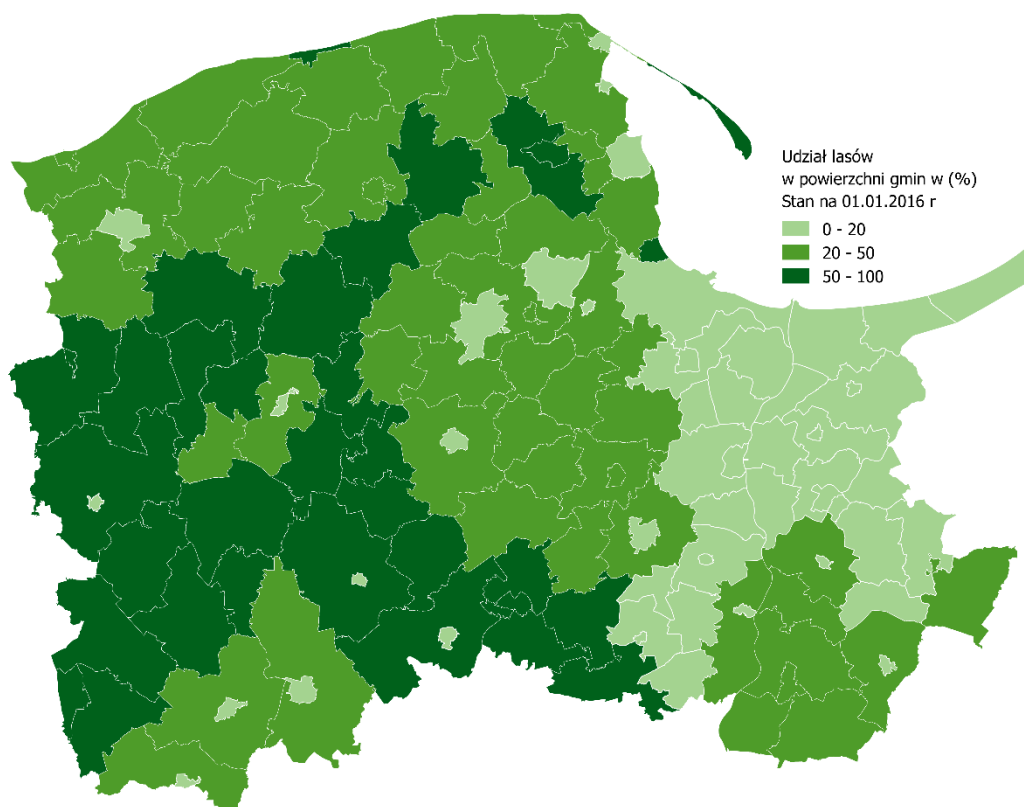
¹⁴ Rozporządzenie Prezydenta RP z dnia 23 lutego 2015 r. (Dz.U. Nr 2015, poz. 356).

¹⁵ Rozporządzenie Prezydenta RP z dnia 22 listopada 2017 r. (Dz.U. Nr 2017, poz. 2277).

elewacji, więźb dachowych, izolacje fundamentów, prace restauratorskie wież kościelnych i dzwonnicy) po prace konserwatorskie przy zabytkach ruchomych, stanowiących wyposażenie pomorskich kościołów (m.in. prospektów organowych oraz ołtarzy). Zdecydowana większość podjętych działań w ramach ochrony zabytków i opieki nad zabytkami dotyczyła przede wszystkim zahamowania procesów degradacji zabytków i poprawy stanu ich funkcjonowania.

Utrzymujący się wysoki poziom lesistości oraz ujawniające się konflikty związane z gospodarką leśną

29. Grunty leśne w granicach województwa stanowią 37,4% powierzchni województwa (średnia krajowa 29,9%, 3 pozycja w kraju za województwami lubuskim i podkarpackim). Tereny leśne¹⁶ przeważają w gminach powiatów położonych w zachodniej i południowo-zachodniej części regionu – tj.: bytowskim, człuchowskim i chojnickim (powyżej 50% pow. powiatu), znacznym udziałem lasów charakteryzują się także gminy powiatów: lęborskiego, kościerskiego, starogardzkiego, wejherowskiego oraz Sopot (Ryc. 1.7). W latach 2013-2016 powierzchnia gruntów leśnych wzrosła o 1.473,9 ha, zaś poziom lesistości wzrósł o 0,1 p.proc. (do 36,4% powierzchni województwa). Nie były to jednak zmiany znaczące.

Ryc. 1.7. Odsetek gruntów leśnych w ogólnej powierzchni gmin województwa pomorskiego w roku 2016.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

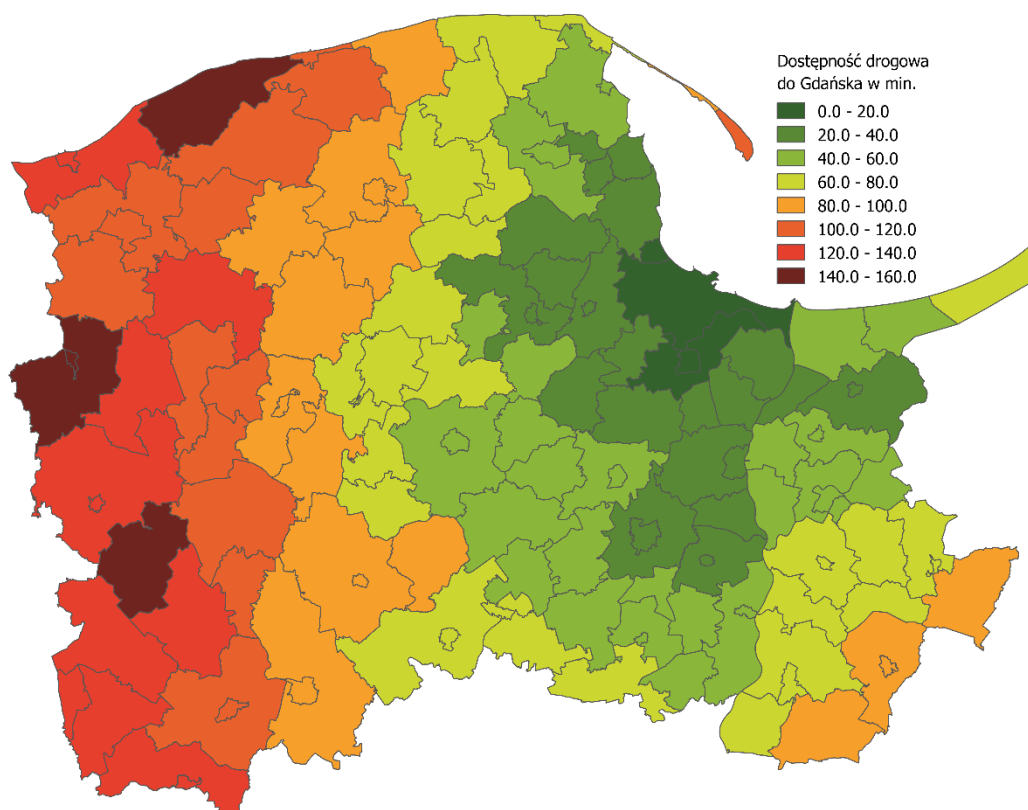
30. Lasy położone w sąsiedztwie terenów zurbanizowanych i na terenach intensywnie użytkowanych turystycznie w największym stopniu narażone są na zagrożenia antropogeniczne, związane z wpływem zanieczyszczeń powietrza oraz intensywną penetracją, która powoduje wydeptywanie siedlisk i roślin, płoszenie zwierząt, zaśmiecanie terenu i zwiększone zagrożenie pożarowe. W otoczeniu Trójmiasta wyraźnie uwidacznia się konflikt między funkcją gospodarczą lasów, a ich funkcją rekreacyjną. Prowadzenie gospodarki leśnej i zintensyfikowany w 2014 r. wyrąb drzew, pomimo wprowadzenia działań ochronnych (m.in. uznania lasów za ochronne i podniesienie wieku rębności) spotyka się z krytyką mieszkańców i działaczy proekologicznych, oczekujących zachowania naturalnego charakteru drzewostanów. Konflikt między funkcją gospodarczą lasów, a ich funkcją rekreacyjną w obszarze metropolitalnym, powinien być przedmiotem negocjacji i koordynacji działań oraz współplanowania funkcji przez instytucje i organy zarządzające przestrzenią i jej użytkowaniem.

¹⁶ Większość (88,2%) lasów w województwie pozostaje we własności Skarbu Państwa. Tylko 11,3% lasów stanowi własność prywatną, a zaledwie 0,5% własność gminną. *Wielkoobszarowa inwentaryzacja stanu lasów w Polsce. Wyniki za okres 2009-2013, 2014*, BULiG Sękocin Stary.

31. Analizując zmiany w zakresie gospodarki leśnej, należy zauważyć skutki nawałnicy, która przeszła przez Pomorze w nocy z 11 na 12 sierpnia 2017 roku. Żywiol uderzył w największy kompleks leśny w Polsce, jakim są Bory Tucholskie, objęte od 2010 r. statusem Rezerwatu Biosfery UNESCO. Wielkość strat w lasach państwowych (6,6 mln m³ drewna; 28,8 tys. ha lasów do odtworzenia) i prywatnych (997 tys. m³ drewna, 13,1 tys. ha szkód, w tym 5,2 tys. ha lasów do odtworzenia). Wyzwaniem w tym zakresie jest podjęcie działań odtworzeniowych oraz planistycznych związanych z koniecznością zmian planów urządzania lasów w wielu nadleśnictwach np. Ryteł czy Czernik.

Poprawiająca się dostępność zewnętrzna i spójność wewnętrzna, ale potrzeby inwestycyjne znaczące

32. Transportowe uwarunkowania rozwoju województwa i jego zagospodarowania przestrzennego wynikają zarówno ze wzajemnych oddziaływań pomiędzy systemem transportowym i zagospodarowaniem przestrzennym (transportowa relacja popyt-podaż), a także finansowych i organizacyjnych możliwości rozwoju samego systemu transportu (Ryc. 1.8).

Ryc. 1.8. Dostępność drogowa do Gdańska w 2017 roku.

Źródło: opracowanie własne z uwzględnieniem danych Guzik R. (red.) Analiza relacji (...), UNIREGIO, Kraków 2015.

33. Dzięki wybudowaniu autostrady A1 na odcinku Gdańsk - Łódź (zapewniającej połączenie województwa z krajową siecią autostrad A2 oraz A4) oraz modernizacji linii kolejowej nr 9 (Gdynia-Warszawa - skróciła czas dojazdu do stolicy do 2 godzin i 45 min) wzrosła znacząco dostępność transportowa Trójmiasta i środkowo-wschodniej części regionu. Zrealizowano ważne inwestycje takie jak: obwodnica Kościerzyny, czy I etap obwodnicy Kartuz oraz inne przebudowy i modernizacje odcinków dróg krajowych i wojewódzkich, które poprawiły spójność wewnętrzną województwa, w tym dostępność do samego Trójmiasta z głębi kraju. Wzrasta dostępność transportowa Strefy Rozwojowej Korytarza Transportowego Bałtyk-Adriatyk, w tym jego pomorskiej części¹⁷. Zrealizowane zostały ważne inwestycje poprawiające warunki obsługi transportowej portu w Gdańsku: Tunel pod Martwą Wisłą, Trasa Sucharskiego, linia kolejowa nr 226 Pruszcz Gdański - Gdańsk Port Północny. Poprawiła się dostępność do Portu w Gdyni dzięki budowie III etapu Trasy Kwiatkowskiego oraz rozbudowie ul. Wiśniewskiego łączącej port wschodni z zachodnim. Zrealizowano także inwestycje na rzecz poprawy dostępu kolejowego i budowy infrastruktury intermodalnej do najważniejszych terminali (w tym do

¹⁷ Raport o stanie zaawansowania prac nad infrastrukturą liniową i punktową Korytarza Transportowego Bałtyk-Adriatyk, UMWP, Gdańsk 2017.

planowanego nowego terminalu promowego). Nadal zasadniczym problemem i wyzwaniem w aspekcie poprawy dostępności są dalsze usprawnienia powiązań drogowych (budowa S6, S7 i S11) i kolejowych (modernizacja linii nr 131 i 202) z innymi metropoliami (Warszawa, Poznań, Wrocław, Szczecin) oraz modernizacja infrastruktury dostępowej do portów morskich (w tym linii kolejowej nr 201 Gdynia Port-Bydgoszcz-Nowa Wieś Wielka).

34. Szczególnym wyzwaniem jest poprawa stanu tych odcinków dróg krajowych i wojewódzkich, które charakteryzują dynamicznie rosnące wskaźniki średniodobowego natężenia ruchu (Ryc. 1.9). Istotnym rozwiązaniem w tym zakresie jest przygotowanie perspektywicznego (minimum 10 letniego) planu budowy obwodnic i obejść miejscowości.

35. Ocena stanu istniejącej sieci dróg krajowych i wojewódzkich wskazuje, że:

- 1) struktura sieci wymaga wdrożenia wieloletniego procesu zmian kategorii dróg w celu dostosowania jej do rzeczywistej funkcji wynikającej z regionalnego lub lokalnego znaczenia poszczególnych jej odcinków; podstawą tego procesu jest sporządzona *Weryfikacja struktury funkcjonalnej i technicznej sieci dróg w województwie pomorskim*, realizująca jedno z dwóch zobowiązań transportowych określonych w Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020;
- 2) w przypadku dróg krajowych:
 - a) 79,8% długości dróg ma stan dobry i zadowalający (w rejonie słupskim - 90%),
 - b) 5,8% długości dróg ma stan zły (w rejonie kościerskim - 14%, w OM - 0%);
- 3) w przypadku dróg wojewódzkich¹⁸:
 - a) 40% długości dróg ma stan dobry i zadowalający¹⁹,
 - b) 60% długości sieci dróg ma zły stan nawierzchni.

Ryc. 1.9. Wyniki Generalnego Pomiaru Ruchu na drogach krajowych i wojewódzkich w 2015 roku.
Źródło: opracowanie własne na podstawie Generalnego Pomiaru Ruchu w roku 2015.

¹⁸ Raport oceny stanu technicznego nawierzchni dróg wojewódzkich w 2015 roku został wykonany na podstawie danych z 1.729 km dróg wojewódzkich, zaś Raport z 2011 r. wykonany został tylko dla 1.531 km dróg wojewódzkich.

¹⁹ Do dróg wojewódzkich posiadających dobry stan nawierzchni na co najmniej 50% długości drogi należą: nr 101, nr 216, nr 100 i nr 240 (łącna długość tych dróg około 80 km). Zły stan nawierzchni na co najmniej 50% długości dotyczy: nr 188, nr 203, nr 210, nr 222, nr 230, nr 231, nr 233, nr 515, nr 519, nr 522 oraz nr 527 (łącna długość tych dróg ponad 300 km).

36. Do najważniejszych czynników wpływających na obecny stan wojewódzkiej sieci drogowej należą:
- 1) niedostatek środków na odnowy i bieżące utrzymanie nawierzchni przy obecnym zasięgu sieci (w tym renowację poboczy i odbudowę elementów systemu odwodnienia dróg, których stan w istotny sposób wpływa na tempo degradacji nawierzchni jezdni),
 - 2) nieprzystosowanie konstrukcji nawierzchni dróg do występujących obecnie obciążeń, spowodowanych gwałtownym wzrostem przewozów towarowych, w tym ruchem pojazdów przeciążonych,
 - 3) brak skutecznego systemu eliminacji z ruchu pojazdów przeciążonych,
 - 4) wzrastające natężenie ruchu samochodowego.
- Uwagę zwraca fakt braku związku pomiędzy nominalną nośnością nawierzchni (dopuszczalnymi naciskami osi) a stanem technicznym.
37. Sieć kolejowa w województwie obejmuje ponad 1.210 km linii eksploatowanych, z czego w stanie technicznym:
- 1) dobrym było 460 km (37%) długości linii kolejowych,
 - 2) dostatecznym było 410 km (33%) długości linii kolejowych,
 - 3) niezadawalającym było 367 km (30%) długości linii kolejowych.
38. Statystyczny mieszkaniec wykonał w 2016 r. 23,3 podróży pociągiem w ciągu roku. W 2016 r. w województwie pomorskim odprawiono 53,7 mln pasażerów, z czego 94% stanowiły podróże w relacjach regionalnych i aglomeracyjnych.
39. Przewozy o charakterze regionalnym i aglomeracyjnym w województwie pomorskim wykonywane były głównie przez PKP Szybką Kolej Miejską w Trójmieście i Przewozy Regionalne. Przewozy Regionalne dopełniały ofertę PKP SKM, osiągając udział w rynku w granicach 17% - 20%. Najwięcej pasażerów podróżujących w ruchu regionalnym i aglomeracyjnym korzysta z usług PKP SKM. Wzrost liczby pasażerów w 2015 r. i utrzymanie tej tendencji w 2016 r. było spowodowane kończącymi się pracami na linii kolejowej nr 9 oraz uruchomieniem przez Pomorską Kolej Metropolitalną nowej linii (obsługiwanej przez PKP SKM) z Gdańska Wrzeszcza do Gdańska Osowy. Wykorzystanie kolei w województwie pomorskim wynika przede wszystkim z funkcjonowania linii aglomeracyjnej. Transport kolejowy ma rolę integrującą Trójmiasto (Gdańsk, Sopot i Gdynię) oraz Redę, Wejherowo, a na południu Pruszcz Gdański i Tczew. Gęsta sieć przystanków oraz częstotliwość kursowania pociągów wpływają na popularność PKP SKM. Obecnie rozbudowywana sieć linii kolejowej uwzględnia nowe tereny urbanizacji, co również przekłada się na wzrost liczby pasażerów w pociągach przewoźnika²⁰.
40. Duży wpływ na poprawę dostępności transportowej regionu miały projekty realizowane przez Port Lotniczy im. Lecha Wałęsy w Gdańsku. Pod względem liczby przewożonych pasażerów (w 2017 r. obsłużono 4,61 mln pasażerów), lotnisko jest trzecim krajowym portem lotniczym. W latach 2012-2017 liczba obsłużonych pasażerów wzrosła o 55%.

Wzrastający poziom bezpieczeństwa energetycznego

41. Pomorskie jest regionem uzależnionym od zewnętrznych dostaw energii elektrycznej. Produkcja energii elektrycznej w 2016 r. w województwie wyniosła 4.456,0 GWh, w tym udział energii odnawialnej szacuje się na ok. 49,8% (2.225,5 GWh w 2016 r.)²¹. Jednocześnie w tym samym okresie zużycie energii elektrycznej wzrosło z poziomu 7.905,0 GWh do 8.418,0 GWh, co wskazuje, że produkcja energii elektrycznej na terenie województwa pokrywała 53% zużycia. Opisywana zależność negatywnie warunkuje poziom bezpieczeństwa energetycznego i wpływa na koszty energii „importowanej”, obniżając poziom atrakcyjności inwestycyjnej województwa (zwłaszcza w przypadku działalności przemysłowej).
42. Niewątpliwie liczne inwestycje w OZE, wykorzystujące korzystne warunki do rozwoju różnych form energetyki odnawialnej, przyczyniły się do wzrostu udziału sektora odnawialnych źródeł energii w produkcji energii elektrycznej w regionie oraz poprawy bilansu energetycznego województwa. Działania w zakresie rozbudowy i modernizacji sieci przesyłowych (Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.) i dystrybucyjnych (Energia S.A. i ENEA S.A.), choć poprawiają warunki sprawnego i bezpiecznego zasilania w energię elektryczną, to jednak są one niedostateczne.

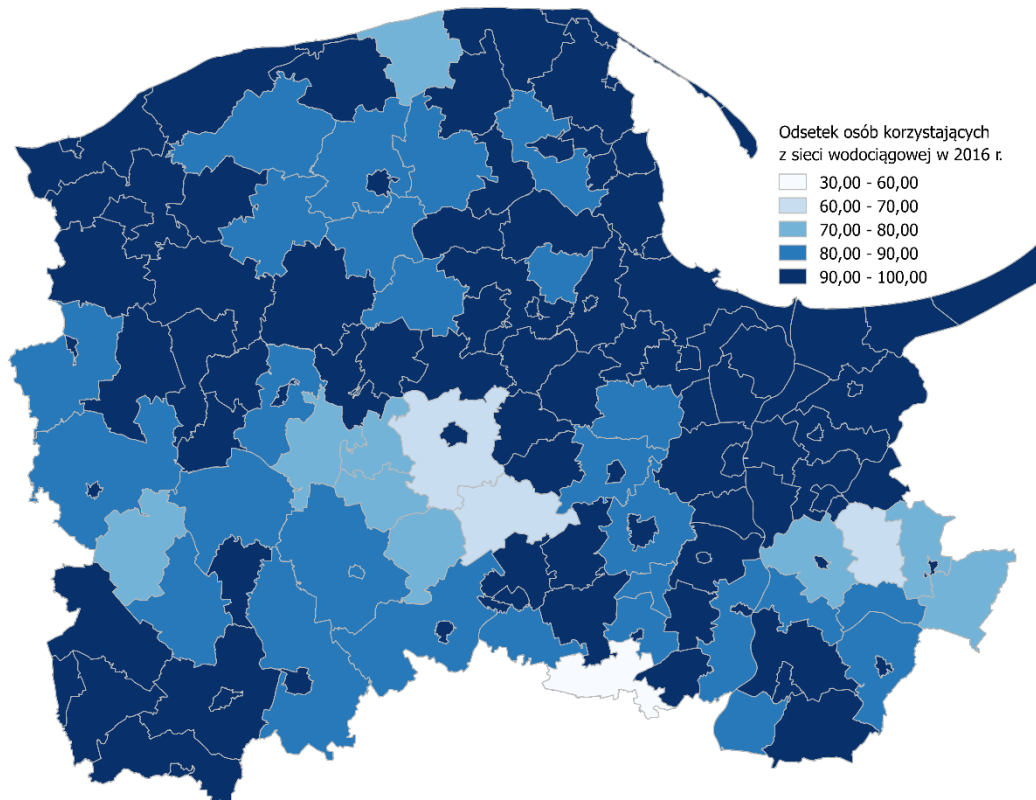
²⁰ Koleje pasażerskie w województwach – dynamika zmian, UTK, Warszawa, 2017.

²¹ Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, GUS, 2017.

43. Podejmowane są liczne działania związane z kształtowaniem w regionie hubu paliwowo-energetycznego. W tym zakresie oddano do eksploatacji Kawernowe Podziemne Magazyny Gazu w Kosakowie o pojemności 119 mln m³ oraz podjęto działania w kierunku dalszej ich rozbudowy. Przygotowywane są strategiczne inwestycje w sektorze przeladunku, magazynowania i przesyłu produktów naftowych. W dalszym ciągu trwają prace nad lokalizacją w regionie pierwszej w Polsce elektrowni jądrowej. W tym zakresie rozważane są 2 lokalizacje Lubiatowo-Kopalino (gm. Choczewo) lub Żarnowiec (gm. Gniewino i Krokowa).
44. Rozpoczęte zostały budowy strategicznych elementów Krajowego Systemu Elektroenergetycznego, w tym budowa linii 400 kV Żydowo Kierzkowo – Słupsk, Gdańsk Przyjaźń - Żydowo Kierzkowo, Grudziądz – Pelplin – Gdańsk Przyjaźń oraz wybudowany został odcinek gazociągu DN 700 (Szczecin – Gdańsk) na odcinku Słupsk – Reszki (gm. Wejherowo).

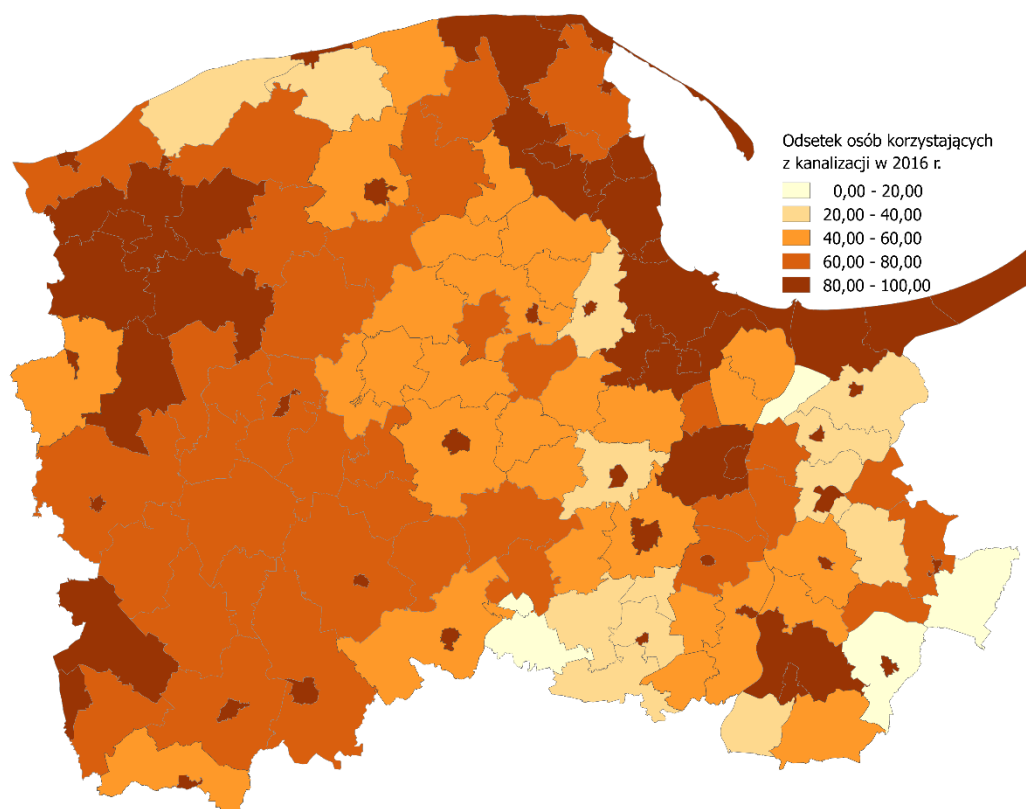
Poprawiające się warunki życia i poprawiający się stan zasobów środowiska

45. W latach 2013-2016 na obszarze województwa pomorskiego wybudowano 925 km sieci wodociągowej, co dało przyrost długości sieci o około 6,2% w stosunku do roku 2013. W tym czasie liczba ludności korzystającej z systemów zbiorowego zaopatrzenia w wodę zwiększyła się z 93,3% (na dzień 31.12.2013 r.) do 96,2% (na dzień 31.12.2016 r.). W tym okresie w znacznym stopniu wzrósł odsetek mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej w gminach Stara Kiszewa, Lipusz, Czersk, a więc w gminach, które we wcześniejszych latach należały do najstabilniej zwodociągowanych. Najniższy odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej odnotowano w gminie Osiek (31,4%), nieco lepsza sytuacja występuje w gminach: Stary Targ (63,9%), Kościerzyna (68,2%) oraz Stara Kiszewa (68,7%) (Ryc. 1.10).
46. W latach 2013-2016 wybudowano około 976,2 km sieci kanalizacyjnej, co dało przyrost długości sieci o 10,2% w stosunku do roku 2013. W tym czasie liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej zwiększyła się z 77,9% (na dzień 31.12.2013) do 82,2% (na dzień 31.12.2016). Dostęp ludności do sieci kanalizacyjnej w obszarze województwa pomorskiego cechują znaczne dysproporcje przestrzenne. W miastach Pruszcz Gdański, Sopot i Nowy Staw 100% ludności korzysta z sieci kanalizacyjnej, natomiast w mieście Czarna Woda i Reda odsetek ten jest niższy od średniej w województwie i wynosi odpowiednio 59,3%, 77,1%.

Ryc. 1.10. Odsetek osób korzystających z sieci wodociągowej w gminach województwa pomorskiego w 2016 roku.
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

47. Wśród gmin wiejskich wyższy od średniej w województwie wskaźnik ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej odnotowano w gminach Sztutowo (96,0%), Tczew (95,1%), Kosakowo (94,5%), Kobylnica (91,2%), Krokowa (89,1%), Wejherowo (88,6%) i Kolbudy (88,3%), natomiast poniżej 10% odnotowano na terenie gmin: Osieczna (0,0%), Czarna Woda obszar wiejski (0,0%) i Ostaszewo (7,%). Największy przyrost tego wskaźnika w latach 2013-2016 odnotowano na terenie gmin: Wejherowo (81,0 p.proc.), Subkowy (42,3 p.proc), Skórcz miasto (41,5 p.proc), Trzebielino (41,3 p.proc.) i Bobowo (35,4 p.proc.). Przyrost wiązał się zarówno z rozszerzaniem zasięgu obsługi zbiorowych systemów wodociągowych w obrębie istniejących jednostek osadniczych, jak i uzbrajaniem terenów rozwojowych. Dostępu do zbiorowych systemów kanalizacji sanitarnej nadal nie posiadają mieszkańcy gminy Osieczna (Ryc. 1.11).

Ryc. 1.11. Odsetek osób korzystających z instalacji kanalizacyjnej w gminach województwa pomorskiego w 2016 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

48. Pomorskie zajmuje 2. pozycję w kraju pod względem odsetka ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków (83,2%). Zgodnie z zapisami Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych wszystkie wyznaczone aglomeracje ściekowe (87) powinny zostać wyposażone w oczyszczalnie ścieków o wystarczającej wydajności (warunek 1), zapewniające wymaganą jakość oczyszczania ścieków (warunek 2) oraz dysponować siecią kanalizacyjną gwarantującą blisko 100% poziom obsługi (warunek 3). Na dzień 30.09.2016 r. warunek I spełnia 75% aglomeracji, warunek II - 92%, natomiast warunek III - 47% aglomeracji. Wszystkie 3 warunki spełnia 37% pomorskich aglomeracji²².

49. Osiągnięcie zakładanego stopnia wyposażenia aglomeracji w systemy kanalizacyjne wymaga kontynuowania działań ustalonych w KPOŚK. Konieczne jest także objęcie obszarów wiejskich o przeważającym udziale zabudowy rozproszonej oraz obszarów rekreacyjnych lokalnymi lub indywidualnymi rozwiązaniami w zakresie oczyszczania ścieków, o porównywalnym poziomie skuteczności oczyszczania.

50. Do końca 2016 roku teren województwa pomorskiego dzielił się na 7 regionów gospodarki odpadami komunalnymi, w których łącznie funkcjonowało 15 składowisk odpadów komunalnych - 11 składowisk o statusie RIPOK (regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych) oraz 4 składowiska odpadów komunalnych, które funkcjonować będą do czasu wypełnienia pojemności. RIPOK-i wymagają doposażenia i

²² Program Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025 (DROŚ UMWP).

uzupełnienia o nowe elementy linii technologicznych, jak również przebudowy kompostowni celem dostosowania ich do wymogów prawnych²³.

51. W latach 2003-2015 zamknięto 61 składowisk odpadów komunalnych oraz 6 kwater na składowiskach odpadów o statusie RIPOK. Większość zamkniętych obiektów została już zrehabilitowana, a w trakcie rekultywacji pozostaje 7 składowisk odpadów komunalnych.

²³ Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego 2022.

2. PRZEGLĄD ZMIAN I OCENA REALIZACJI INWESTYCJI W LATACH 2013-2017

2.1. Inwestycje celu publicznego ustalone w PZPWP 2030

Zgodnie z art. 39 ust. 3 pkt 3 oraz ust. 5 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa 2030* umieszcza się te inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, które zostały ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa, zgodnie z ich właściwością. Szczegółową ocenę stanu ich realizacji zawierają Tabl. 1-10.

Odpowiednimi kolorami w komórkach „nazwa inwestycji” oznaczono inwestycje:

ukończone	w trakcie realizacji	niezrealizowane
-----------	----------------------	-----------------

Budowa, rozbudowa i przebudowa dróg publicznych

Tabl. 2.1. Budowa, rozbudowa i przebudowa dróg krajowych i wojewódzkich - inwestycje umieszczone w *Programie Budowy Dróg Krajowych na lata 2014-2023* oraz w *Wieloletniej Prognozie Finansowej Województwa Pomorskiego*.

Lp.	nazwa inwestycji	podmiot odpowiedzialny za realizację zadania	Program	lokalizacja
1.1.	Budowa drogi S6 Koszalin – Słupsk	GDDKiA	PBDK 2014-2023, KT	powiat słupski
1.2.	Budowa drogi S6 Słupsk – Lębork	GDDKiA	PBDK 2014-2023, KT	powiat słupski i lęborski
1.3.	Budowa drogi S6 Lębork - Obwodnica Trójmiasta	GDDKiA	PBDK 2014-2023, KT	powiat lęborski, wejherowski, kartuski i m. Gdynia
1.4.	Budowa Obwodnicy Metropolii Trójmiejskiej	GDDKiA	PBDK 2014-2023, KT	powiat kartuski, gdański
1.5.	Budowa drogi S7 Gdańsk - Elbląg, odc. Koszwały (DK 7) - Elbląg (w. Kazimierzewo)	GDDKiA	PBDK 2014-2023, KT	powiat gdański, nowodworski
1.6.	Budowa obwodnicy Kościerzyny DK nr 20	GDDKiA	PBDK 2014-2023, KT	powiat kościerski
	Budowa obwodnic Czerska, Malborka i Starogardu Gdańskiego w ciągu DK nr 22	GDDKiA	KT (lista warunkowa)	powiat chojnicki, malborski i starogardzki
	Realizacja Obwodnicy Północnej Aglomeracji Trójmiejskiej	do określenia	KT (lista warunkowa)	powiat wejherowski, pucki, m. Gdynia
1.7.	Pakiet działań związanych z dostępem do autostrady A1 - rozbudowa DW nr 222 i DW nr 229 na odcinku Starogard Gdański - Jabłowo - węzeł Pelplin autostrady A1	ZDW	WPF	powiat starogardzki, tczewski
1.8.	Pakiet działań związanych z dostępem do A1 - rozbudowa DW nr 222 na odcinku Gdańsk - Starogard Gdański	ZDW	WPF	powiat starogardzki, gdański
1.9.	Pakiet działań związanych z dostępem do autostrady A1 - rozbudowa DW nr 224 na odcinku węzeł Stanisławie autostrady A1 - Godziszewo	ZDW	WPF	powiat tczewski
1.10.	Pakiet działań związanych z dostępem do autostrady A1 - rozbudowa DW nr 521 na odcinku Kwidzyn - Prabuty	ZDW	WPF	powiat kwidzyński
1.11.	Pakiet działań wzmacniających korytarz transportowy południowy - rozbudowa DW nr 188 na odcinku Człuchów – Debrzno	ZDW	WPF	powiat człuchowski
1.12.	Pakiet działań wzmacniających korytarz transportowy północny - Budowa Obwodnicy Kartuz w ciągu DW nr 211 - etap I	ZDW	WPF	powiat kartuski
1.13.	Pakiet działań wzmacniających korytarz transportowy północny - rozbudowa DW nr 214 na odcinku Łeba - Białogarda wraz z obwodnicą w m. Wicko	ZDW	WPF	powiat lęborski
1.14.	Pakiet działań wzmacniający korytarz transportowy północny - rozbudowa DW nr 226 na odcinku węzeł Rusocin autostrady A1 - Pruszcz Gdański i Pruszcz Gdański - Przejazdowo	ZDW	WPF	powiat gdański

1.15.	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 203 na odcinku Ustka – granica województwa	ZDW	WPF	powiat słupski
1.16.	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 532 – ul. Hallera w Kwidzynie	ZDW	WPF	powiat kwidzyński

Budowa, rozbudowa i przebudowa linii kolejowych

Tabl. 2.2. Budowa, rozbudowa i przebudowa linii kolejowych - inwestycje umieszczone *Master planie dla transportu kolejowego w Polsce do 2030 r. oraz w Krajowym Programie Kolejowym do roku 2023.*

Lp.	nazwa inwestycji	podmiot odpowiedzialny za realizację zadania	Program	lokalizacja
2.1.	Prace na alternatywnym ciągu transportowym Bydgoszcz - Trójmiasto, obejmującym linie 201 i 203, etap I i II- wraz z elektryfikacją wraz z budową łącznicy Łąg Południe - Łąg Wschód pomiędzy liniami kolejowymi nr 201 i 203	PKP PLK	KPK, KT	powiat: kartuski, kościerski, chojnicki, tczewski, starogardzki, m. Gdynia, m. Gdańsk
2.2.	Poprawa dostępu kolejowego do portu morskiego w Gdyni	PKP PLK	KPK, KT	m. Gdynia
2.3.	Poprawa infrastruktury kolejowego dostępu do portu Gdańsk	PKP PLK	KPK, KT	m. Gdańsk
2.4.	Modernizacja linii kolejowej E 65/C-E 65 na odcinku Warszawa - Gdynia w zakresie warstwy nadrzędnej LCS, ERTMS/ETCS/ GSM-R, DSAT oraz zasilania układu trakcyjnego	PKP PLK	KPK, KT	powiat: m. Gdańsk, m. Sopot, m. Gdynia, gdański, tczewski, malborski, sztumski
2.5.	Projekt poprawy dostępu kolejowego do Portu Gdańsk (most + dwutorowa linia kolejowa nr 226)	PKP PLK	KPK, KT	m. Gdańsk, m. Pruszcz Gdański, gm. Pruszcz Gdański
2.6.	Prace na linii kolejowej nr 202 na odcinku Gdynia Chylonia – Słupsk	PKP PLK	KPK, KT	m. Gdynia, m. Rumia, m. Reda, m. Wejherowo, gm. Wejherowo, gm. Luzino, gm. Łęczycze, gm. Nowa Wieś Lęborska, m. Lębork, gm. Potęgowo, gm. Damnica, gm. Słupsk, m. Słupsk,
2.7.	Rewitalizacja linii kolejowej nr 131 Chorzów Batory - Tczew, odcinek Bydgoszcz Główna - Tczew	PKP PLK	KPK, KT	m. Tczew, gm. Tczew, gm. Subkowy, m. Pelplin, gm. Pelplin, gm. Morzeszczyn, gm. Smętowo Graniczne
2.8.	Rewitalizacja linii kolejowej nr 405 na odcinku granica województwa – Słupsk – Ustka	PKP PLK	KPK, KT	powiat: bytowski, słupski, m. Słupsk
2.9.	Rewitalizacja linii kolejowej nr 207 na odcinku granica województwa – Kwidzyn – Malbork	PKP PLK	KPK, KT	powiat: kwidzyński, sztumski, malborski
2.10.	Rewitalizacja linii kolejowej nr 229 odcinek Lębork - Łeba	PKP PLK	KPK, KT (lista warunkowa)	powiat lęborski
	Rewitalizacja linii kolejowej nr 211 odcinek Lipusz - Kościerzyna i Nr 212 Lipusz-Bytów	PKP PLK	KPK, KT (lista warunkowa)	powiat: bytowski, kościerski
2.11.	Rozwój kolei aglomeracyjnej (SKM i PKM)	PKP SKM Trójmiasto, PKM SA	KT	m. Gdańsk, m. Gdynia, powiat wejherowski, kartuski
	Rewitalizacja linii kolejowej nr 229 na odcinku Kartuzy - Sierakowice	PKP PLK	KPK	m. i gm. Kartuzy, gm. Chmielno, gm. Sierakowice

Budowa, rozbudowa i przebudowa urządzeń i infrastruktury portowej

Tabl. 2.3. Budowa, rozbudowa i przebudowa urządzeń i infrastruktury portowej - inwestycje umieszczone w *Kontrakcie Terytorialnym dla Województwa Pomorskiego.*

Lp.	nazwa inwestycji	podmiot odpowiedzialny za realizację zadania	Program	lokalizacja
3.1.	Modernizacja wejścia do portu wewnętrznego w Gdańsku - etap III	Urząd Morski Gdynia	KT	m. Gdańsk
3.2.	Modernizacja układu falochronów osłonowych Portu Północnego	Urząd Morski Gdynia	KT	m. Gdańsk

3.3.	Modernizacja toru wodnego do Portu Północnego	Urząd Morski Gdynia	KT	m. Gdańsk
3.4.	Modernizacja portu wewnętrznego w Gdańsku	ZMP Gdańsk	KT	m. Gdańsk
3.5.	Budowa terminalu promowego w porcie Gdynia	ZMP Gdynia	KT	m. Gdynia
3.6.	Pogłębienie toru podejściowego i akwenów w porcie Gdynia	ZMP Gdynia	KT	m. Gdynia
3.7.	Rozbudowa sieci kolejowej i drogowej w porcie Gdańsk	ZMP Gdańsk	KT	m. Gdańsk
3.8.	Przebudowa nabrzeży w porcie Gdynia	ZMP Gdynia	KT	m. Gdynia
3.9.	Gdańsk Port Północny - budowa portu schronienia dla statków znajdujących się w niebezpieczeństwie i zagrażających katastrofą ekologiczną wraz z infrastrukturą falochronu osłonowego oraz zaporą przeciwrzlewową	Urząd Morski Gdynia ZMP Gdańsk	KT	m. Gdańsk
3.10.	Rozbudowa terminalu paliwowego na falochronie Portu Gdynia	ZMP Gdynia	KT	m. Gdynia
3.11.	Rozbudowa dostępu kolejowego do zachodniej części Portu Gdynia	ZMP Gdynia, PKP PLK	KT	m. Gdynia
	Budowa infrastruktury portowej do odbioru ścieków sanitarnych oraz zasilania statków w energię elektryczną		KT (lista warunkowa)	m. Gdańsk
	Przebudowa wejścia do Portu Ustka	ZMP Ustka	KT (lista warunkowa)	m. Ustka
	Przebudowa wejścia południowego do portu w Gdyni	ZMP Gdynia	KT (lista warunkowa)	m. Gdynia

Budowa, rozbudowa i przebudowa infrastruktury dróg wodnych

Tabl. 2.4. Budowa, rozbudowa i przebudowa infrastruktury dróg wodnych - inwestycje umieszczone w *Kontrakcie Terytorialnym dla Województwa Pomorskiego*.

Lp.	nazwa inwestycji	podmiot odpowiedzialny za realizację zadania	Program	lokalizacja
	Odbudowa budowli regulacyjnych na Dolnej Wiśle w km 933 – 847	RZGW Gdańsk	KT (lista warunkowa)	powiaty: gdański, kwidziński, malborski, nowodworski, sztumski, tczewski,
	Modernizacja śluz żeglugowych na drodze wodnej Nogatu i Szarpawy i Martwej Wisły	RZGW Gdańsk	KT (lista warunkowa)	powiaty: malborski, nowodworski, sztumski

Budowa i rozbudowa przewodów i urządzeń służących do przesyłania lub dystrybucji płynów, gazów i energii elektrycznej wraz z infrastrukturą towarzyszącą

Tabl. 2.5. Budowa i rozbudowa przewodów i urządzeń służących do przesyłania lub dystrybucji płynów, gazów i energii elektrycznej wraz z infrastrukturą towarzyszącą - inwestycje umieszczone w *Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030*.

Lp.	nazwa inwestycji	podmiot odpowiedzialny za realizację zadania	Program	lokalizacja
5.1.	Budowa linii dwutorowej 400 kV Gdańsk Przyjaźń – Pelplin - Grudziądz	PSE	KPZK, UwZSP	powiat gdański, kartuski, starogardzki, tczewski
5.2.	Budowa linii dwutorowej 400 kV Gdańsk Przyjaźń – Żydowo Kierzkowo	PSE	KPZK, UwZSP	powiat bytowski, kartuski, kościerski
5.3.	Budowa linii dwutorowej 400 kV Żydowo Kierzkowo - Słupsk	PSE	KPZK, UwZSP	powiat bytowski, słupski
5.4.	Budowa stacji transformatorowej 400(220)/110 kV Gdańsk Przyjaźń	PSE	KPZK	m. i gm. Żukowo
5.5.	Budowa stacji transformatorowej 400/110 kV Pelplin	PSE	KPZK	gm. Pelplin
5.6.	Rozbudowa stacji transformatorowej Gdańsk Błonia	PSE	KPZK	m. Gdańsk
5.7.	Linia dwutorowa 400 kV Żarnowiec - Gdańsk Przyjaźń	PSE	KPZK	powiat kartuski, pucki, wejherowski

5.8.	Budowa źródła rezerwy interwencyjnej w stacji transformatorowej Gdańsk Błonia	PSE	KPZK	m. Gdańsk
5.9.	Rozbudowa stacji transformatorowej Słupsk Wierzbęcino	PSE	KPZK	gm. Słupsk
5.10.	II nitka Rurociągu Północnego (Płock – Gdańsk)	OLPP	KPZK	powiat gdański, kwidzyński, tczewski,
5.11.	Budowa kawernowego podziemnego magazynu gazu Kosakowo (inwestycja w trakcie realizacji)	OSM	KPZK, UoTRS	gm. Kosakowo
5.12.	Budowa gazociągu DN 700 Szczecin – Gdańsk	OGP „Gaz System”	KPZK, UoTRS	powiat słupski, lęborski, wejherowski, m. Gdynia

UwZSP - ustawa z dnia 24 lipca 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych,
UoTRS - ustawa z dnia 24 kwietnia 2009 r. o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu.

Budowa, rozbudowa i modernizacja urządzeń zaopatrzenia w wodę, odprowadzania i oczyszczania ścieków oraz odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym ich składowania

Tabl. 2.6. Budowa, rozbudowa i modernizacja urządzeń zaopatrzenia w wodę, odprowadzania i oczyszczania ścieków oraz odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym ich składowania - inwestycje w *Kontrakcie Terytorialnym dla Województwa Pomorskiego, Master Planie dla wdrażania dyrektywy EWG 91/271/EWG, Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego 2018.*

Lp.	nazwa inwestycji	podmiot odpowiedzialny za realizację zadania	Program	lokalizacja
	Budowa i modernizacja systemu odprowadzania wód opadowych w ramach kontynuacji programu ochrony wód Zatoki Gdańskiej	samorządy gminne	KT (lista warunkowa)	m. Gdańsk, m. Sopot, m. Gdynia, m. Wejherowo, m. Rumia, m. Reda
	Zarządzanie wodami opadowymi na terenie zlewni rzeki Słupi		KT (lista warunkowa)	m. Słupsk, gm. Słupsk, m. Ustka, gm. Kobylnica
6.1.	Budowa, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w ramach aglomeracji ściekowych powyżej 2.000 RLM, w tym: Bytów, Brusy, Cedry Wielkie, Choczewo, Czersk, Człuchów, Dziemiany, Gdynia, Jastarnia, Kaliska, Karsin, Kościerzyna, Krynica Morska, Lipusz, Łubiana, Malbork, Nowy Dwór Gdański, Pelplin, Prabuty, Przechlewo, Przywidz, Pszczółki, Rowy, Ryjewo, Sierakowice, Skarszewy, Skórcz, Słupsk, Smętowo Graniczne, Stara Kiszewa, Stare Pole, Studzienice, Suchy Dąb, Upiłka, Ustka, Wieszyno, Władysławowo, Zblewo,	samorządy gminne	Master Plan dla wdrażania dyrektywy Rady 91/271/EWG	Na terenie aglomeracji: Bytów, Brusy, Cedry Wielkie, Choczewo, Czersk, Człuchów, Dziemiany, Gdynia, Jastarnia, Kaliska, Karsin, Kościerzyna, Krynica Morska, Lipusz, Łubiana, Malbork, Nowy Dwór Gdański, Pelplin, Prabuty, Przechlewo, Przywidz, Pszczółki, Rowy, Ryjewo, Sierakowice, Skarszewy, Skórcz, Słupsk, Smętowo Graniczne, Stara Kiszewa, Stare Pole, Studzienice, Suchy Dąb, Upiłka, Ustka, Wieszyno, Władysławowo, Zblewo,
6.2.	Budowa i modernizacja kanalizacji sanitarnej wraz z budową układów tłocznych i modernizacją przepompowni ścieków w ramach aglomeracji ściekowych powyżej 2.000 RLM, w tym: Borzytuchom, Bożepole Wielkie, Brusy, Cedry Wielkie, Choczewo, Chojnice, Czersk, Człuchów, Debrzno, Dziemiany, Dzierzgoń, Gdańsk, Gdynia, Główny, Gniewino, Jabłowo, Kaliska, Karsin, Kościerzyna, Krokowa, Krynica Morska, Lębork, Linia, Lipnica, Lipusz, Luzino, Łeba, Łubiana, Malbork, Nowy Dwór Gdański, Pelplin, Potęgowo, Przechlewo, Przdokowo, Przywidz, Pszczółki, Puck, Rowy, Ryjewo, Rzeczonice, Skarszewy, Skórcz, Słupsk, Smętowo Graniczne, Sobowidz, Somonino, Stara Kiszewa, Stare Pole, Starogard Gdański, Stężycza, Studzienice, Suchy Dąb, Sztum, Tczew, Ustka, Władysławowo, Zblewo, Żarnowiec,	samorządy gminne	Master Plan dla wdrażania dyrektywy Rady 91/271/EWG	Na terenie aglomeracji: Borzytuchom, Bożepole Wielkie, Brusy, Cedry Wielkie, Choczewo, Chojnice, Czersk, Człuchów, Debrzno, Dziemiany, Dzierzgoń, Gdańsk, Gdynia, Główny, Gniewino, Jabłowo, Kaliska, Karsin, Kościerzyna, Krokowa, Krynica Morska, Lębork, Linia, Lipnica, Lipusz, Luzino, Łeba, Łubiana, Malbork, Nowy Dwór Gdański, Pelplin, Potęgowo, Przechlewo, Przdokowo, Przywidz, Pszczółki, Puck, Rowy, Ryjewo, Rzeczonice, Skarszewy, Skórcz, Słupsk, Smętowo Graniczne, Sobowidz, Somonino, Stara Kiszewa, Stare Pole, Starogard Gdański, Stężycza, Studzienice, Suchy Dąb, Sztum, Tczew, Ustka, Władysławowo, Zblewo, Żarnowiec
6.3.	Inwestycje, wynikające z Planu gospodarki odpadami	samorządy gminne	PGO	województwo pomorskie

Budowa, rozbudowa i modernizacja urządzeń regulacji przepływów, ochrony przed powodzią, a także regulacja i utrzymywanie wód i urządzeń melioracji wodnych oraz ochrony brzegu morskiego

Tabl. 2.7. Budowa, rozbudowa i modernizacja urządzeń regulacji przepływów, ochrony przed powodzią, a także regulacja i utrzymywanie wód i urządzeń melioracji wodnych oraz ochrony brzegu morskiego - inwestycje umieszczone w projekcie *Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla Regionu Wodnego Dolnej Wisły* oraz w *Programie Ochrony Brzegów Morskich*.

Lp.	nazwa inwestycji	podmiot odpowiedzialny za realizację zadania	Program	lokalizacja
7.1.	Ochrona przed wodami powodziowymi dolnego odcinka Wisły od Włocławka do jej ujścia do Zatoki - przebudowa ostróg na rzece Wiśle w km 933-847,	RZGW* w Gdańsku	PZRPdRWDW	Powiaty: gdański, kwidzyński, malborski, nowodworski, sztumski i tczewski
7.2.	Przebudowa stopnia wodnego Przegalina na rzece Martwa Wisła	RZGW w Gdańsku	PZRPdRWDW	m. Gdańsk
7.3.	Przebudowa ujścia Wisły etap II. Realizacja	RZGW w Gdańsku	PZRPdRWDW	m. Gdańsk
7.4.	Budowa nowych wrót sztormowych na rzece Tuga	RZGW w Gdańsku	PZRPdRWDW	gm. Stegna, gm. Nowy Dwór Gdański
7.5.	Podwyższenie prawego (km 0+300 - 3+500) wału przeciwpowodziowego rzeki Piaśnicy na wysokości Dębek	ZMiUW* w Gdańsku	PZRPdRWDW	gm. Krokowa
7.6.	Przebudowa urządzeń rozrządu wody w Karwieńskich Błotach	ZMiUW w Gdańsku	PZRPdRWDW	gm. Krokowa i m. Władysławowo
7.7.	Zwiększenie przepustowości rzeki Cedron poprzez pogłębienie koryta rzeki oraz przebudowę budowli ograniczających bezpieczne przeprowadzenie wód powodziowych w km 1+117, 1+430, 1+508	ZMiUW WP w Gdańsku	PZRPdRWDW	m. Wejherowo, gm. Wejherowo
7.8.	Przebudowa wałów cofkowych na Strudze Gęś w odcinku ujściowym do Raduni na terenie miasta Pruszcz Gdański oraz rzędnej prawego wału rzeki Raduni w km 9+100 na odcinku ok. 30 m	ZMiUW WP w Gdańsku	PZRPdRWDW	m. Pruszcz Gdański
7.9.	Przebudowa brzegów rzeki Radunia: brzeg lewy w km 8+500 - 11+000, brzeg prawy w km 9+700 - 11+000.	RZGW w Gdańsku	PZRPdRWDW	gm. Pruszcz Gdański
7.10.1.	Przebudowa stacji pomp Olszanica (gm. Sadlinki)	ZMiUW WP w Gdańsku	PZRPdRWDW	gm. Sadlinki,
7.10.2.	Przebudowa stacji pomp Koszwały 7 (gm. Cedry Wielkie)	ZMiUW WP w Gdańsku	PZRPdRWDW	gm. Cedry Wielkie
7.10.3.	Przebudowa stacji pomp Koszwały 13 (gm. Cedry Wielkie)	ZMiUW WP w Gdańsku	PZRPdRWDW	gm. Cedry Wielkie
7.11.	Odbudowa kanału Korzeniewskiego w km 0+000 do 6+300	ZMiUW WP w Gdańsku	PZRPdRWDW	gm. Kwidzyn
7.12.	Przebudowa lewego (km 0+000 - 7+600) i prawego (km 0+000 - 7+000) wału przeciwpowodziowego rzeki Wisły Królewieckiej oraz budowa nowego odcinka prawego wału (km 7+000 - 9+800, gm. Sztutowo i Stegna),	ZMiUW WP w Gdańsku	PZRPdRWDW	gm. Sztutowo i Stegna
7.13.	Przebudowa lewego (km 0+000 - 9+000, gm. Sztutowo) i prawego (km 0+000 - 9+100, gm. Stegna, Nowy Dwór Gdański) wału przeciwpowodziowego rzeki Szkarpawy	ZMiUW WP w Gdańsku	PZRPdRWDW	gm. Sztutowo, gm. Stegna, gm. Nowy Dwór Gdański
7.14.	Przebudowa lewego (km 2+100 - 4+600) i prawego (km 2+650 - 3+400 i 3+600 - 4+550) wału przeciwpowodziowego Kanału Juranda oraz renowacja kanału Juranda i kanału Ulgi (gm. i m. Malbork)	ZMiUW WP w Gdańsku	PZRPdRWDW	gm. Malbork i m. Malbork
7.15.	Przebudowa prawego (km 0+000 - 21+200, gm. Stegna i Nowy Dwór Gdański) i lewego (km 0+000 - 10+400, gm. Stegna i Nowy Dwór Gdański) wału przeciwpowodziowego rzeki Tugi	ZMiUW WP w Gdańsku	PZRPdRWDW	gm. Stegna i gm. Nowy Dwór Gdański

7.16.	Przebudowa lewego wału przeciwpowodziowego rzeki Nogat (km 0+000 - 7+700, gm. Nowy Dwór Gdański),	ZMiUW WP w Gdańsku	PZRPdRWDW	gm. Nowy Dwór Gdański
7.17.	Przebudowa prawego (km 0+580 - 4+042, gm. Stare Pole) wału przeciwpowodziowego Kanału Przekop rzeki Fiszewki	ZMiUW WP w Gdańsku	PZRPdRWDW	gm. Stare Pole
7.18.	Budowa stacji pomp i odbudowa śluzy wałowej Rybaki	ZMiUW WP w Gdańsku	PZRPdRWDW	gm. Subkowy
7.19.	Budowa stacji pomp Międzytęż wraz z odbudową koryta (km 0+000 - 1+000, gm. Pelplin) kanału dopływowego - Kanał Graniczny	ZMiUW WP w Gdańsku	PZRPdRWDW	gm. Pelplin
7.20.	Odbudowa Kanału Jeziorniak II (km 0+000 - 5+410, gm. Gniew, Pelplin) oraz Kanału Jeziorniak I (km 0+000 - 2+000),	ZMiUW WP w Gdańsku	PZRPdRWDW	gm. Gniew i gm. Pelplin
7.21.	Przebudowa lewego (km 0+000 - 2+500, gm. Stare Pole) wału przeciwpowodziowego Kanału Malewskiego	ZMiUW WP w Gdańsku	PZRPdRWDW	gm. Stare Pole
7.22.	Przebudowa lewego (km 13+790 - 16+750) i prawego (km 15+870 - 16+780, gm. Stare Pole) wału przeciwpowodziowego rzeki Fiszewki	ZMiUW WP w Gdańsku	PZRPdRWDW	gm. Stare Pole
7.23.	Przebudowa lewego (km 17+580 - 26+600, gm. Stare Pole) i prawego (19+620 - 21+040, gm. Stare Pole) wału przeciwpowodziowego rzeki Tyna Górna,	ZMiUW WP w Gdańsku	PZRPdRWDW	gm. Stare Pole
7.24.	Budowa stacji pomp Gozdawa (gm. Nowy Dwór Gdański) i Komarówka (gm. Ostaszewo),	ZMiUW WP w Gdańsku	PZRPdRWDW	gm. Nowy Dwór Gdański, gm. Ostaszewo
7.25.	Umocnienie skarp Kanału Kozi Rów do stacji pomp nr 39 Suchy Dąb	ZMiUW WP w Gdańsku	PZRPdRWDW	gm. Suchy Dąb
7.26.	Przebudowa wałów przeciwpowodziowych rzeki Motławy i Czarnej Łachy (gm. Pruszcz Gdański, Suchy Dąb, Cedry Wielkie)	ZMiUW WP w Gdańsku	PZRPdRWDW	m. Gdańsk, gm. Pruszcz Gdański, gm. Suchy Dąb, gm. Cedry Wielkie
7.27.	Budowa obiektu odcinającej na Kanale Wysokim (gm. Cedry Wielkie),	ZMiUW WP w Gdańsku	PZRPdRWDW	gm. Cedry Wielkie, gm. Pruszcz Gdański
7.28.	Przebudowa wałów przeciwpowodziowych rzek Raduni, Kłodawy i Bielawy (m. Gdańsk i Pruszcz Gdański oraz gm. Pruszcz Gdański, Suchy Dąb i Pszczółki),	ZMiUW WP w Gdańsku	PZRPdRWDW	m. Gdańsk i m. Pruszcz Gdański, gm. Pruszcz Gdański, gm. Suchy Dąb, gm. Pszczółki
7.29.	Przebudowa wałów przeciwpowodziowych Kanałów Śledziowego, Piaskowego, Gołębiego, Wysokiego	ZMiUW WP w Gdańsku	PZRPdRWDW	gm. Pruszcz Gdański, gm. Cedry Wielkie
7.30.	Odbudowa wałów przeciwpowodziowych rzeki Motławy (km 4+850 - 7+510, m. Gdańsk),	ZMiUW WP w Gdańsku	PZRPdRWDW	m. Gdańsk
7.31.	Odbudowa koryta kanału Panieńskiego (km 8+200 - 31+555, gm. Nowy Dwór Gdański, Nowy Staw i Malbork),	ZMiUW WP w Gdańsku	PZRPdRWDW	gm. Nowy Dwór Gdański, gm. Nowy Staw i gm. Malbork
7.32.	Przystosowanie koryta rzeki Raduni (km 0+000 - 6+300, 8+950 - 11+000) do przeprowadzania wód wezbraniowych	RZGW Gdańsk	PZRPdRWDW	m. Gdańsk, m. Pruszcz Gdański, gm. Pruszcz Gdański
7.33.	Budowa zbiornika retencyjnego (B-1) na Potoku Borkowskim, budowa zbiornika retencyjnego (W-1) na Potoku Św. Wojciecha, budowa zbiornika retencyjnego (R-1) na Potoku Rotmanka, budowa zbiornika retencyjnego (JA-1) na Strudze Jagatowskiej	Miasto Pruszcz Gdański	PZRPdRWDW	m. Pruszcz Gdański
7.34.	Budowa prawego wału Optywu Motławy od ul. Zawodników do ul. Elbląskiej	Gmina Miasta Gdańsk	PZRPdRWDW	m. Gdańsk
7.35.	Budowa zrzutu z Kanału Raduni (km 4+100) na wysokości ul. Serbskiej do rzeki Motławy	Gmina Miasta Gdańsk	PZRPdRWDW	m. Gdańsk
7.36.	Przebudowa pompowni polder Płonia	Gmina Miasta Gdańsk	PZRPdRWDW	m. Gdańsk
7.37.	Przebudowa układów odwodnieniowych polderów Olszynka, Rudniki i na Wyspie Sobieszewskiej w Gdańsku	Gmina Miasta Gdańsk	PZRPdRWDW	m. Gdańsk

7.38.	Wykonanie dodatkowego zrzutu wód z Kanału Raduni (km 10+850) do rzeki Raduni poniżej Potoku Rotmanka	Powiat Gdański	PZRPdRWDW	m. Pruszcz Gdański
7.39.	Odbudowa prawego (km 3+200 - 10+200, 17+740 - 19+530, 20+500 - 39+000, 43+900 - 46+400, 52+300 - 54+200, 57+300 - 59+000, gm. Sadlinki, Kwidzyn, Ryjewo, Sztum, Miłoradz) i lewego (km 0+000 - 6+400, gm. Gniew) wału przeciwpowodziowego rzeki Wisły	ZMiUW WP w Gdańsku	PZRPdRWDW	gm. Gniew, gm. Miłoradz, gm. Sadlinki, gm. Kwidzyn, gm. Ryjewo, gm. Sztum
7.40.	Podwyższenie umocnień brzegowych Martwej Wisły na obszarze Gdańska do rzędnych wynikających z map zagrożenia powodzią od morskich wód wewnętrznych	Urząd Morski w Gdyni	PZRPdRWDW	m. Gdańsk
7.41.	Odbudowa umocnień brzegowych przed zagrożeniem powodziowym od morskich wód wewnętrznych od Zalewu Wiślanego terenów przyległych w celu dostosowania parametrów do wymagań wynikających z map zagrożenia	Urząd Morski w Gdyni	PZRPdRWDW	Zalew Wiślany
7.42.	Przebudowa wału przeciwpowodziowego Zalewu Wiślanego - Przebrno w km 0+000-3+100,	ZMiUW WP w Gdańsku	PZRPdRWDW	m. Krynica Morska
7.43.	Przebudowa stacji pomp Przebrno wraz z kanałem pompowym "A Przebrno"	ZMiUW WP w Gdańsku	PZRPdRWDW	m. Krynica Morska
7.44.	Przebudowa nabrzeża w porcie pasażerskim w Krynicy Morskiej wraz z zabezpieczeniem brzegu Zalewu	Urząd Morski w Gdyni	PZRPdRWDW	m. Krynica Morska
7.45.	Przebudowa wału przeciwpowodziowego (km 71,25 - 73,00) w Kątach Rybackich	Urząd Morski w Gdyni	PZRPdRWDW	gm. Sztutowo
7.46.	Budowa wału przeciwsztorowego w Krynicy Morskiej (w km 83,25 - 87,25)	Urząd Morski w Gdyni	PZRPdRWDW	m. Krynica Morska
Zalew Wiślany				
7.47.	Sztuczne zasilanie; umocnienia brzegowe; monitoring i badania dotyczące ustalenia aktualnego stanu brzegu morskiego	Urząd Morski w Gdyni	POBMor	Zalew Wiślany
Mierzeja Wiślana i Zatoka Gdańska				
7.48.	Sztuczne zasilanie; umocnienia brzegowe (km 56,9-59,0)	Urząd Morski w Gdyni	POBMor	Górki Wschodnie
7.49.	Sztuczne zasilanie; umocnienia brzegowe (km 60,1-63,05)	Urząd Morski w Gdyni	POBMor	ujście Wisły Śmiałej - Stogi
7.50.	Umocnienia brzegowe (km 67,45-69,1)	Urząd Morski w Gdyni	POBMor	Westerplatte
7.51.	Sztuczne zasilanie; umocnienia brzegowe (km 69,2-81,1)	Urząd Morski w Gdyni	POBMor	Nowy Port - Orłowo
7.52.	Sztuczne zasilanie; umocnienia brzegowe (km 83,5-85,3)	Urząd Morski w Gdyni	POBMor	Redłowo - Kamienna Góra
7.53.	Sztuczne zasilanie; umocnienia brzegowe (km 89,1-96,6)	Urząd Morski w Gdyni	POBMor	Oksywie - Mechelinki
7.54.	Sztuczne zasilanie; umocnienia brzegowe (km 99,9-101,0)	Urząd Morski w Gdyni	POBMor	Rewa
7.55.	Umocnienia brzegowe (km 109,4-109,8)	Urząd Morski w Gdyni	POBMor	Rzucewo 1
7.56.	Sztuczne zasilanie (km 109,8-110,1)	Urząd Morski w Gdyni	POBMor	Rzucewo 2
7.57.	Sztuczne zasilanie (km 114,0-114,7)	Urząd Morski w Gdyni	POBMor	Puck 1
7.58.	Umocnienia brzegowe (km 115,37-115,58)	Urząd Morski w Gdyni	POBMor	Puck 2
7.59.	Umocnienia brzegowe (km 116,7-117,0)	Urząd Morski w Gdyni	POBMor	Puck 3
7.60.	Monitoring i badania dotyczące ustalenia aktualnego stanu brzegu morskiego (km 0,0-47,9)	Urząd Morski w Gdyni	POBMor	Mierzeja Wiślana
7.61.	Monitoring i badania dotyczące ustalenia aktualnego stanu brzegu morskiego (km 48,5-124)	Urząd Morski w Gdyni	POBMor	Zatoka Gdańska

Półwysep Helski				
7.62.	Sztuczne zasilanie; umocnienia brzegowe (od nasady półwyspu do km 9,5)	Urząd Morski w Gdyni	POBMor	Władysławowo - Kuźnica
7.63.	Sztuczne zasilanie; umocnienia brzegowe (km 9,5-23,5)	Urząd Morski w Gdyni	POBMor	Kuźnica - Jurata
7.64.	Umocnienia brzegowe (km 36,0-38,0)	Urząd Morski w Gdyni	POBMor	Cypel półwyspu - miasto Hel (z wyłączeniem portu)
7.65.	Sztuczne zasilanie (km 44,4-46,4)	Urząd Morski w Gdyni	POBMor	Jurata 1
7.66.	Sztuczne zasilanie; umocnienia brzegowe (km 46,4-48,3)	Urząd Morski w Gdyni	POBMor	Jurata 2
7.67.	Umocnienia brzegowe (km 50,9-52,2)	Urząd Morski w Gdyni	POBMor	Jastarnia - Chałupy 1
7.68.	Umocnienia brzegowe (km 54,5-62,1)	Urząd Morski w Gdyni	POBMor	Jastarnia - Chałupy 2
7.69.	Umocnienia brzegowe (km 63,55-65,1)	Urząd Morski w Gdyni	POBMor	Jastarnia - Chałupy 3
7.70.	Monitoring i badania dotyczące ustalenia aktualnego stanu brzegu morskiego	Urząd Morski w Gdyni	POBMor	Półwysep Helski od nasady półwyspu do km 71,5
Otwarte morze				
7.71.	Sztuczne zasilanie; odwodnienie klifu; umocnienia brzegowe (km 126,0-128,0)	Urząd Morski w Gdyni	POBMor	Władysławowo - Jastrzębia Góra 1
7.72.	Sztuczne zasilanie; odwodnienie klifu; umocnienia brzegowe (km 128,5-134,6)	Urząd Morski w Gdyni	POBMor	Władysławowo - Jastrzębia Góra 2
7.73.	Sztuczne zasilanie; umocnienia brzegowe (km 134,6-143,5)	Urząd Morski w Gdyni	POBMor	Karwia
7.74.	Sztuczne zasilanie z budowlami wspomagającymi; umocnienia brzegowe (km 180,5-183,0)	Urząd Morski w Słupsku	POBMor	Łeba
7.75.	Sztuczne zasilanie (km 217,2-217,5)	Urząd Morski w Słupsku	POBMor	Rowy 1
7.76.	Sztuczne zasilanie z budowlami wspomagającymi; umocnienia brzegowe (km 217,5-219,0)	Urząd Morski w Słupsku	POBMor	Rowy 2
7.77.	Sztuczne zasilanie; remont umocnień brzegowych (km 229,23-229,38)	Urząd Morski w Słupsku	POBMor	Ustka 1
7.78.	Sztuczne zasilanie z budowlami wspomagającymi; umocnienia brzegowe (km 231,0-233,5)	Urząd Morski w Słupsku	POBMor	Ustka 2
7.79.	Sztuczne zasilanie z budowlami wspomagającymi; umocnienia brzegowe (km 238,5-240,3)	Urząd Morski w Słupsku	POBMor	Jarostawiec 1
7.80.	Monitoring i badania dotyczące ustalenia aktualnego stanu brzegu morskiego (km 125,0-175,33 - zachodnia granica województwa)	Urząd Morski w Słupsku	POBMor	Otwarte morze
7.81.	Monitoring i badania dotyczące ustalenia aktualnego stanu brzegu morskiego (km 175,33 - granica województwa)	Urząd Morski w Słupsku	POBMor	Otwarte morze

- Od 01. Stycznia 2018 roku podmiotem odpowiedzialnym za realizację zadań jest Państwowe Gospodarstwo Wodne WODY POLSKI

Budowa, rozbudowa i modernizacja obiektów państwowych szkół wyższych, państwowych lub samorządowych instytucji kultury, a także publicznych: obiektów ochrony zdrowia, opieka nad nieruchomościami stanowiącymi zabytki w rozumieniu przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami

Tabl. 2.8. Budowa infrastruktury w zakresie atrakcyjności kulturalnej i turystycznej - inwestycje umieszczone w *Wieloletniej Prognozie Finansowej Województwa Pomorskiego, Programie wieloletnim „Budowa Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku”, Wieloletniej Prognozie Finansowej Województwa Pomorskiego oraz w Kontrakcie Terytorialnym dla Województwa Pomorskiego.*

Lp.	nazwa inwestycji	podmiot odpowiedzialny za realizację zadania	Program	lokalizacja
8.1.	Kajakiem przez Pomorze - zagospodarowanie szlaków wodnych w województwie pomorskim dla rozwoju	gminy	WPF	województwo

	turystyki kajakowej – Poprawa bezpieczeństwa na szlakach kajakowych poprzez rozbudowę i poprawę standardu infrastruktury turystycznej, w szczególności kajakowej oraz działania promujące tę formę aktywnej turystyki			
8.2.	Pomorskie Trasy Rowerowe o znaczeniu międzynarodowym R-10 i WTR R-9 - wybudowanie dwóch oznakowanych szlaków rowerowych z dedykowaną infrastrukturą o międzynarodowych standardach	gminy	WPF (jako wydatki bieżące)	Wiślana Trasa Rowerowa nr 2 (R-9) oraz Hanzeatycka Trasa Rowerowa nr 3 (R-10)
8.3.	Rozwój oferty turystyki wodnej w obszarze Pętli Żuławskiej i Zatoki Gdańskiej - Rozbudowa i rozwój markowego i zintegrowanego produktu turystycznego charakteryzującego się wysoką konkurencyjnością w kraju i zagranicą	gminy	WPF (jako wydatki bieżące)	Żuławy Wiślane i wybrzeże Zatoki Gdańskiej
8.4.	Budowa Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku	Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku	PW „MIIWŚ”	m. Gdańsk
8.5.	Modernizacja i przebudowa parteru z częścią piwnicy obiektu Wielka Zbrojownia w ramach programu Zbrojownia Sztuki	Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku	KT	m. Gdańsk
	Remont kapitalny i prace konserwatorskie wraz z adaptacją do nowych funkcji i wyposażeniem Domu Dobroczynności/ Sierocińca (Spendhaus) Guntera Grassa	Gmina Miasta Gdańsk	KT (lista warunkowa)	m. Gdańsk
	Rewaloryzacja i adaptacja historycznego kompleksu pałacowo-folwarczno-parkowego na cele muzealne, turystyczne i rekreacyjne w Wąplawie Wielkim – Muzeum Tradycji Szlacheckiej, Oddział Muzeum Narodowego Gdańsk	Muzeum Narodowe w Gdańsku	KT (lista warunkowa)	gm. Stary Targ
	Dziedzictwo kulturowe Zamku w Malborku i Letniej Rezydencji Wielkiego Mistrza Zakonu Krzyżackiego w Sztumie	Gmina Sztum	KT (lista warunkowa)	m. i gm. Sztum
	Dziedzictwo kulturowe Średniowiecznego Poczasterskiego Zespołu Zabytkowego w Pelplinie	Diecezja Pelplińska	KT (lista warunkowa)	m. i gm. Pelplin
8.6.	Rewaloryzacja i adaptacja kościoła św. Jana w Gdańsku na Centrum św. Jana - Etap II	Nadbałtyckie Centrum Kultury	WPF	m. Gdańsk
8.7.	Rozwój zasobów kultury poprzez modernizację Dużej Sceny Teatru Wybrzeże w Gdańsku	Teatr Wybrzeże	WPF	m. Gdańsk
8.8.	Rewitalizacja i adaptacja dwóch XIX - wiecznych zabytkowych spichlerzy i ich otoczenia na cele kulturalne i społeczne	Muzeum Pomorza Środkowego	WPF	m. Słupsk

Tabl. 2.9. Budowa i rozwój infrastruktury w zakresie ochrony zdrowia oraz innych obiektów użyteczności publicznej - inwestycje umieszczone w Programie wieloletnim „Budowa Centrum Medycyny Nieinwazyjnej Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego”, Wieloletniej Prognozie Finansowej Województwa Pomorskiego oraz w Kontrakcie Terytorialnym dla Województwa Pomorskiego.

Lp.	nazwa inwestycji	podmiot odpowiedzialny za realizację zadania	Program	lokalizacja
9.1.	Przekształcenie istniejącej Izby Przyjęć w Szpitalny Oddział Ratunkowy poprzez doposażenie w sprzęt i aparaturę oraz modernizację istniejącej płyty lądowiska dla helikopterów zgodnie z wymogami w szpitalu w Sztumie	Powiat Sztumski	KT	m. Sztum
9.2.	Budowa Centrum Medycyny Nieinwazyjnej Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego	GUM	PW „CMN”	m. Gdańsk
9.3.	Rozbudowa i wyposażenie SOR w Szpitalu Specjalistycznym im. F. Ceynowy sp. z o.o. w Wejherowie	Szpital Specjalistyczny w Wejherowie	WPF	m. Wejherowo
9.4.	Rozbudowa i wyposażenie SOR wraz z budową lądowiska dla śmigłowców ratunkowych w Szpitalach Wojewódzkich w Gdyni Sp. z o.o.	Szpitale Wojewódzkie w Gdyni	WPF	m. Gdynia

9.5.	Adaptacja budynku UMWP przy ul. Augustyńskiego w Gdańsku na cele biurowe wraz z budową wielopoziomowego parkingu	UMWP	WPF	m. Gdańsk
9.6.	Rozbudowa i przebudowa Archiwum Państwowego w Gdańsku	Archiwum Państwowe	Program wieloletni MKiDN	m. Gdańsk
	Utworzenie Krajowego Centrum Inżynierii Kosmicznej w Gdańsku w ramach projektu <i>Radioteleskop 90m – Narodowe Centrum Radioastronomii i Inżynierii Kosmicznej</i>	Politechnika Gdańska	KT (lista warunkowa)	m. Gdańsk
9.7.	Stworzenie warunków do rozwoju edukacji ekologicznej na terenie województwa pomorskiego (<i>Edukacja dla przyrody</i>)	Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych	WPF	m. Gdańsk, m. Władysławowo, gm. Chojnice (Charzykowy), m. Słupsk
9.8.	Budowa hali sportowej Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego Nr 2 dla Niepełnosprawnych i Słabosłyszących w Wejherowie	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy Nr 2 w Wejherowie	WPF	m. Wejherowo

Budowa i utrzymywanie obiektów oraz urządzeń niezbędnych na potrzeby obronności państwa i ochrony granicy państwowej

Tabl. 2.10. Budowa infrastruktury obronności i bezpieczeństwa publicznego - inwestycje umieszczone w *Programie Inwestycji Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego w Dziedzinie Bezpieczeństwa (NSIP)* oraz ustawie z dnia 25 września 2015 r. o ratyfikacji *Porozumienia wykonawczego między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki do Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki dotyczącej rozmieszczenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej systemu obrony przed rakietami balistycznymi w sprawie użytkowania terenów oraz przestrzeni powietrznej wokół Bazy systemu obrony przed rakietami balistycznymi, podpisanego w Warszawie dnia 27 kwietnia 2015 r.*

Lp.	nazwa inwestycji	podmiot odpowiedzialny za realizację zadania	Program	lokalizacja
10.1.	Infrastruktura dla sił wzmocnienia NATO – modernizacja lotniska Malbork	MON	NSIP	gm. Stare Pole
10.2.	Modernizacja infrastruktury dla systemu dowodzenia i kontroli	MON	NSIP	m. Władysławowo, m. Rumia, gm. Wejherowo, m. Gdynia
10.3.	Infrastruktura dla sił wzmocnienia NATO – modernizacja Portu Morskiego Gdynia	MON	NSIP	m. Gdynia
10.4.	Budowa instalacji obrony przed rakietami balistycznymi w Redzikowie	MON	TARCZA	gm. Słupsk

2.2. Przegląd inwestycji zrealizowanych i realizowanych w województwie w kontekście celów polityki przestrzennego zagospodarowania województwa

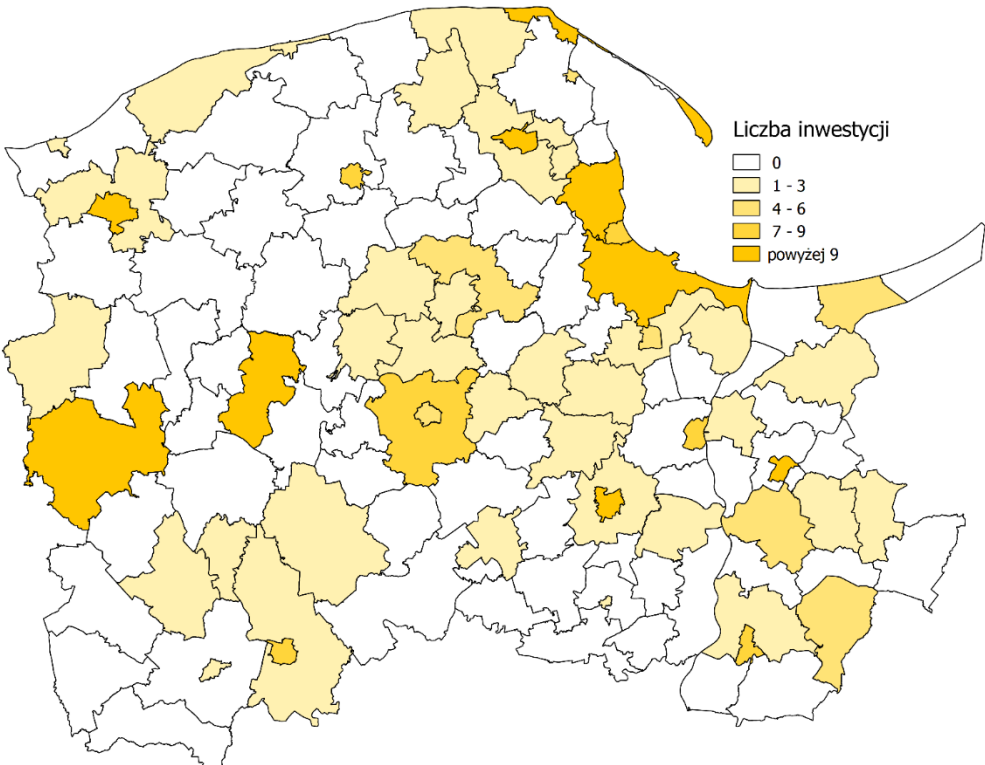
Poza wymaganą, zgodnie z ustawowym obowiązkiem, oceną realizacji zadań inwestycyjnych uwzględnionych w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030*, w ramach prac nad niniejszym *Raportem o stanie zagospodarowania przestrzennego województwa* dodatkowo został przeprowadzony przegląd innych inwestycji zrealizowanych i realizowanych przez szereg podmiotów publicznych, w tym samorządowych w latach 2013-2017. Inwestycje w tym zakresie zostały zebrane za pomocą interaktywnego formularza, pozwalającego zgromadzić dane o inwestycjach, ich charakterze i wartości, w tym ich szczegółowej lokalizacji. Zbiór danych w przypadku jednostek, które nie udzieliły informacji w formie interaktywnego formularza, został uzupełniony o dane o projektach realizowanych w województwie, którą prowadzi UMWP. Wszystkie uzyskane tym sposobem dane zostały przyporządkowane do poszczególnych celów i kierunków¹ polityki przestrzennego zagospodarowania województwa².

¹ Kierunkowi 2.1. z uwagi na jego nieinwestycyjny charakter nie przyporządkowano inwestycji, zaś dla Kierunku 2.6. nie pozyskano właściwych informacji.

² W określonych sytuacjach inwestycje zostały przyporządkowane do 2 lub 3 kierunków.

Cel 1.	WYSOKA JAKOŚĆ PRZESTRZENI ZAMIESZKANIA I PRACY		
Kierunek 1.1.	KSZTAŁTOWANIE STRUKTUR SIECI OSADNICZEJ ZGODNIE Z WYMOGAMI ŁADU PRZESTRZENNEGO		
PRZEGLĄD ZMIAN W ZAGOSODAROWANIU PRZESTRZENNYM			
Liczba inwestycji:	445	Wartość inwestycji:	127.591.095 zł
Wybrane inwestycje:	<ul style="list-style-type: none"> – Park miejski we Władysławowo – etap I, – Nadraduńskie Centrum Rekreacyjno-Sportowe w Stężycy, – Rewitalizacja turystycznej miejscowości Choczewo poprzez remont chodników, ciągów pieszo jezdnych oraz zakup elementów małej architektury, – Rozbudowa alei Nadmorskiej w Mechelinkach (gm. Kosakowo), – Utworzenie wiejskiego parku wielopokoleniowego w Cewicach, – Zagospodarowanie terenu stawu w Gnieźdźwie oraz terenu rekreacyjnego w Połczynie (gm. Puck), – Rewitalizacja pasażu nadmorskiego w miejscowości Białogóra (gm. Krokowa), – Rewitalizacja centrum wsi Ostrowite (gm. Chojnice), – Park Edukacyjno-Rekreacyjny w Mściszewicach (gm. Sulęczyño); 		
OCENA REALIZACJI INWESTYCJI			
<p>Zrealizowane inwestycje przyczyniły się m.in. do:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rewitalizacji obszarów zdegradowanych, w których występuje szczególna koncentracja negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych środowiskowych, funkcjonalno-przestrzennych i technicznych, – rozwoju nowych i podnoszeniu jakości istniejących przestrzeni publicznych, – budowania więzów społecznych mieszkańców z miejscem zamieszkania oraz integracji społecznej, – podejmowania współpracy między samorządami w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych; 			
<p style="text-align: right;">Liczba inwestycji</p> <ul style="list-style-type: none"> □ 0 □ 1 - 3 □ 4 - 6 □ 7 - 9 □ powyżej 9 			
Rozmieszczenie zidentyfikowanych inwestycji realizujących Kierunek 1.1.			

Cel 1.	WYSOKA JAKOŚĆ PRZESTRZENI ZAMIESZKANIA I PRACY		
Kierunek 1.2.	KSZTAŁTOWANIE WYSOKIEJ JAKOŚCI ŚRODOWISKA MIESZKANIOWEGO		
PRZEGLĄD ZMIAN W ZAGOSODAROWANIU PRZESTRZENNYM			
Liczba inwestycji:	950	Wartość inwestycji:	1.037.832.596 zł
Wybrane inwestycje:	<ul style="list-style-type: none"> – Budowa publicznej szkoły podstawowej, publicznego gimnazjum oraz sali sportowej wraz z boiskami i zagospodarowaniem terenu w Baninie (gm. Żukowo), – Rozbudowa Szkoły Podstawowej nr 37 przy ul. Wiczlińskiej 93 w Gdyni wraz z budową przedszkola, – Budowa budynku edukacyjnego praktycznej nauki zawodu, wchodzącego w skład Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Bytowie, – Budowa hali widowiskowo-sportowej w Zblewie, – Budowa remizy OSP i centrum zarządzania kryzysowego w Żukowie, – Budowa stadionu lekkoatletycznego w Stężycy, – Przebudowa stacji uzdatniania wody w Egiertowie wraz z zakupem agregatu prądotwórczego, – Remont świetlicy wiejskiej w Czarnoszycach (gm. Człuchów); 		
OCENA REALIZACJI INWESTYCJI			
<p>Zrealizowane inwestycje przyczyniły się m.in. do:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uzupełniania deficytów w zakresie infrastruktury podstawowych usług publicznych w ramach istniejących terenów mieszkaniowych, – poprawy dostępności mieszkańców do sieci i urządzeń wodociągowych, zapewniających dostawy wody pitnej o odpowiedniej jakości, – tworzenia warunków dla rozwoju mobilności pieszej i rowerowej na terenach mieszkaniowych; 			
<p style="text-align: right;">Liczba inwestycji</p> <ul style="list-style-type: none"> □ 0 □ 1 - 3 □ 4 - 6 □ 7 - 9 □ powyżej 9 			
Rozmieszczenie zidentyfikowanych inwestycji realizujących Kierunek 1.2.			

Cel 1.	WYSOKA JAKOŚĆ PRZESTRZENI ZAMIESZKANIA I PRACY		
Kierunek 1.3.	RACJONALIZACJA ROZMIESZCZENIA ORAZ POPRAWA DOSTĘPNOŚCI INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I USŁUG PUBLICZNYCH W TYM ZAKRESIE		
PRZEGLĄD ZMIAN W ZAGOSODAROWANIU PRZESTRZENNYM			
Liczba inwestycji:	409	Wartość inwestycji:	2.872.821.178 zł
Wybrane inwestycje:	<ul style="list-style-type: none"> – Budowa Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku, – Budowa budynku Instytutu Biotechnologii Uniwersytetu Gdańskiego w Gdańsku, – Rozbudowa infrastruktury dydaktycznej Akademii Morskiej w Gdyni, – Centrum Konserwacji Wraków Statków w Tczewie NMM w Gdańsku, – Inwestycja w infrastrukturę Copernicus Podmiot Lecznicy Sp. z o.o. w celu osiągnięcia pełnej funkcjonalności Centrum Urazowego dla Dzieci w Gdańsku, – Poprawa efektywności systemu opieki zdrowotnej poprzez przebudowę, rozbudowę i doposażenie Szpitalnego Oddziału Ratunkowego w Szpitalu Specjalistycznym im. J. Łukowicza w Chojnicach, – Rewaloryzacji i adaptacji pałacu w Waplewie Wielkim w gminie Stary Targ na cele muzealne (gm. Stary Targ), – Odbudowa i wprowadzenie nowych funkcji na terenie Szkoły Łacińskiej w Malborku; 		
OCENA REALIZACJI INWESTYCJI			
<p>Zrealizowane inwestycje przyczyniły się m.in. do:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podniesienia znaczenia Trójmiasta jak najważniejszego ośrodka akademickiego w Polsce Północnej, – rozwoju ponadregionalnej i regionalnej infrastruktury ochrony zdrowia, w szczególności w zakresie chorób cywilizacyjnych, ale także poprawy warunków leczenia w całym regionie, – wzmocnienia znaczenia Gdańska i Malborka jako głównych ośrodków animujących wydarzenia kulturalne o znaczeniu europejskim oraz innych ośrodków prezentujących dziedzictwo kulturowe regionu, – poprawy dostępności do bazy sportowej, w tym o charakterze ponadregionalnym; 			
 <p style="text-align: right;">Liczba inwestycji</p> <ul style="list-style-type: none"> □ 0 □ 1 - 3 □ 4 - 6 □ 7 - 9 □ powyżej 9 			
Rozmieszczenie zidentyfikowanych inwestycji realizujących Kierunek 1.3.			

Cel 1.	WYSOKA JAKOŚĆ PRZESTRZENI ZAMIESZKANIA I PRACY		
Kierunek 1.4.	ZAPOBIEGANIE I OGRANICZANIE SKUTKÓW POWODZI ORAZ INNYCH ZAGROŻEŃ NATURALNYCH		
PRZEGLĄD ZMIAN W ZAGOSODAROWANIU PRZESTRZENNYM			
Liczba inwestycji:	54	Wartość inwestycji:	458.908.198 zł
Wybrane inwestycje:	<ul style="list-style-type: none"> – Rzeka Wiśła: odbudowa prawego wału przeciwpowodziowego na odcinkach Czerwone Budy - Drewnica (km 87+350-89+500), Palczewo-Czerwone Budy (km 73+86+600), Lisewo-Palczewo (km 66+000-73+000), – Zagospodarowanie wód opadowych w zlewniach cieków i kanałów zlokalizowanych na terenie Miasta Sopotu, uchodzących do Zatoki Gdańskiej, – Rzeka Wiśła: odbudowa lewego wału przeciwpowodziowego na odcinkach Giemlice - Kiezmark (km 14+300 - 21+500), budowa lewego wału przeciwpowodziowego na odcinku Kiezmark - Przegalina (km 21+500-28+200), – Przebudowa stacji pomp nr 18 Trzcinowo, DG12 Przebudowa stacji pomp nr 19 Trzcinowo (gm. Cedry Wielkie), – Struga Gęś - kształtowanie przekroju podłużnego i poprzecznego oraz układu poziomego koryta ciek w km 0+000-3+080 i 10+840-13+520 miasto i gmina Pruszcz Gdański, – Odbudowa zapory bocznej rzeki Wdy (gm. Karsin), – Czerska Struga - odbudowa ciek w km 19+500-22+500 (gm. Czersk), – Przebudowa stacji pomp Kluki IV-II (gm. Smołdzino); 		
OCENA REALIZACJI INWESTYCJI			
<p>Zrealizowane inwestycje przyczyniły się m.in. do:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poprawy bezpieczeństwa powodziowego przez budowę i rozbudowę infrastruktury i zwiększenie pojemności retencyjnej, w szczególności na Żuławach i w strefie nadmorskiej, – utrzymania brzegu morskiego; 			
<p style="text-align: right;">Liczba inwestycji</p> <ul style="list-style-type: none"> □ 0 □ 1 - 3 □ 4 - 6 □ 7 - 9 □ powyżej 9 			
Rozmieszczenie zidentyfikowanych inwestycji realizujących Kierunek 1.4.			

Cel 2.	KONKURENCYJNA ORAZ WIELOFUNKCYJNA PRZESTRZEŃ GOSPODARCZA I BEZPIECZEŃSTWO
Kierunek 2.2.	KSZTAŁTOWANIE STRUKTUR PRZESTRZENNYCH UMOŻLIWIAJĄCYCH TWORZENIE NOWYCH I TRWAŁYCH MIEJSC PRACY

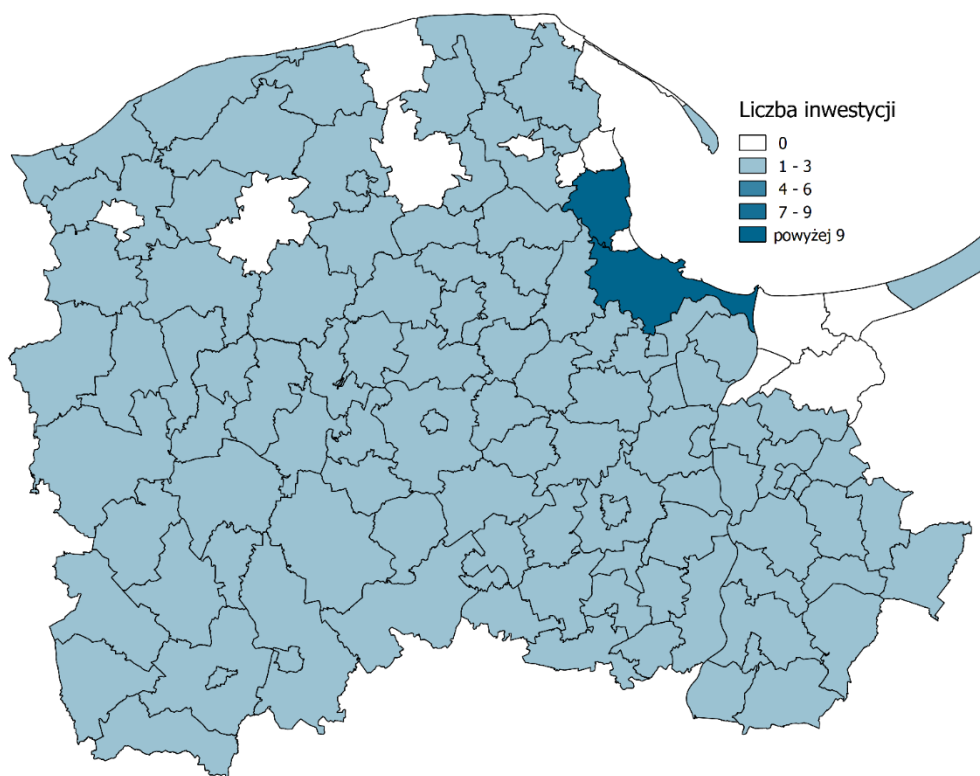
PRZEGLĄD ZMIAN W ZAGOSODAROWANIU PRZESTRZENNYM

Liczba inwestycji:	236	Wartość inwestycji:	2.764.066.143 zł
Wybrane zrealizowane inwestycje:	<ul style="list-style-type: none"> - Modernizacja toru wodnego i rozbudowa nabrzeży w Porcie Wewnętrznym w Gdańsku, - III etap budowy terminalu kontenerowego GCT w Porcie Gdynia - budowa infrastruktury i zakup sprzętu, - Modernizacja wejścia do portu wewnętrznego w Gdańsku - etap II - przebudowa szlaku wodnego na Motławie, - Budowa basenu rybackiego w Porcie Ustka wraz z infrastrukturą komunikacyjną, - Kaszubski Inkubator Przedsiębiorczości w Bytowie, - Modernizacja i rozwój Inkubatora Przedsiębiorczości w Malborku, - Dostęp do szerokopasmowego Internetu na etapie ostatniej mili w powiecie kartuskim i tczewskim; 		

OCENA REALIZACJI INWESTYCJI

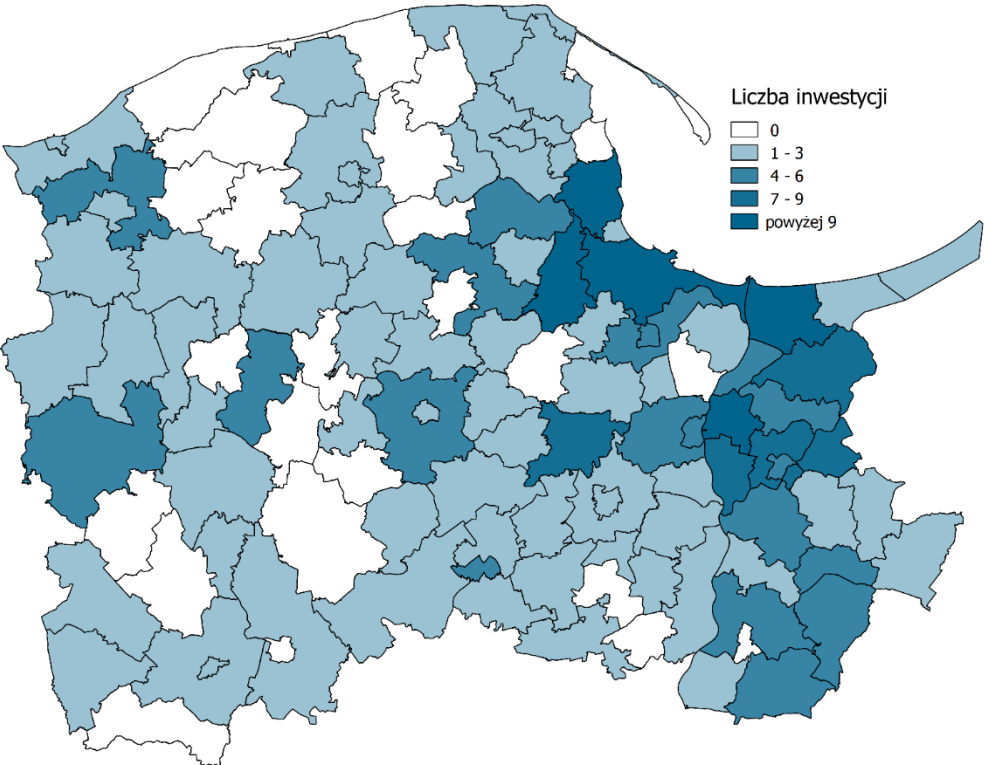
Zrealizowane inwestycje przyczyniły się m.in. do:

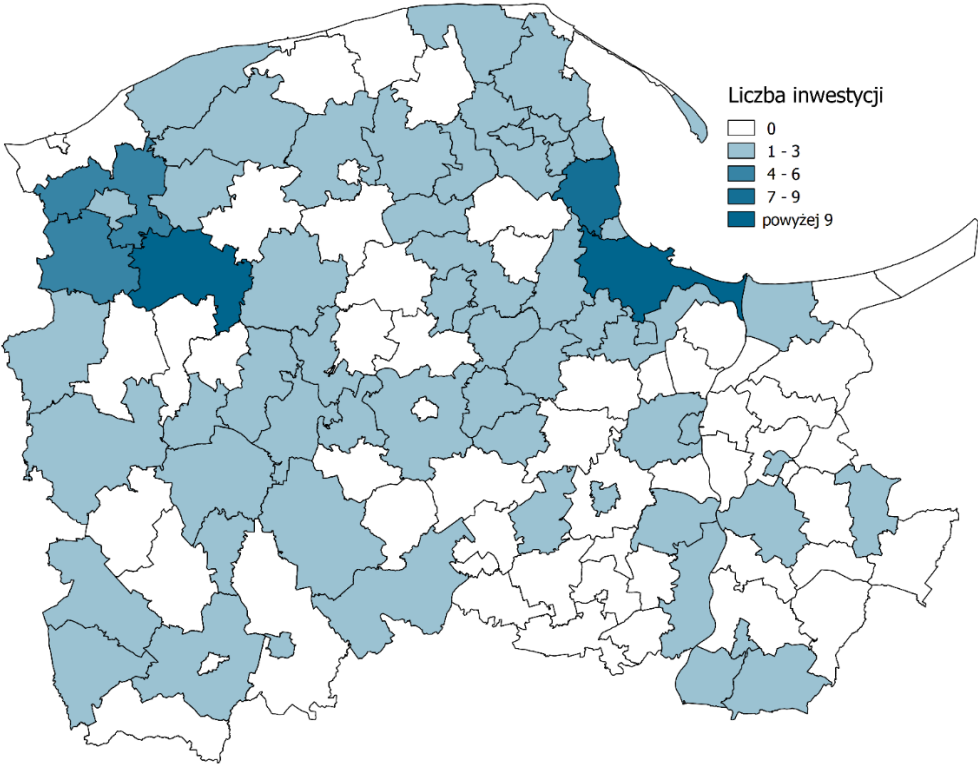
- rozwoju portów morskich Gdańsk i Gdyni jako stref aktywności gospodarczej, łączących funkcje industrialne z kompleksową obsługą transportu intermodalnego oraz centrami dystrybucji ładunków,
- wzmocnienia i rozwinięcia funkcji małych portów morskich,
- tworzenia warunków do rozwoju przedsiębiorczości i wsparcia przedsiębiorców,
- tworzenia kompleksowej oferty inwestycyjnej - terenów uzbrojonych,
- upowszechniania e-usług poprzez budowę, rozbudowę sieci telekomunikacyjnych, szczególnie szerokopasmowego Internetu;

Rozmieszczenie zidentyfikowanych inwestycji realizujących Kierunek 2.2.

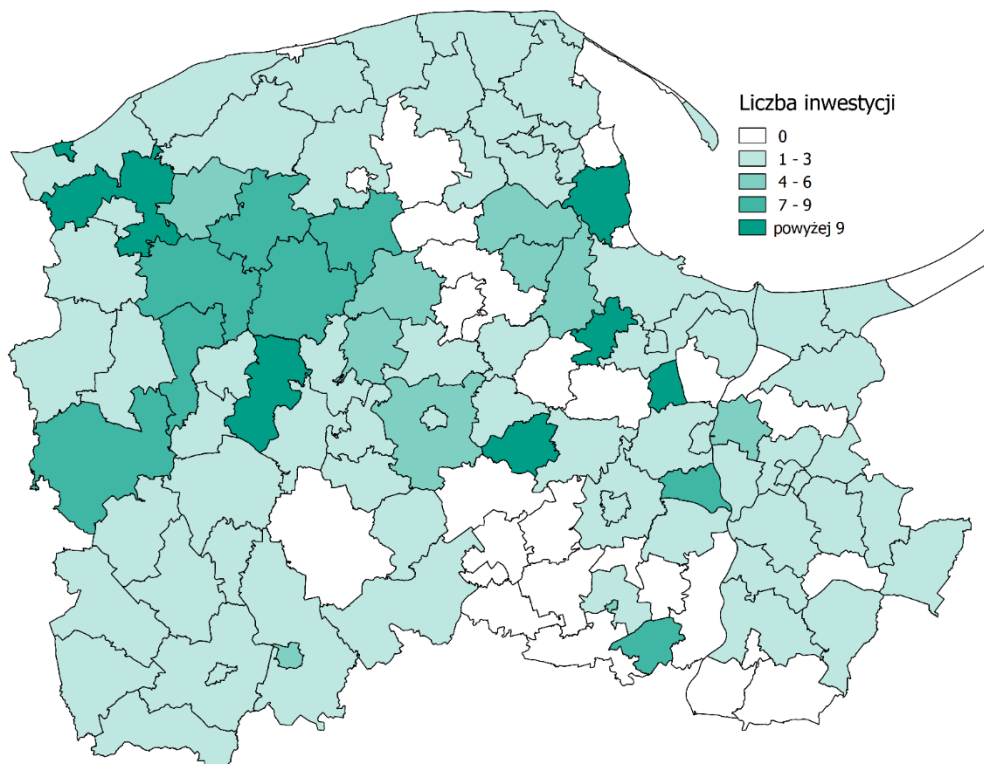
Cel 2.	KONKURENCYJNA ORAZ WIELOFUNKCYJNA PRZESTRZEŃ GOSPODARCZA I BEZPIECZEŃSTWO		
Kierunek 2.3.	WZMACNIANIE CAŁOROCZNEJ I ATRAKCYJNEJ OFERTY TURYSTYCZNEJ W OPARCIU O ZASOBY I WALORY PRZYRODNICZO-KULTUROWE, KRAJOBRAZOWE I FUNKCJE METROPOLITALNE		
PRZEGLĄD ZMIAN W ZAGOSODAROWANIU PRZESTRZENNYM			
Liczba inwestycji:	342	Wartość inwestycji:	236.646.801 zł
Wybrane zrealizowane inwestycje:	<ul style="list-style-type: none"> – Budowa tras rowerowych i infrastruktury turystycznej w powiecie chojnickim w ramach programu Kaszubska Marszruta (gm. Brusy, gm. Chojnice, gm. Czersk, gm. Konarzyny), – Budowa obiektu obsługi morskiej przystani rybackiej wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną i zagospodarowaniem terenu w miejscowości Dębki (gm. Krokowa), – Ścieżka edukacyjna na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Żuław Gdańskich w Skowarczu (gm. Pszczółki), – Rozbudowa i zabezpieczenie szlaku wodnego Kółka Raduńskiego poprzez udrożnienie przepływu pomiędzy jeziorami Kłodno i Brodno Małe wraz z infrastrukturą towarzyszącą (gm. Chmielno), – Adaptacja Baszty Młyńskiej na centrum informacji o regionie w miejscowości Debrzno, – Rozwój infrastruktury turystycznej poprzez budowę ciągu pieszo - rowerowego do Rezerwatu Archeologiczno - Przyrodniczego Kręgi Kamienne w Odrach (gm. Czersk), – Rozbudowa przystani jachtowej w Porcie Hel, 		
OCENA REALIZACJI INWESTYCJI			
<p>Zrealizowane inwestycje przyczyniły się m.in. do:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwijania funkcji uzdrowiskowych w istniejących ośrodkach lecznictwa uzdrowiskowego, – kształtowania ponadregionalnej i regionalnej sieci tras rowerowych, szlaków kajakowych i żeglarskich, podnoszących atrakcyjność turystyczną województwa, – kształtowania infrastruktury turystycznej na obszarach chronionych pozwalającej na zachowanie wartości przyrodniczych i krajobrazowych tych obszarów, 			
<p style="text-align: right;">Liczba inwestycji</p> <ul style="list-style-type: none"> □ 0 ■ 1 - 3 ■ 4 - 6 ■ 7 - 9 ■ powyżej 9 			
Rozmieszczenie zidentyfikowanych inwestycji realizujących Kierunek 2.3.			

Cel 2.	KONKURENCYJNA ORAZ WIELOFUNKCYJNA PRZESTRZEŃ GOSPODARCZA I BEZPIECZEŃSTWO		
Kierunek 2.4.	KSZTAŁTOWANIE RACJONALNEJ STRUKTURY PRZESTRZENNEJ SIECI TRANSPORTOWEJ		
PRZEGLĄD ZMIAN W ZAGOSODAROWANIU PRZESTRZENNYM			
Liczba inwestycji:	343	Wartość inwestycji:	8.634.226.979 zł
Wybrane zrealizowane inwestycje:	<ul style="list-style-type: none"> - Pomorska Kolej Metropolitalna Etap I - rewitalizacja „Kolei Kokoszkowskiej” Faza II - realizacja przedsięwzięcia, - Budowa drogi ekspresowej S7 Gdańsk - Elbląg, odc. Koszwały - Elbląg, - Poprawa dostępu kolejowego do Portu Gdańsk (most + dwutorowa linia kolejowa), - Nowy przebieg drogi krajowej nr 21 w Słupsku, - Budowa obwodnicy Kościerzyny DK nr 20, - Port lotniczy w Gdańsku - modernizacja infrastruktury lotniskowej po stronie airside - kontynuacja, - Budowa Obwodnicy miasta Kartuzy - etap I, - Pakiet działań związanych z dostępem do autostrady A1 - rozbudowa DW nr 222 i DW nr 229 na odcinku Starogard Gdański - Jabłowo - węzeł Pelplin autostrady A1, - Rewitalizacja linii kolejowej nr 229 Pruszcz Gdański - Łeba, odcinek Glinicz - Kartuzy, - Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 212 w m. Lipnica; 		
OCENA REALIZACJI INWESTYCJI			
<p>Zrealizowane inwestycje przyczyniły się m.in. do:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawy dostępności zewnętrznej i spójności transportowej województwa, w tym dostosowywania istniejącej sieci dróg i linii kolejowych do właściwych dla nich parametrów technicznych i bezpieczeństwa, - wznowienia kolejowych przewozów pasażerskich między Trójmiastem a Kartuzami i Kościerzyną, oraz poprawy warunków obsługi transportem zbiorowym poprzez budowę, rozbudowę i modernizację węzłów integracyjnych, - wzrostu konkurencyjności portów morskich; 			
			
Rozmieszczenie zidentyfikowanych inwestycji realizujących Kierunek 2.4.			

Cel 2.	KONKURENCYJNA ORAZ WIELOFUNKCYJNA PRZESTRZEŃ GOSPODARCZA I BEZPIECZEŃSTWO		
Kierunek 2.5.	ZWIĘKSZANIE STOPNIA BEZPIECZEŃSTWA ENERGETYCZNEGO I SPRAWNOŚCI SYSTEMÓW PRODUKCJI, PRZESYŁU I DYSTRYBUCJI ENERGII ELEKTRYCZNEJ I CIEPLNEJ, GAZU, ROPY NAFTOWEJ ORAZ PRODUKTÓW ROPOPOCHODNYCH		
PRZEGLĄD ZMIAN W ZAGOSODAROWANIU PRZESTRZENNYM			
Liczba inwestycji:	129	Wartość inwestycji:	2.879.137.983 zł
Wybrane zrealizowane inwestycje:	<ul style="list-style-type: none"> - Budowa Kawernowego Podziemnego Magazynu Gazu (KPMG) „Kosakowo”, - Budowa gazociągu DN 700 Szczecin - Gdańsk (etap IV Słupsk – Reszki), - Rozpoczęcie budowy: linii 400 kV Żydowo Kierzkowo – Słupsk, Gdańsk Przyjaźń -Żydowo Kierzkowo, Grudziądz – Pelplin – Gdańsk Przyjaźń, - Przebudowa stacji 110kV/SN Chojnice Przemysłowa, - Rozbudowa stacji 400/110 kV Żarnowiec dla przyłączenia farm wiatrowych: FW Choczewo, FW Osieki i FW Zwartowo, - Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Gminie Przywidz, - Rozbudowa miejskiej sieci ciepłowniczej Gdynia–Rumia na obszar miasta Redy, wspierająca bezpieczeństwo energetyczne miast (Rumia i Reda) celem podłączenia nowych odbiorców ciepła do efektywnego systemu ciepłowniczego ze źródłem z wysokosprawną kogeneracją; 		
OCENA REALIZACJI INWESTYCJI			
<p>Zrealizowane inwestycje przyczyniły się m.in. do:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawy bezpieczeństwa energetycznego regionu poprzez rozpoczęcie realizacji przebudowy i budowy strategicznych sieci elektroenergetycznych, zapewniających dwukierunkowe warunki zasilania, - przebudowy systemów oświetlenia ulicznego w kierunku energooszczędnych i inteligentnych układów, - rozbudowy potencjału przeładunkowego i magazynowego węglowodorów, - rozbudowy scentralizowanych systemów ciepłowniczych redukujących stosowanie indywidualnych rozwiązań grzewczych; 			
<div style="text-align: center;"> <p style="text-align: center;">Rozmieszczenie zidentyfikowanych inwestycji realizujących Kierunek 2.5.</p> </div>			

Cel 3.	ZACHOWANE ZASOBY I WALORY ŚRODOWISKA		
Kierunek 3.1.	ZACHOWANIE I ODTWARZANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I JEGO SPÓJNOŚCI		
PRZEGLĄD ZMIAN W ZAGOSODAROWANIU PRZESTRZENNYM			
Liczba inwestycji:	24	Wartość inwestycji:	33.779.146 zł
Wybrane zrealizowane inwestycje:	<ul style="list-style-type: none"> – Słupskie kliny zieleni- urządzenie terenów zieleni na obszarze Miasta Słupska, – Ochrona wybranych siedlisk i gatunków priorytetowych Ostoi Słowińskiej PLH220023 i Pobrzeża Słowińskiego, – Rewitalizacja szaty roślinnej i wydmowej siedlisk przyrodniczych Cypla Helskiego, – Konserwacja i utrzymanie systemu nawodnień łąk na kompleksie Wawrzonowo (gm. Brusy), – Zielona wyspa - rozwój terenów zielonych na terenie Gminy Miejskiej Rumia w celu poprawy jakości środowiska miejskiego, – Zachowanie lokalnego dziedzictwa przyrodniczego poprzez zabezpieczenie i oznakowanie pomników przyrody na terenie Gminy Stare Pole, – Przywrócenie wartości przyrodniczych zbiornikom wodnym oraz zabezpieczenie pomników przyrody na terenie zabytkowego zespołu dworsko-parkowego w Jarcewie (gm. Chojnice), – Zabezpieczenie przed degradacją obszaru chronionego "Doliny Moszczeniczki" (gm. Słupsk); 		
OCENA REALIZACJI INWESTYCJI			
<p>Zrealizowane inwestycje przyczyniły się m.in. do:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podnoszenia wiedzy o środowisku przyrodniczym i potrzebach jego ochrony, – zachowywania, odtwarzania, rewitalizacji i kształtowania elementów przyrodniczych miast i wsi; 			
Rozmieszczenie zidentyfikowanych inwestycji realizujących Kierunek 3.1.			

Cel 3.	ZACHOWANE ZASOBY I WALORY ŚRODOWISKA		
Kierunek 3.2.	OCHRONA OBSZARÓW O CHARAKTERYSTYCZNYM KRAJOBRAZIE KULTUROWYM LUB ZNACZENIU HISTORYCZNYM		
PRZEGLĄD ZMIAN W ZAGOSODAROWANIU PRZESTRZENNYM			
Liczba inwestycji:	325	Wartość inwestycji:	844.195.841 zł
Wybrane zrealizowane inwestycje:	<ul style="list-style-type: none"> - Prace konserwatorskie i roboty budowlane w zespole kościoła NMP w Muzeum Zamkowym w Malborku, - Utworzenie Muzeum Emigracji w obiekcie dawnego Dworca Morskiego w Gdyni, - Rewitalizacja browaru w Kościerzynie, - Rewitalizacja i ochrona dziedzictwa kulturowego zespołu Bazyliki Mariackiej w Gdańsku, - Restauracja Refektarza oraz otoczenia XIV-o w. Zespołu Poklasztornego w Kartuzach, - Rekonstrukcja grodziska średniowiecznego w miejscowości Owidz (gm. Starogard Gdański), - Odbudowa zabytkowej części Mostu Tczewskiego, - Marynowy, dom podcieniowy (1803 r.) prace konserwatorskie i roboty budowlane (gm. Nowy Dwór Gdański), - Rewitalizacja podworskiego parku w miejscowości Arciszewo w Gminie Pruszcz Gdański, - Renowacja kapliczki przydrożnej w miejscowości Trzciano (gm. Ryjewo); 		
OCENA REALIZACJI INWESTYCJI			
<p>Zrealizowane inwestycje przyczyniły się m.in. do:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawy stanu zasobów dziedzictwa kulturowego objętych ochroną konserwatorską, - rozpoczęcia procesów odnowy i rewaloryzacji części zdegradowanych zabytkowych założeń przestrzennych, a w szczególności zespołów pałacowych i dworskich, - wykorzystania potencjału zasobów dziedzictwa kulturowego w rozwoju lokalnym, - nadawania obiektom zabytkowym nieużytkowanym nowych funkcji, a w szczególności publicznych; 			
<p style="text-align: center;">Rozmieszczenie zidentyfikowanych inwestycji realizujących Kierunek 3.2.</p>			

Cel 3.	ZACHOWANE ZASOBY I WALORY ŚRODOWISKA		
Kierunek 3.3.	OGRANICZENIE EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ ŚRODOWISKA		
PRZEGLĄD ZMIAN W ZAGOSODAROWANIU PRZESTRZENNYM			
Liczba inwestycji:	365	Wartość inwestycji:	1.730.159.580 zł
Wybrane zrealizowane inwestycje:	<ul style="list-style-type: none"> – Modernizacja i rozbudowa Miejskiej Oczyszczalni Ścieków w Człuchowie, – Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach: Stężycza, Szymbark, Potuły, Kamienica Szlachecka, Borucino, na terenie aglomeracji Stężycza, – Budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w gminie Subkowy, – Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Jasieniu (gm. Czarna Dąbrówka), – Budowa Zakładu Zagospodarowania Odpadów w miejscowości Nowy Dwór w gminie Chojnice, – Rozbudowa instalacji MBP odpadów z uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych w RIPOK w Bierkowie (gm. Słupsk), – Budowa Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych w miejscowości Minięta (gm. Dzierżoń), – Rekultywacja składowisk odpadów komunalnych: Rokity, Kozy, Unichowo (gm. Czarna Dąbrówka); 		
OCENA REALIZACJI INWESTYCJI			
<p>Zrealizowane inwestycje przyczyniły się m.in. do:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zmniejszenia ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód poprzez rozwój i modernizację zbiorczych systemów kanalizacji sanitarnej i oczyszczania ścieków komunalnych, – kształtowania właściwych warunków funkcjonowania systemu gospodarki odpadami poprzez realizację inwestycji w zakresie RIPOK oraz rozbudowę sieci lokalnych punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, – poprawy stanu jakościowego wód, zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza oraz ograniczenia rozprzestrzeniania się hałasu; 			
			
Rozmieszczenie zidentyfikowanych inwestycji realizujących Kierunek 3.3.			

2.3. Wnioski z przeglądu i oceny w odniesieniu do struktury przestrzennej

1. Zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym województwa pomorskiego w okresie 2013-2017 wpłynęły na przekształcenia w strukturze funkcjonalno-przestrzennej województwa w szczególności w obszarze metropolitalnym i jego centralnej części (efekt realizacji Pomorskiej Kolei Metropolitalnej oraz obwodnicy Kościerzyny).
2. W dalszym ciągu dostrzegalne są negatywne zjawiska (peryferyzacja, depopulacja), które nie sprzyjają harmonijnemu rozwojowi regionu. Ich głównym czynnikiem jest zahamowanie procesów projektowych, a tym samym inwestycyjnych w zakresie priorytetowych dla spójności i konkurencyjności województwa krajowych przedsięwzięć rozwojowych, przede wszystkim transportowych dopełniających lub modernizujących strategiczny układ drogowy i kolejowy regionu (S6, Obwodnica Metropolitalna, linie kolejowe nr 201, 202 i 203) lub podnoszących jego efektywność i bezpieczeństwo (kluczowe obwodnice w ciągu dróg krajowych Bytowa, Czerska, Kwidzyna, Malborka, Starogardu Gdańskiego). Dalsze trwanie tego stanu będzie prowadzić do pogłębienia dysproporcji rozwojowych w województwie, a tym samym do dezintegracji regionu.
3. Pomimo trwających procesów inwestycyjnych (budowa S7) i modernizacyjnych (odcinków dróg wojewódzkich np. nr 188, 211, 214) istotnym problemem jest ograniczone rozprzestrzenianie się procesów rozwojowych z obszaru metropolitalnego na pozostałe obszary województwa, zwłaszcza na ośrodki miejskie o charakterze subregionalnym (np. Bytów) lub potencjalny subregionalny (Miastko). W znacznym stopniu wynika to z niedostatecznej dostępności transportowej (drogowej i kolejowej) tych obszarów, związanej ze stanem infrastruktury transportowej (niskie parametry techniczne (szerokość jezdni, nośność) i stan nawierzchni (niezadowalający i zły)). Ten z kolei jest pochodną skali potrzeb w tym zakresie (wieloletnie zaniedbania z lat 80. oraz stale rosnące wskaźniki motoryzacji), niedopasowania sieci dróg do rzeczywistych funkcji poszczególnych jej odcinków (brak działań weryfikacyjnych w skali całego kraju), ograniczeń finansowych samorządów (od wojewódzkiego po lokalny) oraz brakiem stabilnego, długofalowego i realnego planu modernizacji sieci kolejowej w Polsce. Problemem jest także niewystarczający poziom integracji podsystemów publicznego transportu zbiorowego i indywidualnego, w tym niewielka ilość wysokiej jakości zintegrowanych węzłów przesiadkowych.
4. Kontynuowany jest proces inwestycyjny w zakresie strategicznej dla bezpieczeństwa energetycznego regionu infrastruktury przesyłowej (energii elektrycznej i gazu) oraz magazynowania i przetadunku (gazu i ropy naftowej). Realizacja tych inwestycji sprzyja kształtowaniu w regionie hubu paliwowo-energetycznego, powodując wzrost znaczenia Pomorza na mapie energetycznej Regionu Bałtyckiego. Problemem jest jednak niewystarczający i ograniczony finansowo proces modernizacji sieci dystrybucyjnych energii elektrycznej, którego skutkiem może być wzrost awaryjności i spadek efektywności systemu elektroenergetycznego województwa.
5. Dynamicznie rozwija się Trójmiasto, co wzmacnia jego rolę i funkcje (zwłaszcza metropolitalne) w strukturze przestrzennej kraju. Dzięki poprawiającym się warunkom funkcjonowania portów morskich rośnie znaczenie sektora usług okołoportowych i logistycznych, wyzwaniem pozostaje poprawa dostępności transportowej kolejowej Portu w Gdyni (modernizacja linii kolejowej nr 201).
6. Pogłębia się chaos przestrzenny w strefie suburbanalnej i związane z nim deficyty w rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej oraz niewydolność infrastruktury transportowej. Rozrost amorficznych struktur osadniczych, bez uwzględnienia ich zaplanowanego rozwoju (liczne inwestycje powstające na podstawie decyzji o warunkach zabudowy, gdzie ponad interesem publicznym stawiany jest interes prywatny) powoduje sukcesywne (i nieodwracalnie) przerywanie łączności ekologicznej z obszarami cennymi przyrodniczo.
7. Obszary wiejskie położone poza ośrodkami i strefami aktywizacji, o niskiej gęstości zaludnienia, niższym poziomie przedsiębiorczości i unikatowych walorach przyrodniczych różnicują się – jedne rozwijają się dynamicznie, korzystając z sąsiedztwa miast subregionalnych, inne ulegają stopniowej depopulacji i peryferyzacji.
8. Korzystnym zjawiskiem jest powolne, ale konsekwentne zmiany w zakresie porządkowania gospodarki wodno-ściekowej. Jako zdecydowanie korzystny należy uznać rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej dzięki czemu odsetek ludności korzystającej z wodociągów przekroczył 96% a odsetek mieszkańców korzystających z kanalizacji sanitarnej 82%. Do głównych problemów należy zaliczyć niski poziom wskaźników odzwierciedlających udział mieszkańców korzystających z kanalizacji na terenach pojeziernych. Syntetyczny obraz gospodarki ściekowej województwa odzwierciedla wskaźnik 37% liczby aglomeracji wodno-ściekowych spełniających podstawowe wymagania unijne.
9. W zakresie zainwestowania w infrastrukturę gospodarowania odpadami komunalnymi odnotowano istotny postęp w selektywnej zbiórce oraz odzysku części odpadów, uporządkowaniu oraz zamykaniu niespełniających

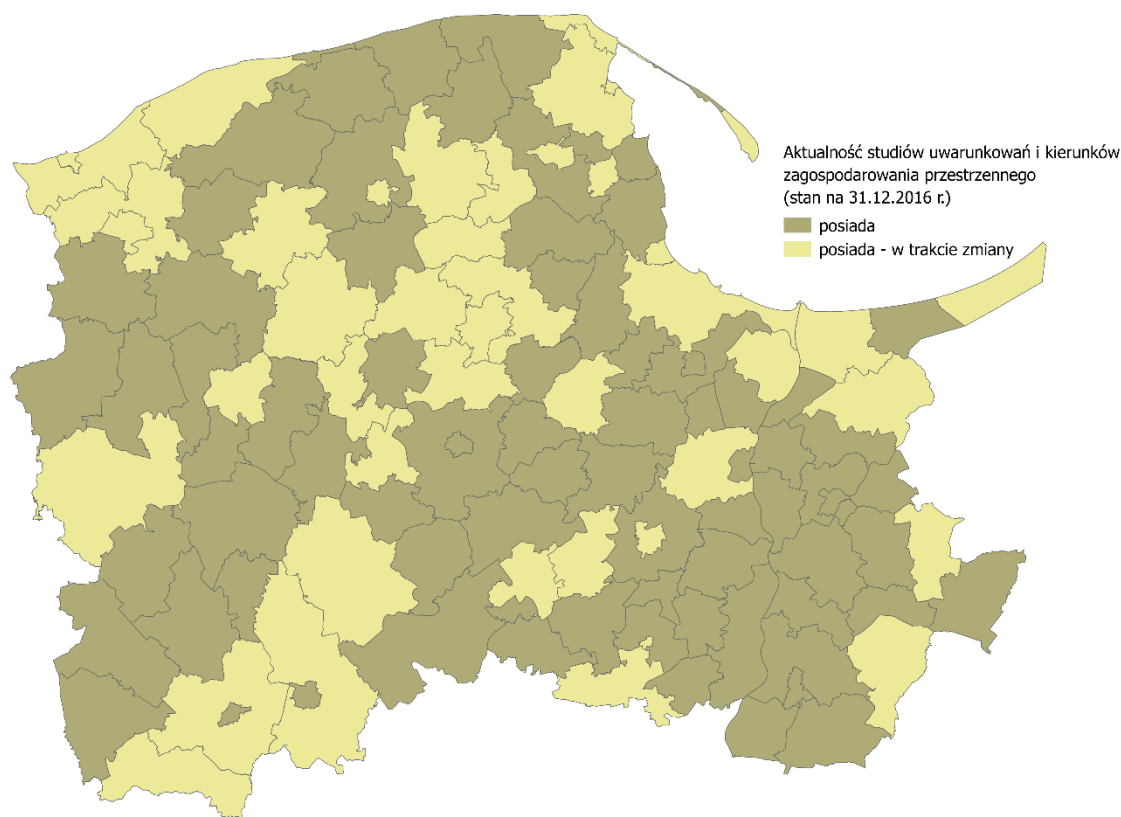
wymagań wysypisk i składowiska odpadów oraz ich rekultywacji. Niepokojące są tendencje w sytuacji aerosanitarnej w obszarze metropolitalnym w okresie grzewczym oraz w okresie letnim, dotyczy to przede wszystkim przekroczeń dopuszczalnych poziomów pyłów.

10. Pozytywnie należy ocenić znaczną liczbę przedsięwzięć lokalnych, związanych z kształtowaniem przestrzeni, w tym działaniami w zakresie kształtowania przestrzeni publicznych. Aktywność samorządów w tym zakresie, przy zaangażowaniu mieszkańców jest wyrazem rosnących potrzeb mieszkańców w zakresie poprawy jakości i funkcjonalności zagospodarowania przestrzennego oraz estetyki przestrzeni. W tym zakresie wskazane jest szersze, nie tylko w zakresie wsparcia finansowego, zaangażowanie samorządu województwa w kształtowanie przestrzeni.
11. Zauważalnym problemem jest coraz większa fragmentaryzacja osnowy ekologicznej regionu, którą wzmocniają procesy suburbanizacji i ekspansji zabudowy letniskowej (w szczególności strefa nadmorska, Pojezierze Kaszubskie). W tym zakresie pozytywnie należy ocenić działania podejmowane nad sporządzaniem planów ochrony Słowińskiego Parku Narodowego, parków krajobrazowych oraz weryfikacją obszarów chronionego krajobrazu.
12. Liczne przedsięwzięcia turystyczne o charakterze sieciowym (trasy rowerowe, kajakowe i żeglarskie) w powiązaniu z zasobami i walorami dziedzictwa kulturowego regionu budują spójną i atrakcyjną ofertę turystyczną. Wymaga ona dalszego wsparcia, w tym koordynacji na poziomie regionalnym, tak aby ukształtować spójną strukturę przestrzenną infrastruktury turystycznej.
13. Ogólnie stan zagospodarowania przestrzennego jako uwarunkowanie rozwoju gospodarczego ocenić należy jako korzystny, choć nadal nie w pełni zadawalający. Zmiany z tym zakresie mają znaczący wpływ na możliwości wykorzystania potencjału gospodarczego regionu, a szansą na to jest systematyczne wdrażanie zapisów obowiązującego *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030*.

3. STAN PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO¹

3.1. Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

1. Stan planowania przestrzennego w gminach województwa pomorskiego w odniesieniu do kwestii sporządzenia ogólnych dokumentów planistycznych w postaci studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego można określić jako dobry.
2. Na terenie województwa pomorskiego na dzień 31 grudnia 2016 r. 79 gmin posiadało uchwalone i obowiązujące studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, a 44 gminy były w trakcie zmiany lub aktualizacji. Oznacza to, że w latach 2012-2016 wzrosła liczba studiów uznanych za aktualne i spadła liczba studiów podlegających zmianom (Ryc. 3.1).
3. W okresie od 31 grudnia 2012 do 31 grudnia 2016 - 31 gmin zakończyło procedurę zmiany studium. Były to następujące gminy: Cewice, Czersk, Gdynia, Gniew, Kępice, Kobylnica, Kolbudy, Kosakowo, Kościerzyna m., Kościerzyna, Krokowa, Kwidzyn, Łeba, Mikołajki Pomorskie, Morzeszczyn, Nowa Wieś Lęborska, Ostaszewo, Reda, Rzeczenica, Skarszewy, Stary Dzierzgoń, Subkowy, Suchy Dąb, Szemud, Sztum, Tczew, Trąbki Wielkie, Trzebielino, Tuchomie, Wejherowo i Żukowo.
4. Jednocześnie w tym samym okresie 22 gminy przystąpiły do sporządzenia zmiany studium: Borzytuchoń, Cedry Wielkie, Chojnice, Czarna Dąbrówka, Debrzno, Dzierzgoń, Gdańsk, Kaliska, Krynica Morska, Lipusz, Łęczyce, Nowy Dwór Gdański, Osiek, Przywidz, Sierakowice, Skórcz, Słupsk m., Słupsk, Sopot, Stegna, Ustka i Zblewo.

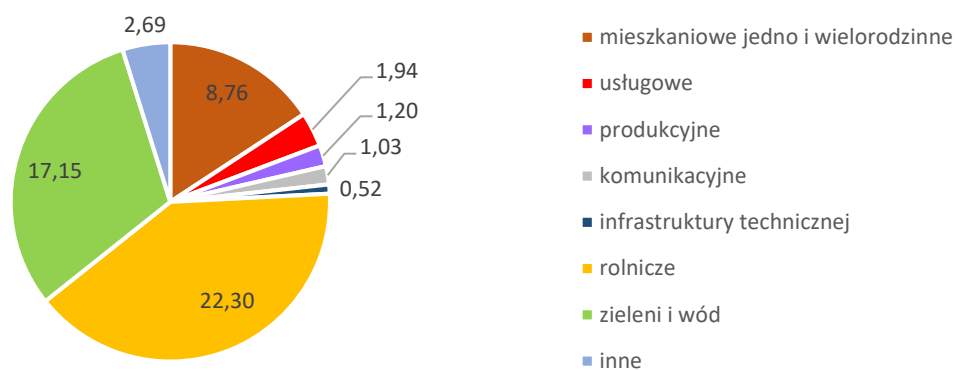
Ryc. 3.1. Aktualność studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin – stan na 31 grudnia 2016 roku.
Źródło: opracowanie własne na podstawie Badanie 1.02.04(17) Lokalne planowanie i zagospodarowanie przestrzenne.

Wskazania studiów

5. Na koniec 2016 roku studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin wskazywały 213.781 ha przewidzianych do objęcia planami miejscowymi (obowiązkowymi – obligatoryjnymi i tzw. fakultatywnymi), co stanowiło 11,67% powierzchni województwa.

¹ Rozdział opracowany na podstawie danych Badanie 1.02.04(17) Lokalne planowanie i zagospodarowanie przestrzenne, prowadzone przez ministra właściwego do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa, zgodnie z Programem Badań Statystyki Publicznej (GUS).

6. Łączna powierzchnia (79 gmin udzieliło w tym zakresie informacji) obszarów wskazanych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (stan na 31 grudnia 2016 r.) pod funkcje:
- mieszkaniowe jedno i wielorodzinne: 160.344,44 ha;
 - usługowe: 35.573,8 ha;
 - produkcyjne: 21.896,9 ha;
 - komunikacyjne: 18.831,6 ha;
 - infrastruktury technicznej 9.489,6 ha;
 - rolnicze: 408.318,9 ha, w tym pod zabudowę zagrodową 32.427,4 ha;
 - zieleni i wód: 314.060,5 ha.

Ryc. 3.2. Struktura funkcjonalna obszarów wynikająca z ustaleń studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin – stan na 31 grudnia 2016 roku.

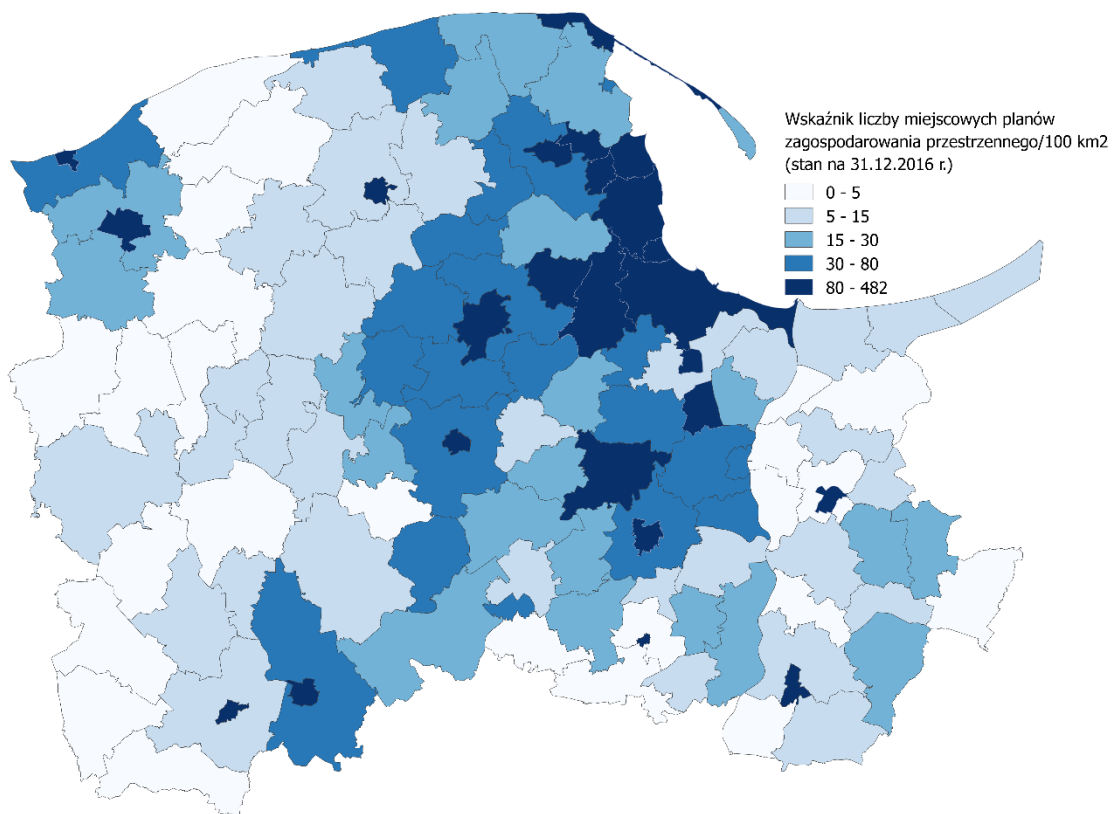
Źródło: opracowanie własne na podstawie Badanie 1.02.04(17) Lokalne planowanie i zagospodarowanie przestrzenne.

3.2. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

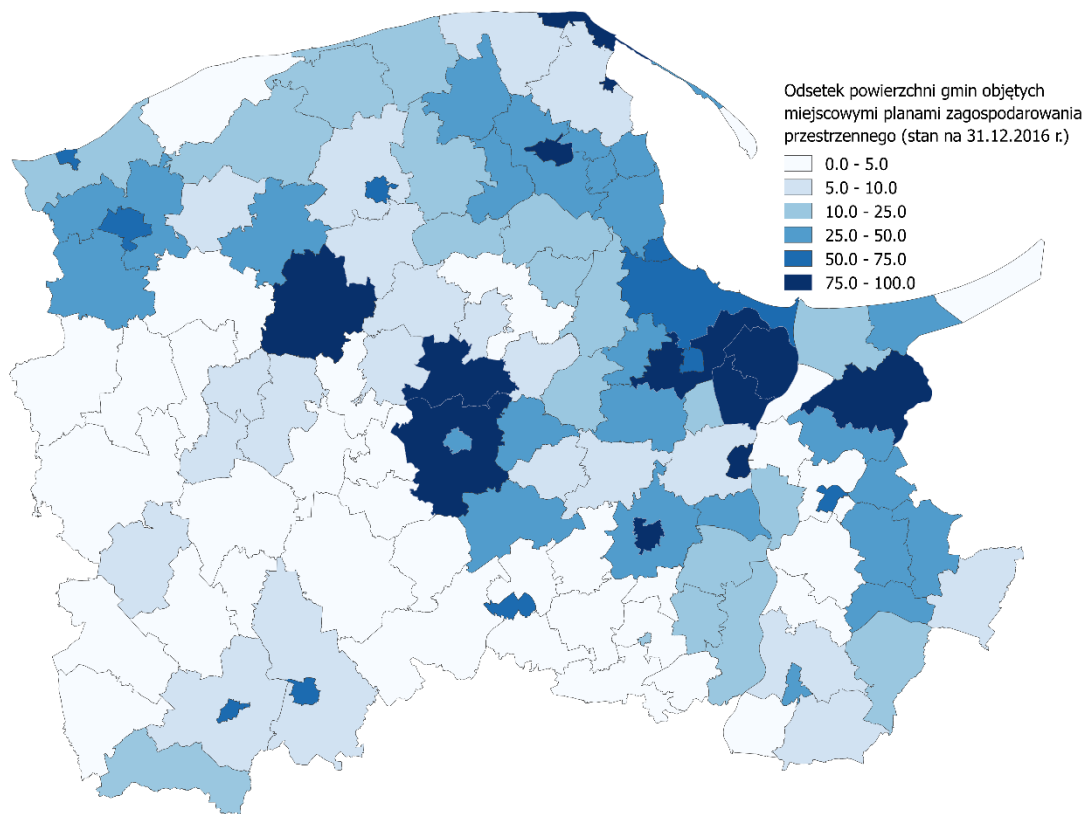
Pokrycie miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego

- Na dzień 31 grudnia 2016 r. 370.433,0 ha (z czego 261.950 ha na podstawie ustawy z 2003 roku) powierzchni województwa było pokryte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, co stanowiło 20,23% powierzchni całego regionu. Oznacza to wzrost powierzchni objętej miejscowymi planami w latach 2012-2016 o prawie 63 tys. ha, w tym najwięcej w gm. Stężyca (8.208 ha), gm. Mikołajki Pomorskie (4.578 ha), gm. Stara Kiszewa (4.567 ha), gm. Starogard Gdański (4.487 ha), gm. Trąbki Wielkie (3.930 ha), gm. Nowa Karczma (3.034 ha), gm. Wejherowo (2.969 ha), gm. Chojnice (2.479 ha), gm. Potęgowo (2.160 ha) i gm. Debrzno (2.100 ha).
- Charakterystykę stanu planowania miejscowego w gminach województwa zaprezentowano w oparciu o kilka wskaźników względnych, charakteryzujących stan planowania miejscowego w gminach:
 - liczba planów miejscowych ogółem przypadających na 100 km² powierzchni,
 - odsetek powierzchni gmin objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

Zróżnicowanie poszczególnych wskaźników w gminach województwa pomorskiego wg stanu na rok 2016 przedstawiają mapy – Ryc. 3.3 i 3.4 poniżej.
- Pod względem liczby planów miejscowych zdecydowanie wyróżnia się Gdańsk (628 planów), a w drugiej kolejności Żukowo (329). Do czołówki gmin posiadających ponad 100 obowiązujących planów miejscowych należą także: Skarszewy, Chojnice, Kościerzyna, Kartuzy, Chmielno, Starogard Gdański, Tczew, Przdokowo, Choczewo, Gdynia i Stężyca. Z kolei do gmin, które nie posiadają miejscowych planów zaliczają się Skórcz i Lichnowy. W grupie jednostek, które posiadają poniżej 5 planów znajduje się 10 gmin: Miłoradz, Ostaszewo, Puck, Dziemiany, Ryjewo, Sadlinki, Kołczygłowy, Kępice, Malbork, Osieczna.
- Wskaźnik liczby planów przypadających na 100 km² powierzchni (przy średniej dla województwa wynoszącej 54,8) nie jest bardzo zróżnicowany, choć wartości skraje się znacznie różnią. Najwyższy wskaźnik posiada Sopot (482,4), wysokie wartości (powyżej 200/100 km²) wykazują: Ustka, Pruszcz Gdański, Gdańsk, Kościerzyna, Chojnice, Słupsk, Żukow, zaś najniższe gminy: Kępice, Miłoradz, Dziemiany, Sadlinki, Kołczygłowy, Ryjewo i Lipnica (nie przekracza 2,0).

Ryc. 3.3. Liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w gminach na 100 km² – stan na 31 grudnia 2016 roku.
Źródło: opracowanie własne na podstawie Badanie 1.02.04(17) Lokalne planowanie i zagospodarowanie przestrzenne.

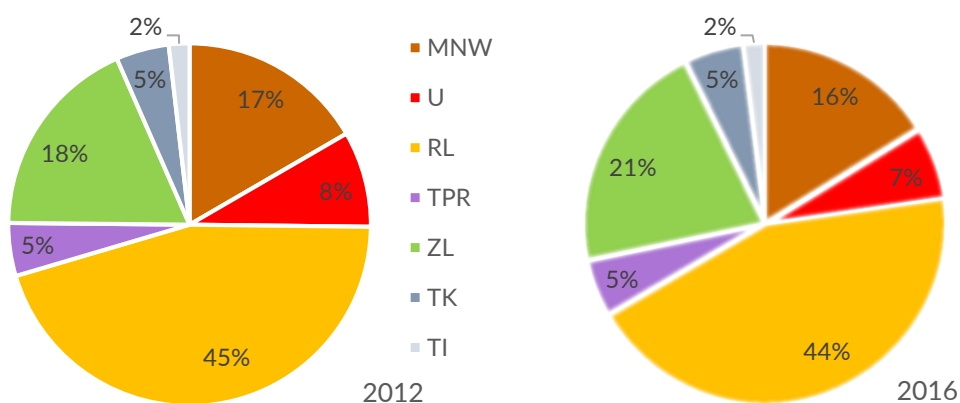
Ryc. 3.4. Odsetek powierzchni gmin objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego – stan na 31 grudnia 2016 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badanie 1.02.04(17) Lokalne planowanie i zagospodarowanie przestrzenne.

11. W zakresie wskaźnika określającego pokrycie powierzchni miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego różnice są znaczne. Najwyższe wartości bezwzględne (ha) wykazują: Czarna Dąbrówka i Kościerzyna (gm.), wysokie wartości (ponad 10 tys. ha): Nowy Dwór Gdański, Gdańsk, Stężyca, Pruszcz Gdański i Cedry Wielkie, zaś najniższe wartości gminy: Skórcz, Lichnowy (nie zgłosiły danych – wartości zerowe), Ryjewo, Sadlinki, Osieczna.
12. Uwzględniając wskaźnik względny określający odsetek powierzchni gminy pokryty planami miejscowymi wyróżniają się gminy posiadające pełne lub niemal pełne pokrycie (95-100%). Do grupy tej zalicza się 9 gmin: Cedry Wielkie, Czarna Dąbrówka, Nowy Dwór Gdański, Puck (m.), Suchy Dąb, Stężyca, Starogard Gdański (m.), Pruszcz Gdański i Wejherowo (m.). Do jednostek o najmniejszym odsetku pokrycia planami (na poziomie poniżej 1%) zaliczają się z kolei: Skórcz, Lichnowy, Ryjewo, Osieczna, Sadlinki, Kępice, Dziemiany, Lubichowo, Kaliska, Smołdzino, Hel, Konarzyny i Brusy.

Przeznaczenie terenów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

13. Struktura przeznaczenia gruntów według stanu na 31 grudnia 2016 r. pokazuje, że 44% powierzchni województwa objętej miejscowymi planami przeznaczonych było pod funkcje rolnicze, 21% pod funkcje zieleni i wód, zaś 16% pod zabudowę mieszkaniową. Pozostałe funkcje wyróżniane w kategoryzacji stosowanej przez GUS zajmowały od 2 do 7% powierzchni planów (Ryc. 3.5).
14. Analiza zmian struktury przeznaczenia gruntów objętych miejscowymi planami w latach 2012-2016, uwzględniając ogólny wzrost powierzchni obszarów objętych miejscowymi planami, pozwala wskazać na istotny trend - zmniejsza się udział terenów zabudowy mieszkaniowej, usługowej i terenów rolnych (o 1 p.proc.) natomiast wzrasta udział terenów zielonych (3 p.proc.).

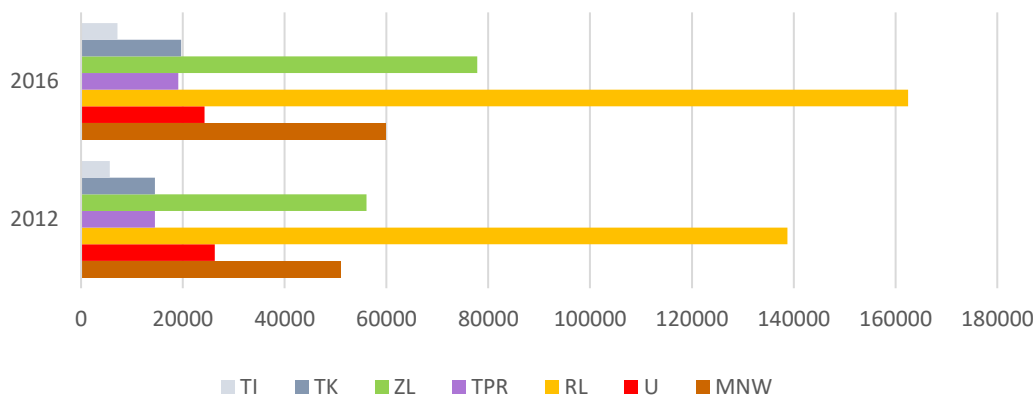

Objaśnienia: MNW – zabudowa mieszkaniowa, U – tereny usługowe, RL – tereny rolnicze, TPR – techniczno-produkcyjne, ZL – zieleni i wody, TK – tereny komunikacyjne, TI – inne, pozostałe kategorie funkcjonalne terenów.

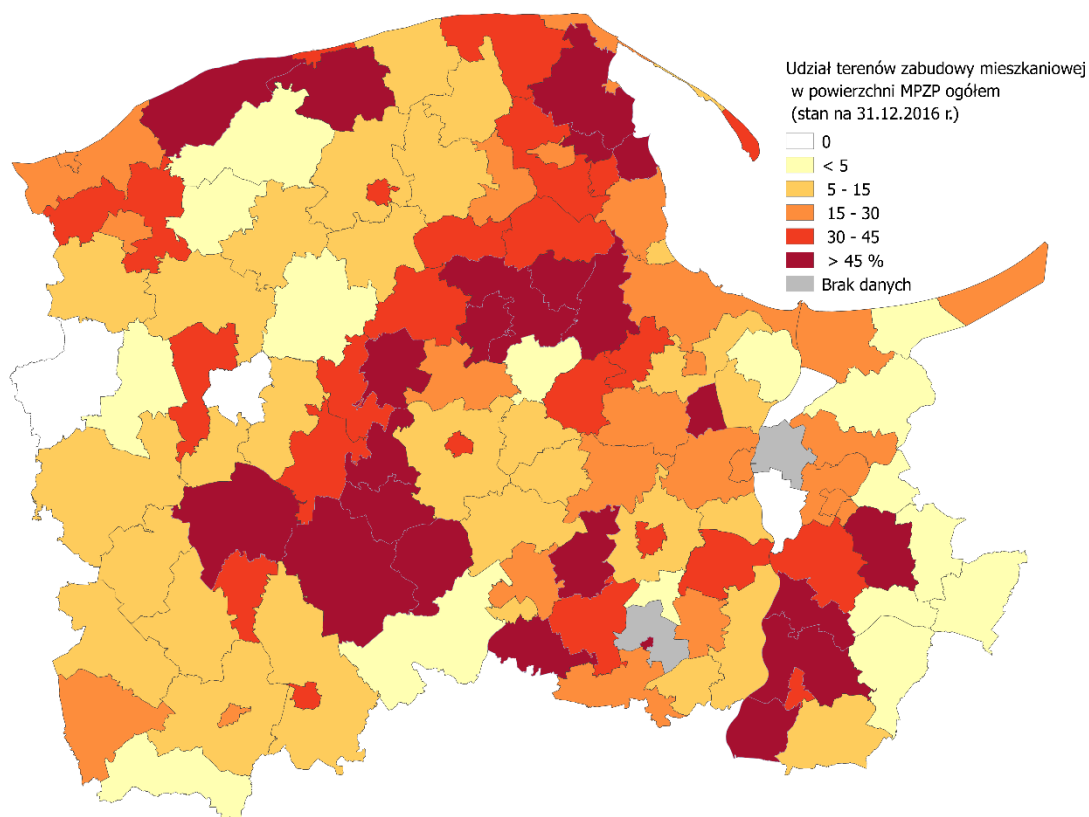
Ryc. 3.5. Struktura przeznaczenia gruntów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego w roku 2012 i 2016.
Źródło: opracowanie własne na podstawie Badanie 1.02.04(17) Lokalne planowanie i zagospodarowanie przestrzenne.

15. Analizując wartości bezwzględne powierzchni poszczególnych funkcji terenów w latach 2012-2016 zauważalny jest (Ryc. 3.6) jedynie spadek powierzchni terenów przeznaczonych pod funkcje usługowe (-2.002 ha) i wzrost wartości w pozostałych kategoriach:
- zabudowa mieszkaniowa: 8.863,5 ha, w tym najwięcej w Gdańsku (2.520,5 ha), gm. Słupsk (1.577,2 ha), gm. Pelplin (1.005,6 ha), gm. Stężyca (943,3 ha), gm. Wicko (789 ha), gm. Trąbki Wielkie (726 ha), gm. Puck (677 ha), gm. Kwidzyn (607 ha), gm. Przdokowo (575,7 ha), gm. Stary Targ (561,7 ha), gm. Suchy Dąb (497,5 ha) i gm. Cedry Wielkie (497,1 ha);
 - tereny rolnicze: 23.678,3 ha, w tym najwięcej w Mikołajkach Pomorskich (3.856,6 ha), gm. Stężyca (2.671,9 ha), gm. Starogard Gdańsk (2.449,7 ha), gm. Debrzno (2.229,6 ha), gm. Chojnice (2.210,4 ha), gm. Nowa Karczma (1.955,3 ha), gm. Potęgowo 1.876,1 ha), gm. Nowa Wieś Lęborska (1.605 ha), gm. Dzierżgoń (1.509,8 ha) i gm. Człuchów (1.499,5 ha);
 - tereny produkcyjne: 4.583,7 ha, w tym najwięcej w Gdańsku (3.171,1 ha), gm. Słupsk (838,9 ha), gm. Nowy Dwór Gdański (639,6 ha), gm. Potęgowie (271,9 ha), gm. Gniewino (163 ha), Chojnicach (136,6 ha), gm. Morzeszczyn (127 ha), gm. Kościerzyna (115,2 ha), gm. Wejherowo (112 ha) i gm. Linia (108,7 ha);

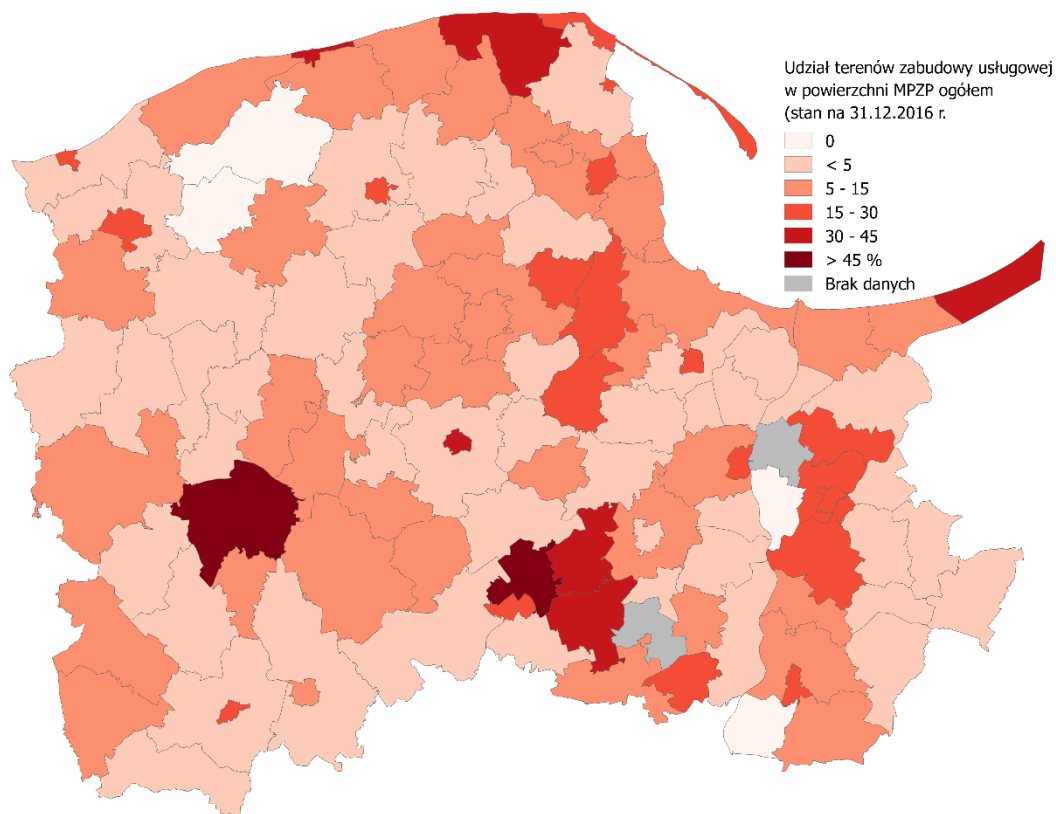
- d) tereny zieleni i ód powierzchniowych: 21.770,0 ha, w tym najwięcej w gm. Stężyca (4.234,7 ha), gm. Stara Kiszewa (4.137 ha), gm. Wejherowo (1.843,2 ha), gm. Trąbki Wielkie (1.701,4 ha), gm. Starogard Gdański (1.489 ha), gm. Gniewino (1.408,1 ha), gm. Szemud (1.070,6 ha) i gm. Ustka (1.005,3 ha);
- e) tereny komunikacyjne: 5.137,7 ha, w tym najwięcej w Gdańsku (711,1 ha), gm. Nowy Staw (495,7 ha), gm. Kobylnica (351,9 ha), gm. Puck (309 ha), gm. Słupsk (228,5 ha), gm. Ustka (219,2 ha), gm. Luzino (218,7 ha) i gm. Linia (217,8 ha);
- f) pozostałe kategorie funkcjonalne terenów: 1.515,5 ha.

Ryc. 3.6. Struktura przeznaczenia w powierzchnia poszczególnych funkcji (w ha) w roku 2012 i 2016.
 Źródło: opracowanie własne na podstawie Badanie 1.02.04(17) Lokalne planowanie i zagospodarowanie przestrzenne.

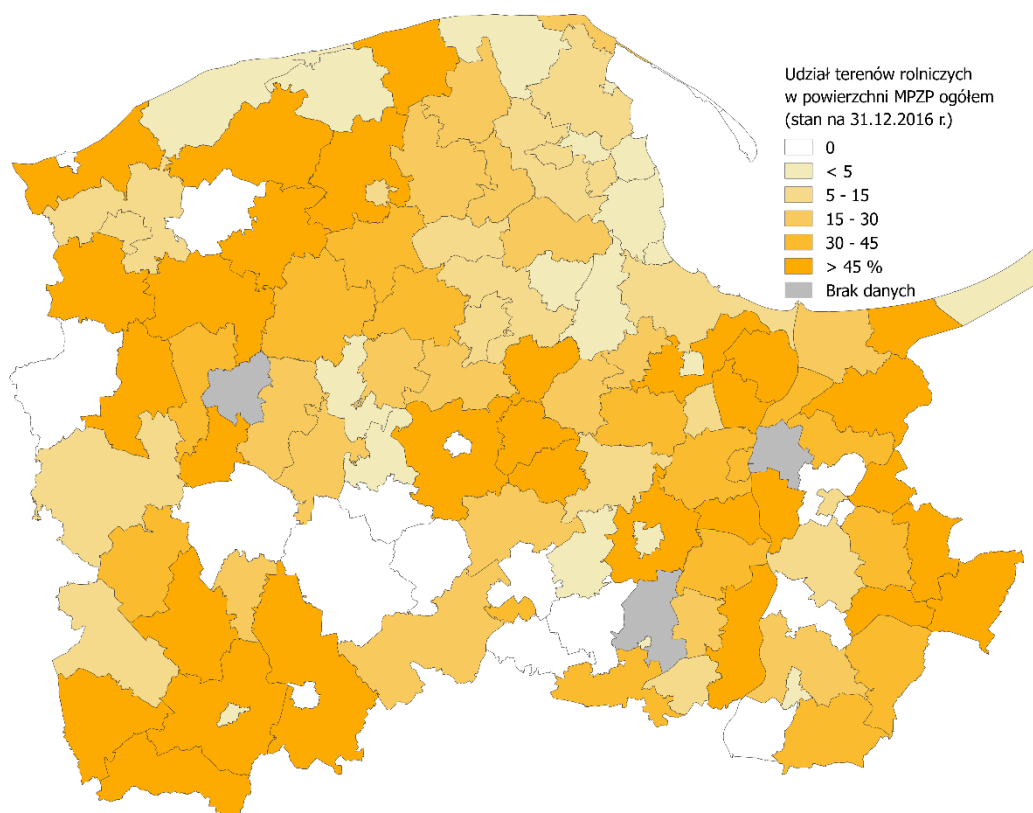

Ryc. 3.7. Udział terenów zabudowy mieszkaniowej w powierzchni miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – stan na 31 grudnia 2016 roku.
 Źródło: opracowanie własne na podstawie Badanie 1.02.04(17) Lokalne planowanie i zagospodarowanie przestrzenne.

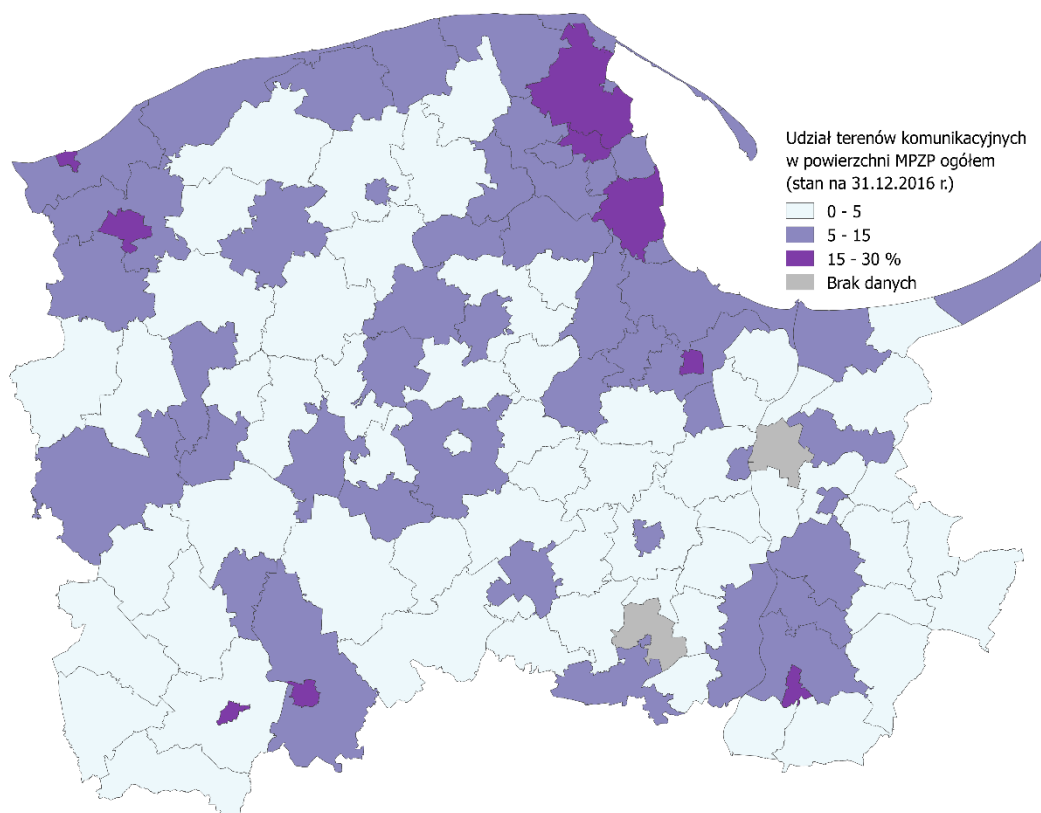
Ryc. 3.8. Udział terenów zabudowy usługowej w powierzchni miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – stan na 31 grudnia 2016 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badanie 1.02.04(17) Lokalne planowanie i zagospodarowanie przestrzenne.

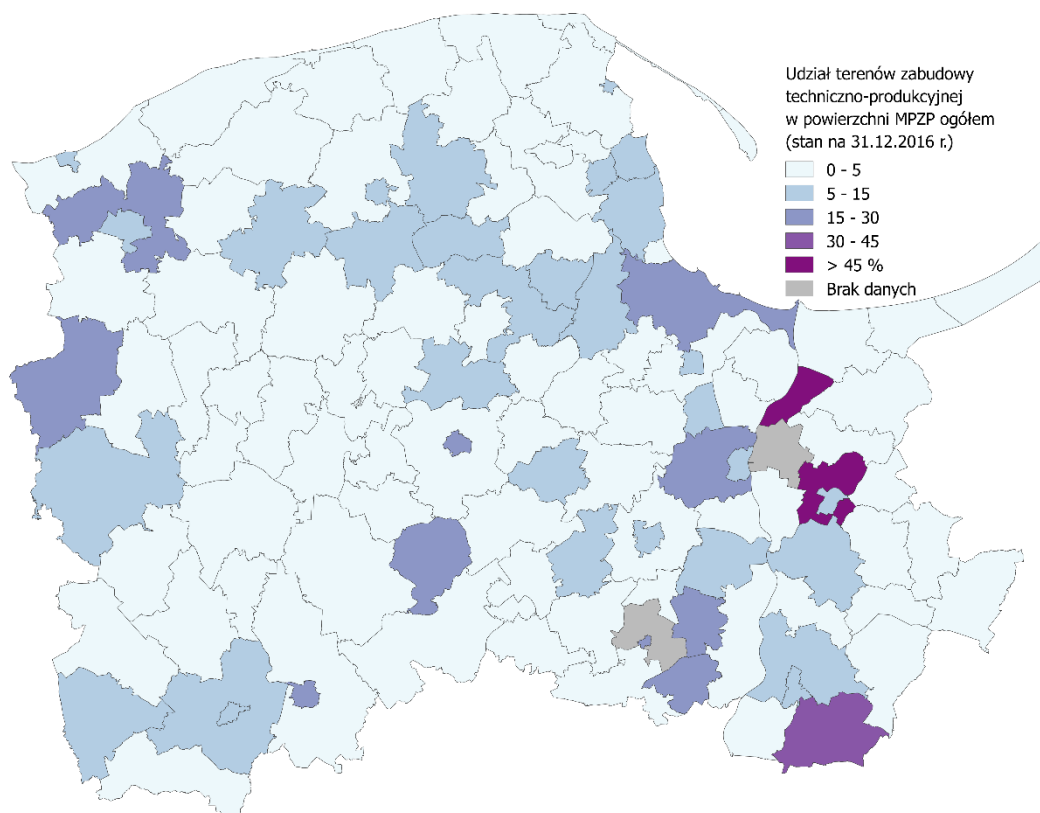
Ryc. 3.9. Udział terenów rolniczych w powierzchni miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – stan na 31 grudnia 2016 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badanie 1.02.04(17) Lokalne planowanie i zagospodarowanie przestrzenne.

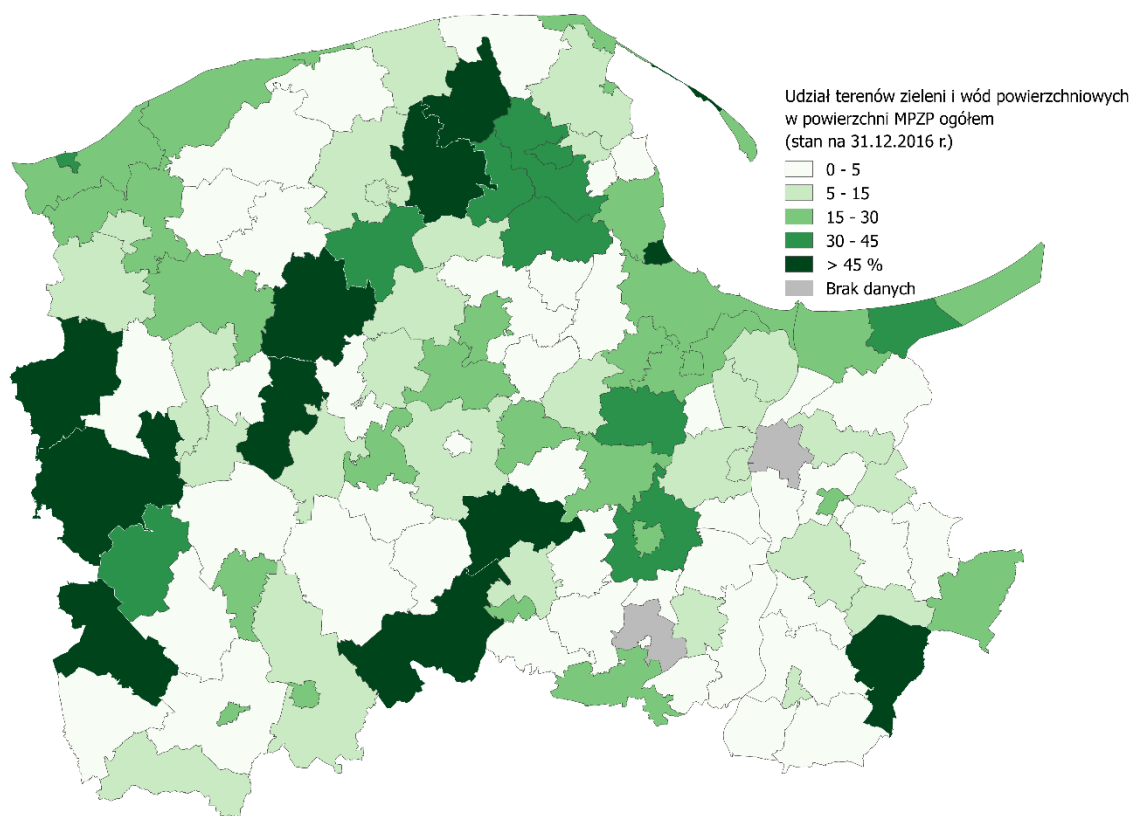
Ryc. 3.10. Udział terenów komunikacyjnych w powierzchni miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – stan na 31 grudnia 2016 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badanie 1.02.04(17) Lokalne planowanie i zagospodarowanie przestrzenne.

Ryc. 3.11. Udział terenów zabudowy techniczno-produkcyjnej w powierzchni miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – stan na 31 grudnia 2016 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badanie 1.02.04(17) Lokalne planowanie i zagospodarowanie przestrzenne.

Ryc. 3.12. Udział terenów zieleni i wód w powierzchni miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – stan na 31 grudnia 2016 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badanie 1.02.04(17) Lokalne planowanie i zagospodarowanie przestrzenne.

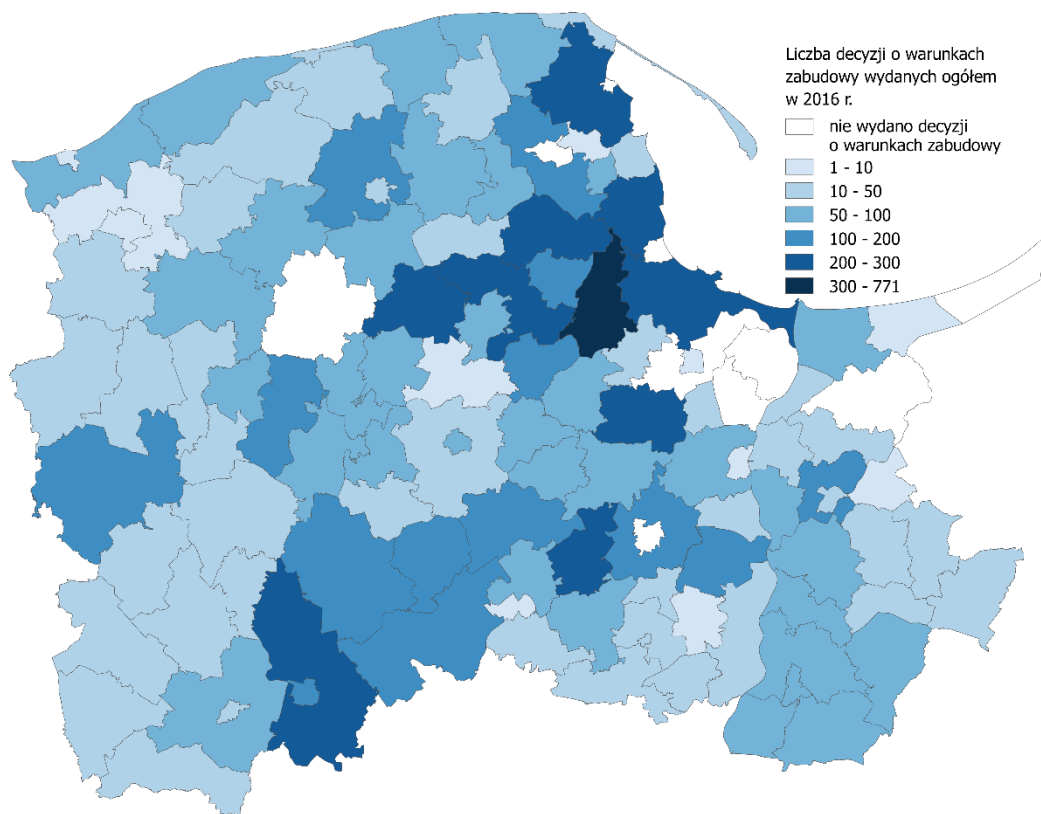
Prace planistyczne w toku

16. Na dzień 31 grudnia 2016 roku 98 gmin prowadziło prace planistyczne nad sporządzeniem 768 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w tym 165 planów, nad którymi prace trwały dłużej niż 3 lata. Łączna powierzchnia obszarów, dla których sporządzano miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego wynosiła 88.923 ha, z czego dla 48.859 ha były to zmiany obowiązujących miejscowych planów.
17. Do gmin o największej powierzchni obszarów, dla których trwały prace nad sporządzeniem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należały: Dziemiany (21.134 ha), Liniewo (21.005 ha), Pruszcz Gdański gm. (12.222 ha), Krokowa (3.806 ha), Słupsk gm. (3.151 ha), Kobylnica (2.930 ha), Żukowo (2.456 ha).

3.3. Decyzje o warunkach zabudowy

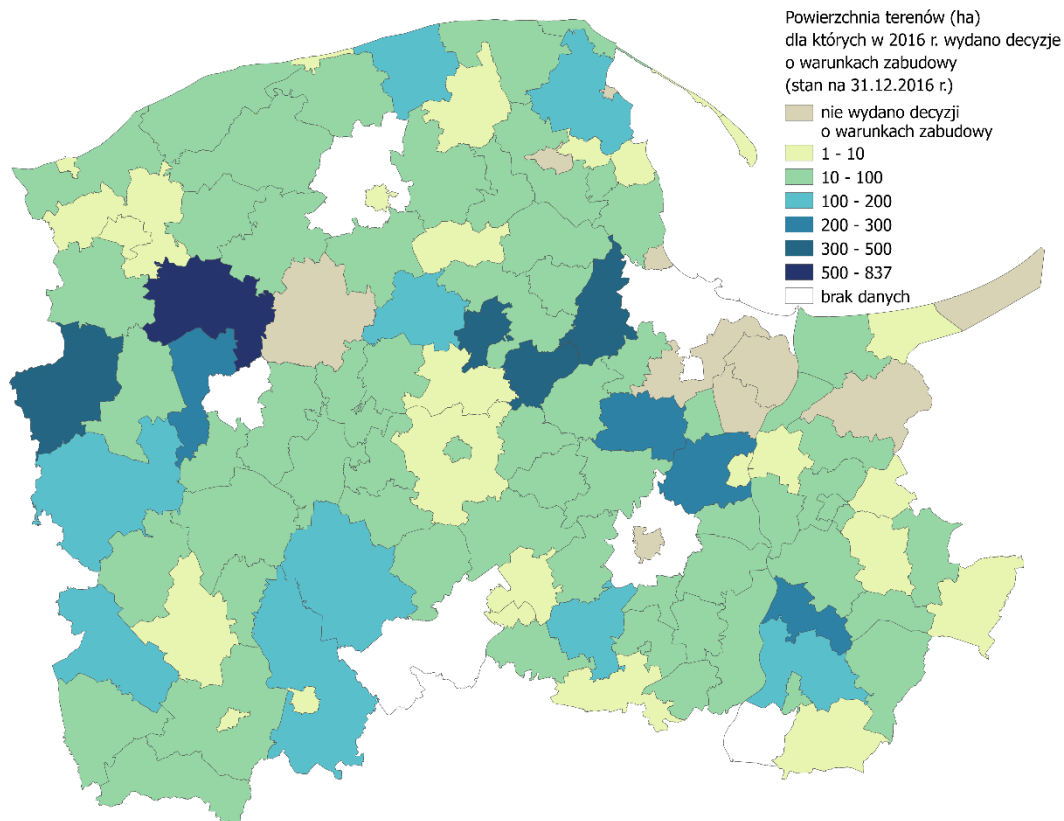
Liczba wydanych decyzji

18. W roku 2016 na terenie województwa pomorskiego wydano 8.955 decyzji o warunkach zabudowy, co oznacza wzrost w stosunku do 2012 roku o 599 decyzji (7,2%). Łączna powierzchnia obszarów, dla których w 2016 roku wydano warunki zabudowy wyniosła 7.665,7 ha, co oznacza wzrost o 12,6% w stosunku do roku 2012, kiedy wyniosła ona 6.806,5 ha. Rozkład przestrzenny wydanych decyzji o warunkach zabudowy przedstawia mapa – Ryc. 3.13.
19. Pod względem liczby wydanych decyzji w roku 2016 spośród wszystkich gmin województwa zdecydowanie wyróżnia się gmina Żukowo (771 decyzji). Ponadto do gmin o dużej liczbie wydanych DWZ (powyżej 200) zaliczają się: Chojnice (gm.), Zblewo, Gdynia, Sierakowice, Szemud, Gdańsk, Kartuzy, Puck (gm.) i Trąbki Wielkie. Z kolei brak wydanych decyzji o warunkach zabudowy odnotować należy w gminach: Sopot, Starogard Gdański (m.), Czarna Dąbrówka, Wejherowo (m.), Puck (m.), Nowy Dwór Gdański, Krynica Morska, Suchy Dąb, Pruszcz Gdański, a także Cedry Wielkie, a więc w tych, które posiadają pełne pokrycie miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

Ryc. 3.13. Liczba decyzji o warunkach zabudowy wydanych w 2016 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badanie 1.02.04(17) Lokalne planowanie i zagospodarowanie przestrzenne.

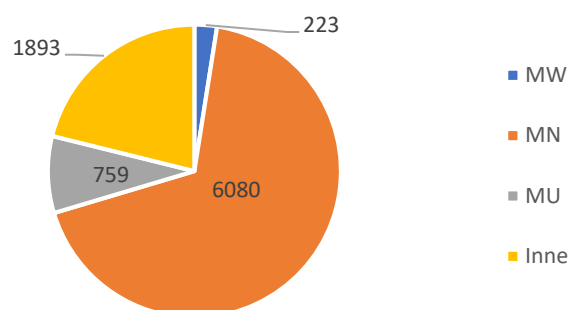

Ryc. 3.14. Powierzchnia terenów, dla których w 2016 roku wydano decyzje o warunkach zabudowy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badanie 1.02.04(17) Lokalne planowanie i zagospodarowanie przestrzenne.

20. Pod względem łącznej powierzchni terenów, dla których w 2016 roku wydano decyzje o warunkach zabudowy, aż w 19 wartość ta przekraczała 100 ha. Należały do nich: Dębica Kaszubska (836,6 ha), Chmielno (486,5 ha), Kępice (400 ha), Somonino (399 ha), Żukowo (35,6 ha), Trąbki Wielkie (288,9 ha), Kołczygłowy (244,5 ha), Ryjewo (218,5 ha), Tczew gm. (204,8 ha), Sierakowice (197 ha), Chojnice gm. (185,9 ha), Słupsk gm. (166 ha), Puck gm. (157,7 ha), Kwidzyn gm. (145,3 ha), Choczewo (120,6 ha), Brusy (117 ha), Miastko (116,7 ha), Rzeczenica (112,5 ha) i Lubichowo (103 ha). (Ryc. 3.14).

21. W strukturze funkcjonalnej terenów objętych decyzjami o warunkach zabudowy w roku 2016 zdecydowanie dominowały decyzje wydane dla realizacji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – obejmujące łącznie 6.080 (67,9% ogólnej liczby decyzji). Decyzje dotyczące zabudowy mieszkaniowo-usługowej stanowiły 8,5%, a zabudowy wielorodzinnej 2,5%. Decyzje wydane na inne cele stanowiły 21,1%.

Objaśnienia: MW – zabudowa wielorodzinna, MN – jednorodzinna, MU – mieszkaniowo-usługowa, Inne – pozostałe kategorie funkcjonalne terenów.

Ryc. 3.15. Struktura funkcjonalna terenów objętych decyzjami o warunkach zabudowy w województwie pomorskim – wg liczby wydanych decyzji (stan na 31.12.2016).

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badanie 1.02.04(17) Lokalne planowanie i zagospodarowanie przestrzenne.

22. W przypadku 22 gmin udział decyzji dotyczących zabudowy jednorodzinnej wynosił 75% i powyżej, a w przypadku 81 gmin stanowi on co najmniej 50% ogółu wydanych decyzji. Przestrzenny układ wysokiego udziału decyzji dla zabudowy jednorodzinnej nawiązuje wyraźnie do jednostek położonych w strefie intensywnych procesów suburbanizacji wokół Trójmiasta, obejmując gminy: Puck, Szemud, Kartuzy, Przdokowo, Żukowo. Jedynie w przypadku 5 gmin udział decyzji dotyczących zabudowy jednorodzinnej wynosi mniej niż 25% ich ogólnej liczby – są to: Stężyca, Kosakowo, Linia, Stary Targ i Stare Pole.

23. Zmiany w ilości wydanych decyzji o warunkach zabudowy w województwie pomorskim dla poszczególnych typów funkcjonalnych terenów w porównywanych latach 2012 i 2016 pozwalają stwierdzić, że zauważalny jest wzrost decyzji dotyczących zabudowy jednorodzinnej (o 770 w 2016) i wzrost ten jest w całości odpowiedzialny za zwiększenie ogólnej liczby wydanych decyzji w województwie w roku 2016.

3.4. Skutki finansowe uchwalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

24. Dane w zakresie skutków finansowych uchwalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gmin województwa pomorskiego w roku 2016 wykazują w różnych zakresach pewne braki, w związku z tym nie prezentują pełnego obrazu finansowych aspektów prowadzenia gospodarki przestrzennej, jednak odsetek gmin, które udzieliły informacji w tym zakresie, pozwala na wyciągnięcie daleko idących wniosków.

25. Prognoza skutków finansowych uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, wykonywana na podstawie art. 17 pkt 5 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, to przewidywanie przyszłości ekonomicznej dotyczące budżetu gminy i jak każde prognozowanie może być obarczone błędem. Celem prognozy skutków finansowych uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego jest jak najdokładniejsze wyliczenie różnych czynników zmieniających budżet gminy w związku z uchwaleniem miejscowego planu. Wyniki prognozy w praktyce powinny być wykorzystywane między innymi do konstruowania budżetu gminy, jednak w rzeczywistości, na co wskazują liczne badania w tym zakresie² tak nie jest.

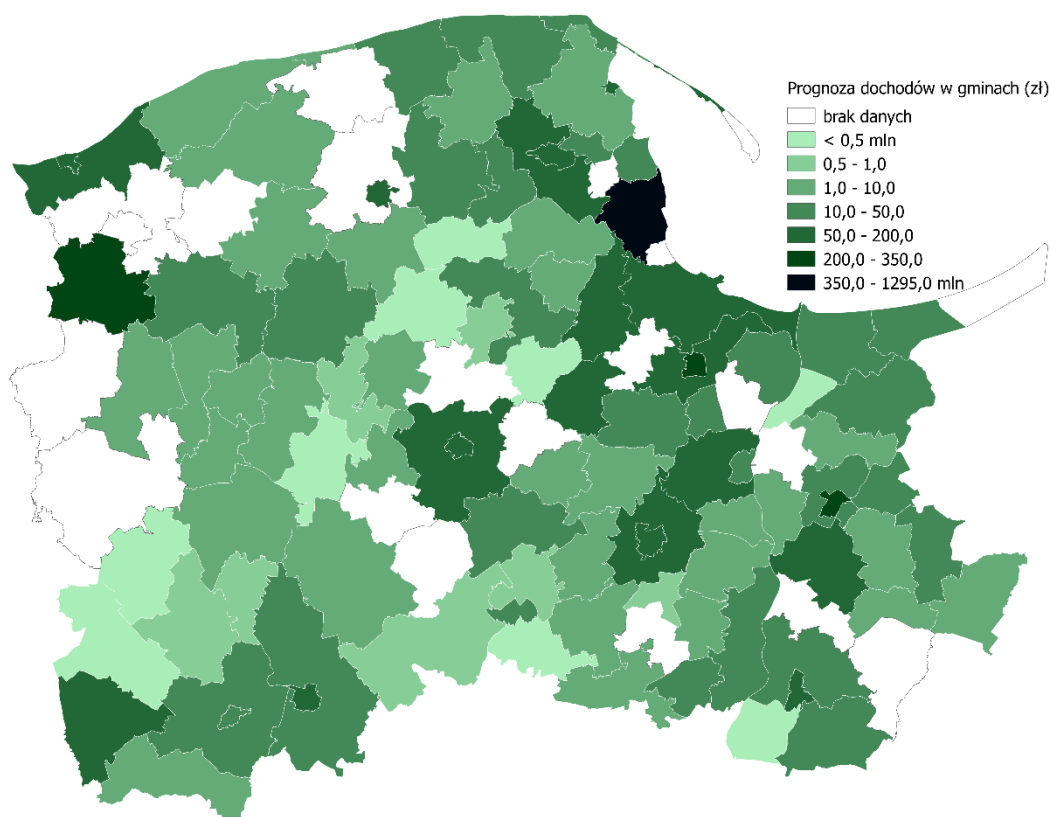
² Przeprowadzone przez dr Elżbietę Czekięł-Switalską z Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie badania pokazują, że tylko niewiele ponad 20% gmin bierze pod uwagę wyniki prognozy przy planowaniu budżetu gminy.

Prognozowane dochody

26. Prognozowane wpływy gmin z tytułu uchwalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uzyskano ze 103 gmin. Łączne prognozowane wpływy budżetów gmin z tytułu obowiązywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, sporządzonych na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wynosiły na dzień 31 grudnia 2015 roku 4.829.936.675 zł., zaś prognozy dla planów miejscowych sporządzonych tylko w roku sprawozdawczym, tj. w okresie 01.01-31.12.2016 roku wyniosły w całym województwie 494.076.357 zł. Średnie prognozowane dochody gmin z 1 ha obszaru objętego miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego³ na dzień 31 grudnia 2016 roku wyniosły 20.324,54 zł.

27. Pod względem prognozowanych dochodów wśród gmin najwyżej uplasowała się Gdynia (1.294,8 mln zł.), Słupsk m. (347 mln zł.), Kobylnica (341,4 mln zł), Malbork m. (230,3 mln zł), Pruszcz Gdański m. (212,9 mln zł), Żukowo (199,8 mln zł), Puck m. (175 mln zł), Tczew gm. (174,1 mln zł), Pruszcz Gdański gm. (146,3 mln zł), Ustka gm. 141,2 mln zł), Kościerzyna gm. (137,1 mln zł), Chojnice m. (132,1 mln zł) oraz Ustka m. (110,5 mln zł). Pozostałe gminy prognozowały dochody znacznie niższe i tak:

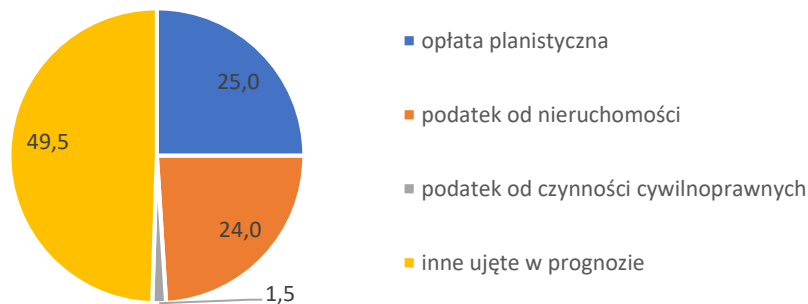
- a) 12 gmin prognozowało dochody między 50-100 mln zł.,
- b) 19 gmin prognozowało dochody między 20-50 mln zł.,
- c) 10 gmin prognozowało dochody między 10-20 mln zł.,
- d) 33 gmin prognozowało dochody między 1-10 mln zł.,
- e) pozostałe gminy (16) prognozowały dochody na poziomie do 1 mln zł (Ryc. 3.16.).

Ryc. 3.16. Prognozowane dochody gmin z tytułu uchwalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
Źródło: opracowanie własne na podstawie Badanie 1.02.04(17) Lokalne planowanie i zagospodarowanie przestrzenne.

28. Ogólna struktura prognozowanych dochodów gmin w województwie została przedstawiona na wykresie poniżej – Ryc. 3.17. Jak wynika z przedstawionych danych przeważają dochody w kategorii „inne”, natomiast spośród pozostałych kategorii najwyższe prognozowane dochody w skali województwa uzyskane miałyby być z tytułu opłaty planistycznej (25,0%).

³ Wyłącznie w stosunku do powierzchni objętych planami sporządzanymi na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

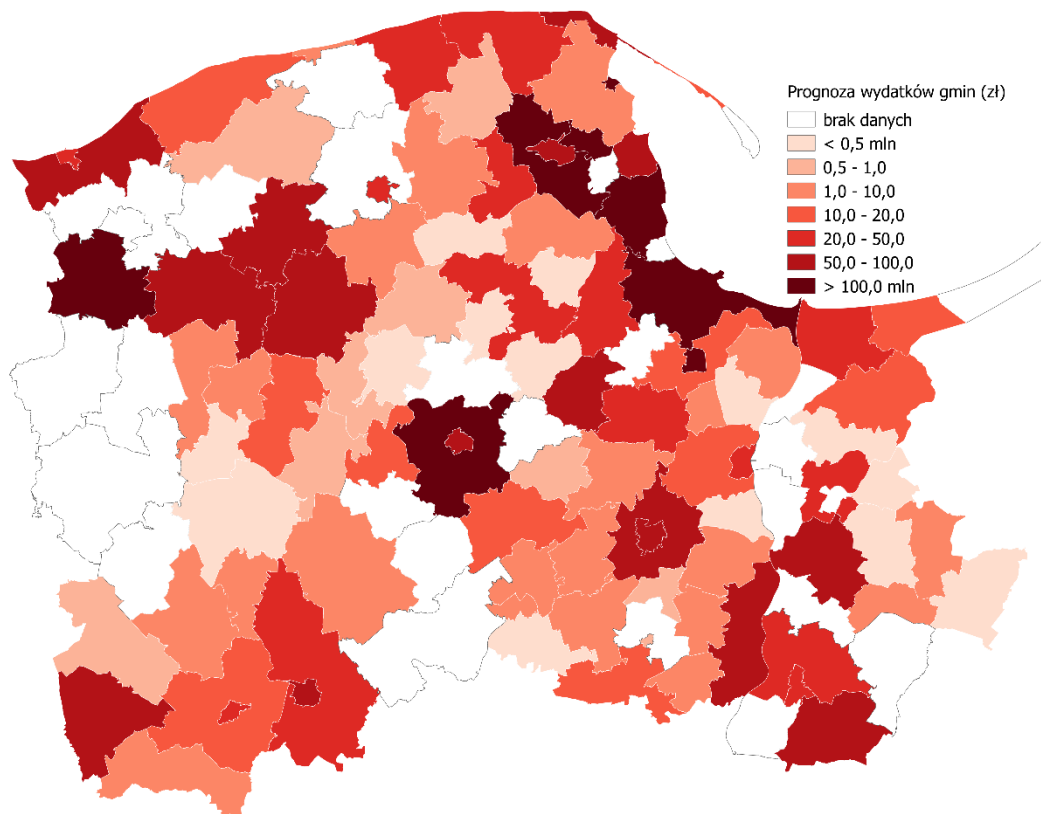
Ryc. 3.17. Struktura prognozowanych dochodów gmin z tytułu uchwalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badanie 1.02.04(17) Lokalne planowanie i zagospodarowanie przestrzenne.

Prognozowane wydatki

29. Prognozowane wydatki gmin z tytułu uchwalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uzyskano z 97 gmin. Łączne prognozowane wydatki budżetów gmin z tytułu obowiązywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, sporządzonych na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wynosiły na dzień 31 grudnia 2015 roku 5.590.950.041 zł., zaś prognozy dla planów miejscowych sporządzonych tylko w roku sprawozdawczym, tj. w okresie 01.01-31.12.2016 roku wyniosły w całym województwie 336.789.967 zł. Średnie prognozowane wydatki gmin na 1 ha obszaru objętego miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego na dzień 31 grudnia 2016 roku wyniosły 22.629,28 zł

30. Pod względem prognozowanych wydatków wśród gmin najwyżej uplasowała się Gdynia (1.908,9 mln zł.), Kobylnica (595,2 mln zł.), Słupsk m. (530,6 mln zł.), Kościerzyna gm. (253,3 mln zł.), Reda (196,9 mln zł.), Pruszcz Gdański m. (158,5 mln zł.), Puck m. (105,3 mln zł.) oraz Wejherowo gm. (100,1 mln zł.). Pozostałe gminy prognozowały wydatki znacznie niższe i tak:

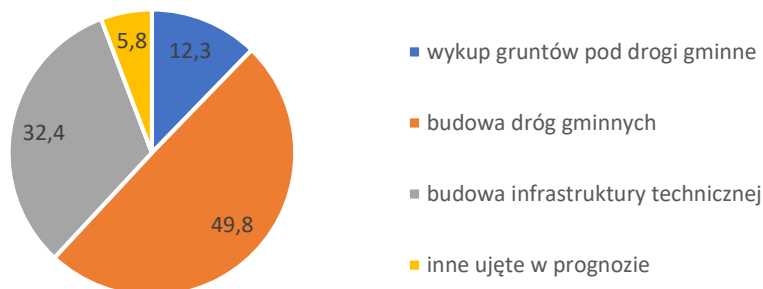

Ryc. 3.18. Prognozowane wydatki gmin z tytułu uchwalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badanie 1.02.04(17) Lokalne planowanie i zagospodarowanie przestrzenne.

- a) 16 gmin prognozowało wydatki między 50-100 mln zł.,
- b) 15 gmin prognozowało wydatki między 20-50 mln zł.,

- c) 11 gmin prognozowało wydatki między 10-20 mln zł.,
 - d) 23 gmin prognozowało wydatki między 1-10 mln zł.,
 - e) pozostałe gminy (22) prognozowały wydatki na poziomie do 1 mln zł (Ryc. 3.16.).
31. Ogólna struktura prognozowanych wydatków gmin w województwie została przedstawiona na wykresie poniżej – Ryc. 3.19. Jak wynika z przedstawionych danych przeważają wydatki związane z budową dróg gminnych (49,8%) oraz budową infrastruktury technicznej (32,4%).

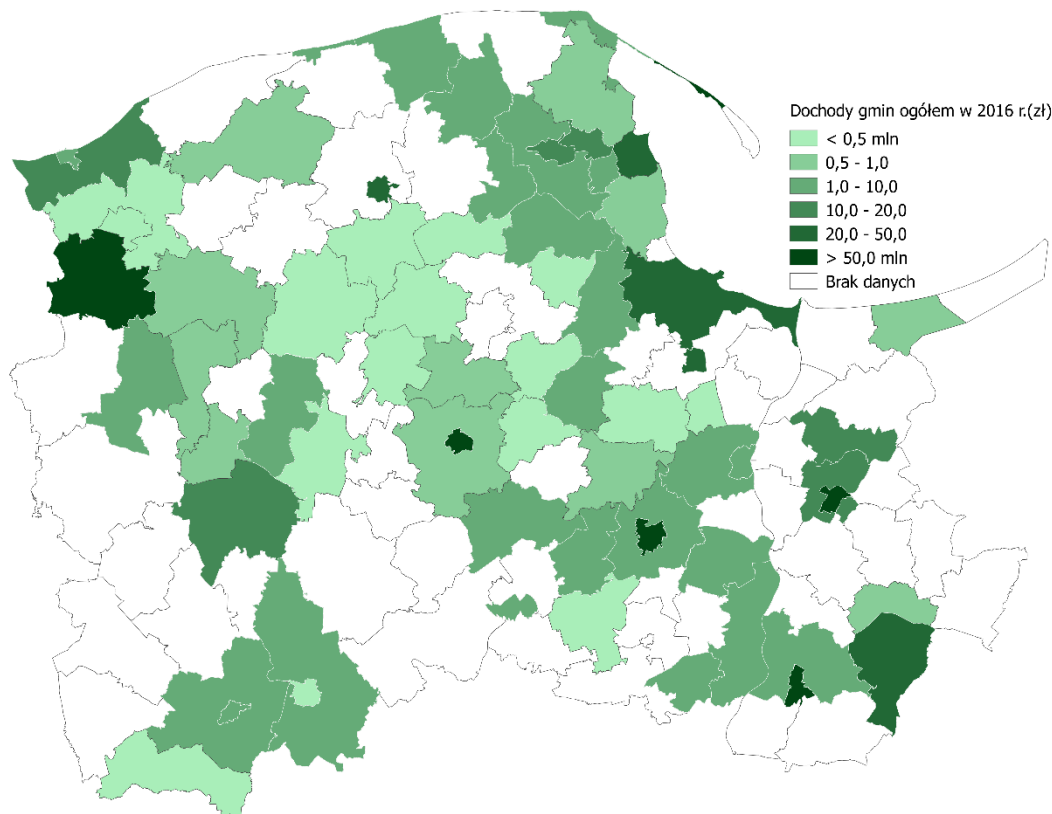

Ryc. 3.19. Struktura prognozowanych wydatków gmin z tytułu uchwalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na dzień 31.12.2016.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badanie 1.02.04(17) Lokalne planowanie i zagospodarowanie przestrzenne.

Dochody budżetów gmin

32. Rzeczywiste dochody budżetu gmin z tytułu uchwalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uzyskano od 92 gmin. Łączne wpływy budżetów gmin z tytułu obowiązywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, sporządzonych na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wynosiły na dzień 31 grudnia 2016 roku 1.058.951.809 zł. Średnie dochody gmin z 1 ha obszaru objętego miejscowym planem wyniosły 4.042,57 zł.

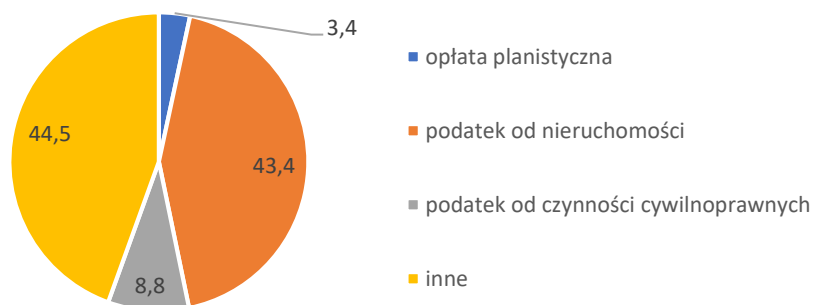
Ryc. 3.20. Dochody gmin z tytułu uchwalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na dzień 31.12.2016.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badanie 1.02.04(17) Lokalne planowanie i zagospodarowanie przestrzenne.

33. Pod względem dochodów wśród gmin najwyżej uplasował się Malbork m. (359,1 mln zł.), Kościerzyna m. (112,1 mln zł), Kwidzyn m. (66,6 mln zł), Kobylnica (64,6 mln zł), Jastarnia (56,3 mln zł) oraz Starogard Gdański m. (53,7 mln zł). W pozostałych gminach dochody były znacznie niższe i tak:

- 5 gmin uzyskało dochody między 20-50 mln zł. (Gdańsk, Pruszcz Gdański m., Lębork, Prabuty, Kosakowo),
- 6 gmin uzyskało dochody między 10-20 mln zł. (Wejherowo m. Malbork gm., Reda, Nowy Staw, Ustka gm., Lipnica),
- 27 gmin uzyskało dochody między 1-10 mln zł.,
- pozostałe gminy uzyskało dochody na poziomie do 1 mln zł.

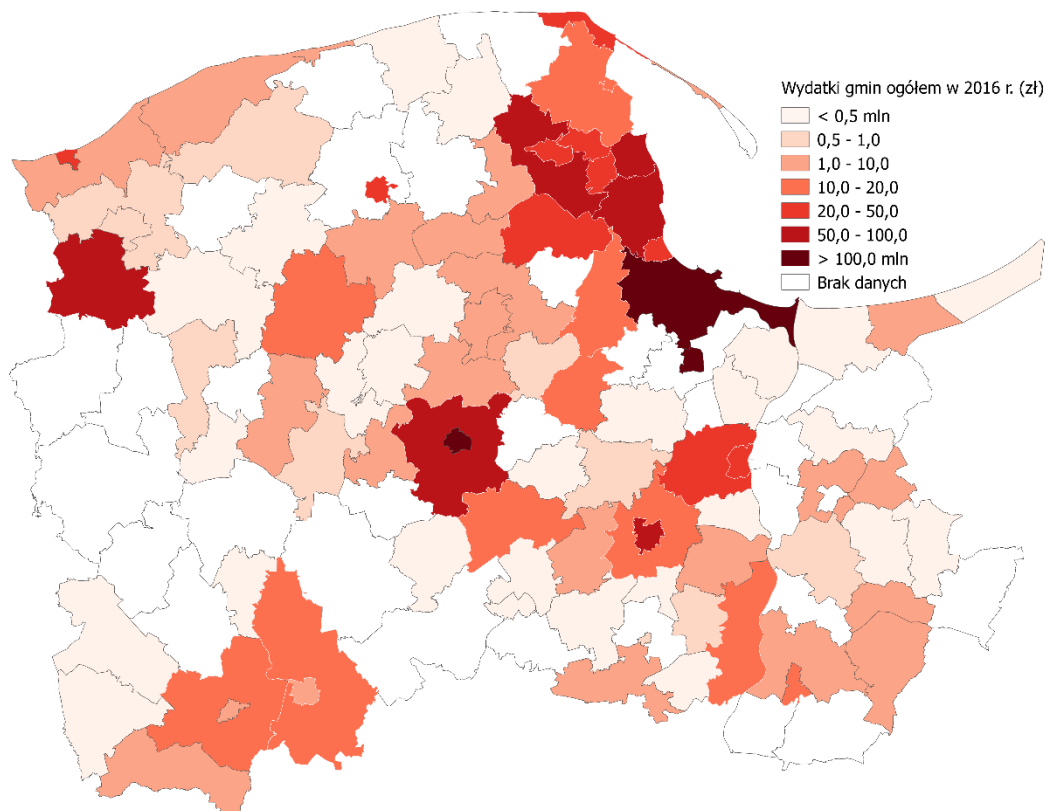
34. Ogólna struktura dochodów gmin w województwie wskazuje, że przeważają dochody z kategorii „inne”, (44,5%) oraz podatek od nieruchomości (43,4%).

Ryc. 3.21. Struktura dochodów gmin z tytułu uchwalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na dzień 31.12.2016.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badanie 1.02.04(17) Lokalne planowanie i zagospodarowanie przestrzenne.

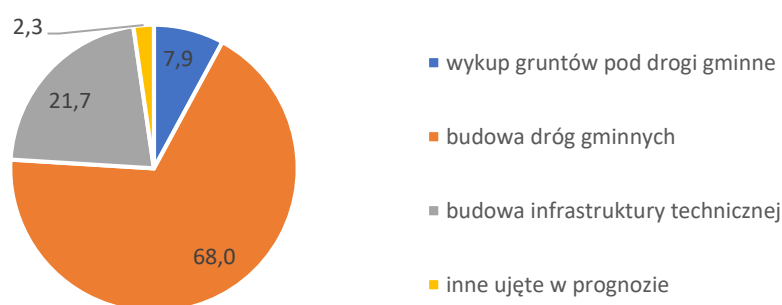
Wydatki budżetów gmin

Ryc. 3.22. Wydatki gmin z tytułu uchwalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na dzień 31.12.2016.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badanie 1.02.04(17) Lokalne planowanie i zagospodarowanie przestrzenne.

35. Rzeczywiste wydatki budżetu gmin z tytułu uchwalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uzyskano od 88 gmin. Łączne wydatki budżetów gmin z tytułu obowiązywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, sporządzonych na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wynosiły na dzień 31 grudnia 2016 roku 2.221.242.366 zł. Średnie wydatki gmin na 1 ha obszaru objętego miejscowym planem wyniosły 8.479,64 zł.
36. Pod względem wydatków wśród gmin najwyżej uplasował się Gdańsk (800,4 mln zł), Pruszcz Gdański m. (334,6 mln zł) i Kościerzyna m. (102,4 mln zł). W pozostałych gminach wydatki były znacznie niższe i tak:
- 5 gmin poniosło wydatki między 50-100 mln zł. (Kobylnica, Starogard Gdański m., Kościerzyna, Gdynia, Kosakowo, Wejherowo gm.)
 - 10 gmin poniosło wydatki między 20-50 mln zł. (Reda, Szemud, Rumia, Ustka m., Lębork, Sopot, Władysławowo, Tczew m. Tczew gm. Wejherowo m.),
 - 11 gmin poniosło wydatki między 10-20 mln zł. (Puck gm., Kwidzyn m., Przywidz, Żukowo, Chojnice gm., Puck m., Czarna Dąbrówka, Gniew, Stara Kiszewa i Człuchów gm.)
 - 24 gminy uzyskało dochody między 1-10 mln zł.,
 - pozostałe gminy uzyskało dochody na poziomie do 1 mln zł.
37. Ogólna struktura wydatków gmin w województwie wskazuje, że przeważają wydatki ponoszone na budowę dróg (68%) oraz infrastruktury technicznej (21,7%).

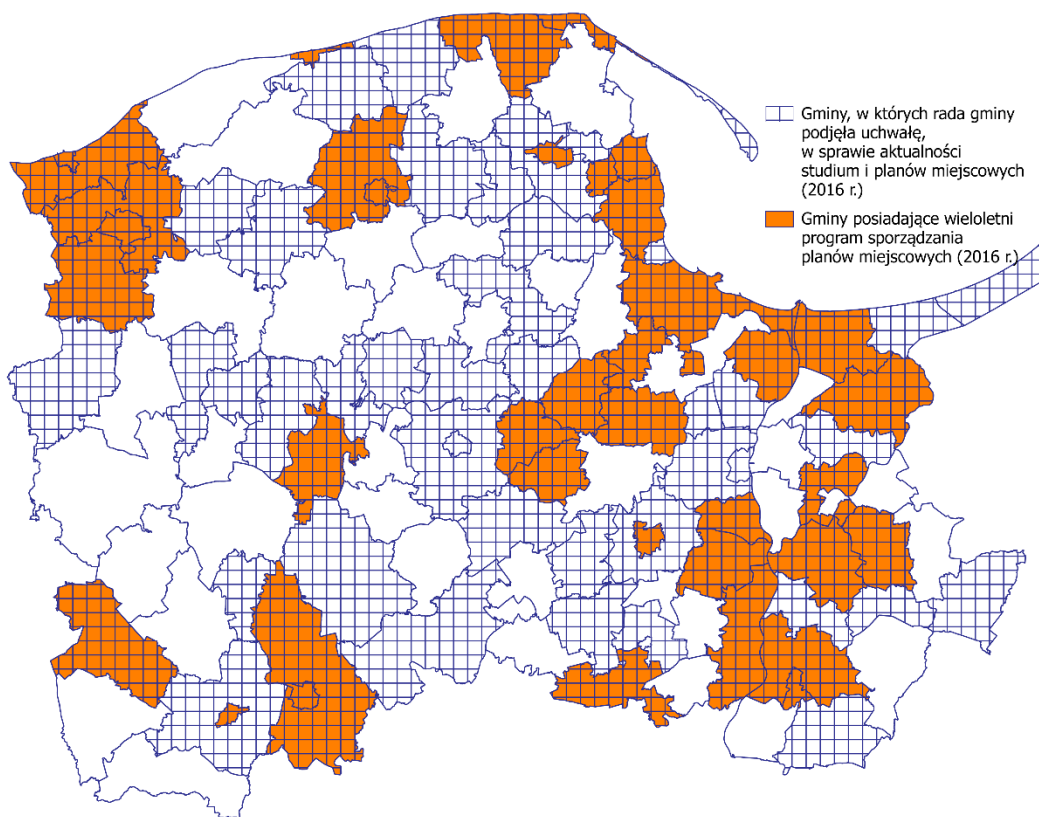

Ryc. 3.23. Struktura wydatków gmin z tytułu uchwalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na dzień 31.12.2016.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badanie 1.02.04(17) Lokalne planowanie i zagospodarowanie przestrzenne.

3.5. Ocena aktualności studium oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

38. Zgodnie z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w celu oceny aktualności studium i planów miejscowych wójt, burmistrz lub prezydent miasta dokonuje analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy, ocenia postępy w opracowywaniu planów miejscowych i opracowuje wieloletnie programy ich sporządzania w nawiązaniu do ustaleń studium, z uwzględnieniem decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego i decyzji o warunkach zabudowy oraz wniosków w sprawie sporządzenia lub zmiany planu miejscowego. Po sporządzeniu analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym oraz uzyskaniu opinii komisji urbanistyczno-architektonicznej, wójt, burmistrz lub prezydent miasta przekazuje radzie gminy wyniki analiz. Rada gminy podejmuje uchwałę w sprawie aktualności studium i planów miejscowych, a w przypadku, gdy uzna je za nieaktualne w całości lub w części, podejmuje działania prowadzące do zmiany studium lub planów miejscowych. Wójt, burmistrz lub prezydent zgodnie z art. 32 ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym ma obowiązek wykonywania oceny zachodzących zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy co najmniej raz w czasie kadencji rady.
39. W województwie pomorskim wg stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku 82 gminy podjęły uchwałę w sprawie aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, o której mowa w art. 32 ust.2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Oznacza to, że pozostałe 41 gmin nie dokonało takiej oceny. Spora część gmin nie realizuje tego ustawowego obowiązku lub wypełnia go jedynie w sposób formalny, podczas gdy mógłby być to ważny element monitorowania własnej przestrzeni.
40. Jednocześnie należy zauważyć, że 84 gminy nie posiadają wieloletniego programu sporządzania planów miejscowych, o którym mowa w art. 32 ust. 1. Oznacza to, że polityka przestrzenna tych gmin, wyrażona w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, nie jest konsekwentnie realizowana.

Ryc. 3.24. Ocena aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na dzień 31.12.2016.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badanie 1.02.04(17) Lokalne planowanie i zagospodarowanie przestrzenne.

41. Należy zauważyć, że brak oceny aktualności studium i ewentualnej rewizji dotychczasowej polityki przestrzennej prowadzonej przez gminę jest istotnym problemem, który może znacząco ograniczać jej rozwój. Planowanie przestrzenne na poziomie lokalnym wykorzystuje kilka rodzajów narzędzi planistycznych, które często istotnie różnią się poziomem szczegółowości oraz zakresem zastosowań. Zmieniająca się sytuacja społeczno-ekonomiczna, ciągłe procesy legislacyjne a także dynamika uwarunkowań zewnętrznych sprawiają, że ustalenia zawarte w poszczególnych dokumentach mogą ulec dezaktualizacji i w efekcie wymagają dokonania zmian. Ponadto specyfika poszczególnych narzędzi planistycznych niejednokrotnie prowadzi do ich wzajemnej sprzeczności oraz braku spójności prowadzonej polityki przestrzennej. Stąd już bardzo blisko do ryzyka wystąpienia i pogłębienia się chaosu urbanistycznego. Dlatego bardzo potrzebne jest zdiagnozowanie koniecznych zmian w obowiązujących dokumentach planistycznych (tj. studium i planach miejscowych), a także określenie potrzeb w zakresie sporządzenia nowych planów miejscowych. Efektem finalnym analiz jest szereg wniosków generalnych oraz wieloletni plan sporządzania lub zmian miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

3.6. Wnioski i rekomendacje

Wnioski:

1. Struktura funkcjonalna terenów wskazanych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin jest zła, gdyż pod zabudowę mieszkaniową przeznaczane są zbyt wielkie tereny, przekraczające często wielokrotnie potrzeby i możliwości ekonomiczne gmin. Tylko w gminach obszaru metropolitalnego (przy założeniach: uśredniona aktualna intensywność zabudowy i polepszone standardy zamieszkiwania do 30m²/mieszkańca w zabudowie wielorodzinnej i 60 m²/mieszkańca w zabudowie jednorodzinnej) wskaźnik chłonności terenów mieszkaniowych wynikający z ustaleń studiów umożliwia zabudowę, w której zamieszkałoby około 3 mln osób, a przy aktualnie osiągniętych standardach zamieszkiwania liczba ta byłaby ponad dwukrotnie wyższa.
2. W całym województwie, według stanu na koniec 2016 roku, na obszarach objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego mogłoby zamieszkać około 5-6 mln osób. W wielu gminach ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego przeznaczają pod zabudowę tereny, których chłonność

demograficzna przekracza kilkakrotnie liczbę mieszkańców gminy. Otwierane kolejne obszary pod zabudowę, przy jednoczesnym niewypełnieniu struktur już częściowo zagospodarowanych powoduje pogłębianie chaosu przestrzennego, wzrost kosztów obsługi, które obciążają gminę oraz marnotrawienie przestrzeni.

3. Dodatkowo w sytuacji braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na obszarach znajdujących się pod presją urbanizacyjną, podstawą pozwoleń na budowę są decyzje o warunkach zabudowy. Decyzje stanowią w ostatnich latach podstawę większości inwestycji, w tym nawet części inwestycji publicznych. Efektem jest zabudowa terenów nieobjętych planami, przy jednoczesnym niewykorzystaniu terenów przeznaczonych pod zabudowę na obszarach objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, rozpraszanie zabudowy oraz pojawianie się zabudowy mieszkaniowej często wśród pól uprawnych.
4. Efektem doraźnego inwestowania na podstawie decyzji administracyjnych jest niski standard i wysokie koszty życia na terenach pozbawionych usług i transportu publicznego. Do rozproszonych osiedli gmina powinna doprowadzić i utrzymać w szczególności drogi, wodociągi oraz kanalizację. Tymczasem zapewnienie nawet minimalnego standardu obsługi komunikacyjnej i usługowej jest niemożliwe ze względu na wysokie koszty, które są wielokrotnie wyższe niż w przypadku zaplanowanej i skoncentrowanej zabudowy.
5. Wiele gmin ponosi lub będzie ponosić koszty wykupu gruntów pod drogi oraz koszty budowy infrastruktury technicznej na terenach, które nigdy nie będą w pełni zabudowane, na skutek wielokrotnie przeszacowanego bilansu potrzeb terenowych dla budownictwa mieszkaniowego oraz na terenach zabudowanych ekstensywnie. Koszty te przekraczają możliwości finansowe wielu samorządów. Ich wielkość grozi bankructwem wielu gmin i stanowi zagrożenie dla stabilności finansów publicznych.
6. Najlepszym dowodem na niewydolność samorządów są prognozowane dochody i wydatki wynikające z obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w zderzeniu z rzeczywistymi dochodami i wydatkami. Z jednej strony pokazują potencjał do wygenerowania dochodów, a z drugiej strony niewykorzystany potencjał do zagospodarowania. Obie wartości, przy uwzględnieniu kolejnych obszarów, dla których samorządy aktualnie sporządzają plany, wyraźnie pokazuje, że brak zasadniczych reguł gospodarowania przestrzenią – np. możliwości otwierania kolejnych obszarów pod zabudowę w sytuacji, gdy dotychczasowe struktury są na wyczerpaniu – powoduje, że chaos przestrzenny się pogłębia, a system gospodarki przestrzennej nie jest w stanie w zrównoważony sposób prowadzić świadomą politykę rozwoju gminy. W tym zakresie podkreślić należy rolę wielu zasad zagospodarowania przestrzennego (zarówno o charakterze ustaleń i wytycznych) określonych w PZPWP 2030 i odnoszących się do tych zagadnień. Stanowią one jedno z pól do dyskusji z samorządami gminnymi w ramach Dialogu Terytorialnego.
7. Obecna sytuacja w zakresie systemu gospodarki przestrzennej uniemożliwia samorządom gminnym właściwe wykorzystanie wzrostu wartości terenów wskutek uchwalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego - dominująca część renty planistycznej nie trafia do kas gmin, ale stanowi dochód właścicieli gruntów. Jest to zjawisko niespotykane w krajach rozwiniętych, w których większość dochodów, jakie tworzy renta planistyczna, zasila budżety gmin i służy finansowaniu rozwoju, zwłaszcza przygotowaniu terenów budowlanych.
8. Innym problemem jest brak systemu rezerwacji terenu pod publiczne inwestycje ponadlokalne, zwłaszcza pod trasy ekspresowe, obwodnice i korytarze przesyłowe infrastruktury energetycznej. Realizacja inwestycji na podstawie tzw. specustaw skutkuje często niszczeniem zabudowy i koniecznością wypłaty wysokich odszkodowań. Jest również źródłem konfliktów i protestów społecznych, które przy właściwie funkcjonującym systemie planowania skutecznie by ograniczało tego typu sytuacje.
9. Chaotyczna i rozproszona zabudowa oznacza wyższe koszty budowy i eksploatacji sieci kanalizacyjnych, wodociągowych, gazowych, ciepłowniczych, energetycznych, telekomunikacyjnych, drogowych i oświetleniowych. W przypadku sieci energetycznych i ciepłowniczych koszty eksploatacji to nie tylko remonty, ale również straty na przesyłach. Do tego nadmiernie rozproszona zabudowa wymaga utrzymania nieracjonalnie dużej liczby małych szkół, przedszkoli czy ośrodków zdrowia, w których koszty jednostkowe są wyższe niż w większych placówkach, bo budynki, sprzęt i personel nie są efektywnie wykorzystywane.
10. Bezplanowa urbanizacja, a w szczególności rozpraszanie zabudowy, wydłuża dojazdy do pracy, ale również do szkół i przedszkoli. Rozproszona zabudowa ogranicza możliwości wykorzystania transportu publicznego i skazuje mieszkańców na korzystanie z droższego transportu indywidualnego. Poważnym kosztem społecznym jest czas potrzebny dla funkcjonowania człowieka w źle zaplanowanym otoczeniu. Sieć transportowa jest niewydolna, aby obsłużyć rosnące natężenie ruchu. Wskutek tego zatłoczenie drogowe zwłaszcza w obszarze metropolitalnym osiągnęło potężne rozmiary. Tracony na dojazdy czas powoduje ograniczoną dostępność przestrzenną do usług, terenów rekreacyjnych i obiektów kultury, wreszcie zanik życia rodzinnego i społecznych kontaktów. Obudowa

szlaków komunikacyjnych rozproszonym osadnictwem przyczynia się do pogorszenia warunków ruchu i zatłoczenia, a także spadku bezpieczeństwa i wzrostu liczby wypadków drogowych.

11. Zabudowa szczególnie cennych terenów przyrodniczych, powoduje defragmentację naturalnych układów przyrodniczych – korytarzy ekologicznych i klinów napowietrzających w miastach. Powoduje również niszczenie krajobrazu, zwłaszcza jego wartości estetyczno-widokowych i zwiększa koszty kompensacji przyrodniczej.

Rekomendacje:

1. Niekontrolowana urbanizacja w wyniku wadliwego systemu planowania przestrzennego generuje rosnące straty społeczne i gospodarcze, ogranicza poziom i efektywność inwestycji, wreszcie staje się coraz większą barierą rozwoju, co wymaga działań zdecydowanych w zakresie kompleksowej reformy systemu gospodarki przestrzennej w Polsce, w tym zwłaszcza zniesienie szkodliwego instrumentu decyzji o warunkach zabudowy.
2. Konieczne są zasadnicze zmiany systemowe, które z jednej strony ułatwią władzom samorządowym uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz finansowanie ich skutków, a z drugiej zmobilizują samorządy do optymalizacji polityki przestrzennej. Najpilniejszym zadaniem władz jest opanowanie chaotycznych procesów urbanizacyjnych, gdyż procesy te muszą być objęte kontrolą planistyczną, a wielkość terenów inwestowania powinna wynikać z rzeczywistych potrzeb i możliwości rozwojowych gmin.
3. Konieczne jest wzmocnienie funkcji koordynacyjnych samorządu województwa w zakresie określania potrzeb rozwojowych gminy na nowe tereny pod budownictwo mieszkaniowe i wprowadzenie mechanizmu ich uzgodnień z zarządem województwa.
4. Konieczne jest ustawowe zdefiniowanie zakresu zagadnień planistycznych, które z pozycji regionalnej pozwolą sterować i koordynować procesy urbanizacji, w tym jasno zdefiniują zakres kształtowania i prowadzenia regionalnej polityki przestrzennej.
5. Konieczne jest powiązanie skutków finansowych planowania miejscowego z systemem finansowym gminy (budżet i prognoza finansowa).
6. Konieczne jest wprowadzenie kryteriów ekonomicznych do planowania przestrzennego oraz wdrożenie instrumentów prawnych i systemowych pozwalających skutecznie monitorować procesy urbanizacji.

4. SYSTEM REALIZACJI POLITYKI PRZESTRZENNEJ

1. Okresowa ocena aktualności *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030* pozwala spojrzeć na system jego realizacji, w tym odnieść się do tych obszarów aktywności samorządu województwa w zakresie kształtowania ładu przestrzennego i rozwoju zrównoważonego, w których regionalna polityka przestrzenna jest realizowana.

4.1. Wdrażanie polityki przestrzennej województwa

2. Podmiotem odpowiedzialnym za realizację *Planu* jest Zarząd Województwa Pomorskiego, który w celu efektywnego prowadzenia polityki przestrzennej współdziała z wieloma partnerami funkcjonującymi na różnych poziomach zarządzania przestrzenią. Należą do nich przede wszystkim samorządy gminne, będące podmiotem planowania miejscowego, odpowiedzialne za sporządzanie studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz stanowienie aktów prawa miejscowego w formie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. W stosunku do nich *Plan* stanowi podstawę do:

- 1) uzgadniania projektów studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego w zakresie zgodności z ustaleniami *Planu*,
- 2) uzgadniania projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w zakresie zgodności z ustaleniami *Planu* (zadaniami samorządowymi), stanowiącymi inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, które wynikają z dokumentów przyjętych przez odpowiednie organy, w szczególności sejmik województwa (np. w wieloletniej prognozie finansowej).

3. W tym zakresie w latach 2013-2016 Zarząd Województwa dokonał uzgodnień projektów 189 zmian (częściowych lub całościowych) studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz 1.280 projektów (lub zmian) miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Tabl. 4.1. Liczba rozpatrzonych projektów studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

nazwa projektu dokumentu	2013	2014	2015	2016
studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	71	35	48	35
miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego	309	344	267	360

Źródło: opracowanie na podstawie danych Departamentu Rozwoju Regionalnego i Przestrzennego UMWP.

4. Ponadto Zarząd Województwa lub Marszałek Województwa wyrażali opinie w oparciu o zapisy *Planu* w zakresie:

- 1) art. 11b ust. 1 i 2 ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 roku o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1496, 1566) – 132 opinie;
- 2) art. 6 ust. 1 pkt 7h) ustawy z dnia 8 lipca 2010 r. o szczególnych zasadach przygotowania do realizacji inwestycji w zakresie budowli przeciwpowodziowych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1377, 1381, 1566) – 4 opinie;
- 3) art. 6 ust. 3 pkt 11 ustawy z dnia 24 kwietnia 2009 r. o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2302) – 2 opinie;
- 4) art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 12 lutego 2009 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie lotnisk użytku publicznego (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1122, 1566.) – 3 opinie;
- 5) art. 9o ust. 3 pkt 4g) i h) ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2117, 2361) – 4 opinii;
- 6) art. 4 ust. 2 pkt 9 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1812 z późn. zm.) – 3 opinie.

5. Na podstawie art. 17 ust. 2 pkt 4 lit. a tiret drugi oraz art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji (tekst jednolity Dz. U. z 2017 poz. 1023 z późn. zm.) Zarząd Województwa wydał w formie

uchwały 2 opinie o zgodności Gminnych Programów Rewitalizacji (miasto Sztum i miasto Gniew) z *Planem* oraz *Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020*.

4.2. Wojewódzka Komisja Urbanistyczno-Architektoniczna

1. Wojewódzka Komisja Urbanistyczno-Architektoniczna jest organem doradczym Marszałka w sprawach planowania i zagospodarowania przestrzennego, ale także rozwoju regionalnego, powoływany na 4-letnią kadencję, w drodze zarządzenia na podstawie art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1073, 1566).
2. W składzie Komisji znajdują się przedstawiciele stowarzyszeń branżowych (Towarzystwo Urbanistów Polskich, Stowarzyszenie Architektów Polskich), samorządów zawodowych (Izbę Architektów), środowiska akademickiego, a także przedstawiciele subregionów województwa, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych.
3. Lata 2013-2017 były okresem funkcjonowania WKU-A:
 - 1) IV kadencji 2012-2016,
 - 2) V kadencji 2016-2020.
4. W okresie sprawozdawczym Komisji odbyło się 11 posiedzeń:
 - 1) 31 marca 2013 r. – *dot. aktualnego stanu prac w zakresie programowania rozwoju na lata 2014-2020 oraz projektu opinii dotyczącej Koncepcji zrównoważonej polityki miejskiej województwa pomorskiego;*
 - 2) 3 kwietnia 2014 r. – *dot. okresowej oceny Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego - wnioski i oczekiwania wobec polityki przestrzennej regionu w perspektywie roku 2030;*
 - 3) 29 maja 2014 r. – *dot. projektu dokumentu „Raportu o stanie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego. Ocena realizacji inwestycji w latach 2009-2012”;*
 - 4) 26 czerwca 2014 r. – *dot. opinii nt. „Raportu o stanie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego. Ocena realizacji inwestycji w latach 2009-2012”;*
 - 5) 19 września 2014 r. – *dot. organizacji prac nad sporządzeniem Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030, w tym Planu zagospodarowania przestrzennego obszaru metropolitalnego Trójmiasta;*
 - 6) 28 października 2015 r. – *dot. wstępnego projektu Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030, w tym Planu zagospodarowania przestrzennego obszaru metropolitalnego Trójmiasta;*
 - 7) 31 marca 2016 r. – *posiedzenie inauguracyjne WKUA V kadencji oraz prezentacja projektu Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030, w tym Planu zagospodarowania przestrzennego obszaru metropolitalnego Trójmiasta;*
 - 8) 9 maja 2016 r. – *dot. przyjęcia opinii WKUA nt. projektu Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030, w tym Planu zagospodarowania przestrzennego obszaru metropolitalnego Trójmiasta;*
 - 9) 13 lipca 2016 r. – *dot. wniosków z konsultacji społecznych projektu Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030, w tym Planu zagospodarowania przestrzennego obszaru metropolitalnego Trójmiasta;*
 - 10) 19 września 2016 r. – *dot. projektu inwestycji pn. budowa drogi wodnej łączącej Zalew Wiślany z Zatoką Gdańską - przekop Mierzei Wiślanej;*
 - 11) 5 kwietnia 2017 r. *dot. planu działań w zakresie wdrażania Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030, zrównoważonemu wykorzystaniu walorów Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego oraz opracowaniu studialnemu Kolej metropolitalna jako stymulator aktywizacji przestrzeni – studium rozwoju pasma kartusko-kościerskiego.*
6. Dla pobudzenia debaty dotyczącej kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, zgodnie z zapisami PZPWP 2030 konieczne jest pełne wykorzystanie potencjału WKU-A dla podnoszenia świadomości decydentów w zakresie ładu przestrzennego i rozwoju zrównoważonego. W tym celu wskazuje się na konieczność przyjmowania *Planu pracy WKU-A* na dany rok kalendarzowy. Plan ten powinien uwzględniać obok ustawowych zadań Komisji, także tematy istotne dla kształtowania przestrzeni województwa, w tym niekonieczne związane z bieżącą aktywnością samorządu województwa.

4.3. Dialog Terytorialny

7. Zgodnie z zapisami PZPWP 2030 Zarząd Województwa Pomorskiego przyjął *Koncepcję prowadzenia Dialogu Terytorialnego*¹, jako instrumentu wdrażania *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030* oraz stanowiącego jego część *Planu zagospodarowania przestrzennego obszaru metropolitalnego Gdańsk - Gdynia - Sopot 2030*.
8. Zasadniczą ideą Dialogu Terytorialnego (DT) jest wspólne kształtowanie polityki przestrzennej (tj. w toku dyskusji) przez podmioty formalnie odpowiedzialne za rozwój gminy, powiatu i województwa.
9. DT pozwala na dostrzeżenie i lepsze zrozumienie lokalnej specyfiki na poziomie regionalnym oraz docelowo jak najlepsze jej wykorzystanie (w tym w bieżących i planowanych działaniach prowadzonych na poziomie regionalnym). Jednocześnie umożliwia spojrzenie na daną gminę lub powiat i ich rolę w strukturze funkcjonalno-przestrzennej całego województwa w szerszym kontekście rozwojowym, a nie tylko poprzez pryzmat danego „miejsca”.
10. Z perspektywy samorządu województwa DT ma w sposób umiejętny zwrócić uwagę na priorytety rozwojowe województwa, w tym w szczególności w zakresie polityki przestrzennej i warunków ich realizacji oraz zidentyfikować potencjalne skutki polityk sprzecznych z polityką województwa.
11. Przedmiotem DT podejmowanego z samorządami gmin są przede wszystkim wytyczne – zapisy oznaczone w tekście *Planu* symbolami W„A”, W„B” oraz W„AB” – wymagające rozważenia (jako problem planistyczny) i zaproponowania właściwego dla lokalnej specyfiki rozwiązania planistycznego w trakcie prac nad sporządzeniem studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Spośród ww. wytycznych zawartych w *Planie* każdorazowo indywidualnie, w zależności od specyfiki danej gminy, jest dobierany zestaw wytycznych, tworzących *Katalog Wytycznych* do uwzględnienia w trakcie prowadzenia DT.
12. Przedmiotem DT podejmowanego z samorządami powiatów są przede wszystkim wytyczne – zapisy oznaczone w tekście *Planu* symbolami W„B” oraz W„AB” – wskazane do rozważenia w trakcie sporządzania programów rozwojowych powiatów, odnoszących się do zagadnień przestrzennych, a także strategii rozwoju powiatu. W ramach DT prowadzonego z samorządami powiatów również opracowywany jest *Katalog Wytycznych*.
13. Dotychczas DT został uruchomiony w ramach prac projektowych związanych ze sporządzaniem zmian studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin: Potęgowo (14 listopada 2017 r.), Nowa Wieś Lęborska (4 stycznia 2018 r.), miasto Ustka (21 marca 2018 r.) oraz miasto Gdynia (22 marca 2018 r.).
14. W celu pełnego wykorzystania formuły DT konieczna jest większa aktywność ze strony komórek organizacyjnych Urzędu oraz właściwych jednostek organizacyjnych SWP w przygotowaniu *Katalogu Wytycznych*.

4.4. Zapisy Planu w programowaniu polityki rozwoju

15. Zgodnie z zapisami PZPWP 2030 jego zapisy, a w szczególności zasady zagospodarowania przestrzennego są jednymi z kryteriów oceny projektów (infrastrukturalnych) przewidzianych do wsparcia środkami *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020*.
16. Wśród wybranych zasad w kryteriach oceny projektów w wybranych działaniach RPO WP uwzględnione zostały m.in. kryterium uwzględnienia w projekcie wymogów kształtowania ładu przestrzennego i wpływu na jakość przestrzeni oraz środowiska, preferencje dla inwestycji zlokalizowanych na terenach wykorzystywanych pod działalność gospodarczą, w tym zdegradowanych przestrzennie i ekologicznie, preferencje dla inwestycji zlokalizowanych na obszarze metropolitalnym oraz gmin położonych wzdłuż korytarzy transportowych.
17. Zastanowienia wymaga pełne wdrożenie mechanizmów ukierunkowujących działania podejmowane w ramach programów rozwojowych województwa na rozwiązywanie problemów lub wzmacnianie potencjałów rozwojowych w obszarach strategicznej interwencji oraz wzmacniania długofalowej współpracy jest w ramach obszarów funkcjonalnych określonych w *Planie*.
18. Konieczne jest zastanowienie się nad mechanizmem identyfikacji przedsięwzięć rozwojowych województwa w aspekcie ich zgodności z zasadami zagospodarowania przestrzennego województwa określonymi w *Planie*.

¹ Uchwała Nr 982/264/17 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 29 sierpnia 2017 roku.

19. System realizacji projektów przewidzianych do wsparcia środkami Polityki Spójności powinien zostać wyposażony w ocenę wpływu przedsięwzięć na zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym. Wymaga to poważnej dyskusji na etapie kształtowania Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020+. Podstawowym jej elementem powinny być zapisy *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030*.

4.5. Regionalny węzeł infrastruktury informacji przestrzennej

20. Przystąpiono do przygotowania koncepcji Regionalnego Węzła Infrastruktury Informacji Przestrzennej (WIIP). W ramach przygotowań została przeprowadzona ankieta wśród komórek organizacyjnych UMWP oraz jednostek organizacyjnych SWP w celu poznania potrzeb, problemów oraz obecnych procedur gromadzenia, przetwarzania i wykorzystania danych posiadających cechy przestrzenne. Wyniki ankiety wskazują na potrzebę przeprowadzenia serii spotkań w celu uzupełniania brakujących informacji. W pierwszym etapie wdrażania WIIP podstawowym zadaniem będzie przygotowanie katalogu danych o cechach przestrzennych, który stworzy Bank Danych o Zasobach.

21. W ramach budowy WIIP stworzone zostało systemowe narzędzie do pozyskiwania informacji przestrzennych w postaci interaktywnego formularza. Formularz prócz informacji podstawowych umożliwia wprowadzanie oraz podgląd danych przestrzennych poprzez interfejs mapy. Jednym z obszarów jego wykorzystania jest monitoring inwestycji realizowanych w przestrzeni województwa, który znalazł bezpośrednie zastosowanie w ramach sporządzania niniejszego Raportu, ale będzie stanowił stały instrument pozyskiwania co najmniej raz w roku informacji o zrealizowanych w regionie inwestycjach z uwzględnieniem geolokalizacji.

4.6. Ramowy Plan Pracy Biura

20. W okresie sprawozdawczym jednym z istotnych działań w zakresie wzmocnienia realizacji zadań w zakresie planowania przestrzennego na poziomie regionalnym było reorganizacja Wojewódzkiego Biura Planowania Przestrzennego w Słupsku. Na podstawie uchwały nr 665/XXXIII/13 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 30 września 2013 r. zmieniono dotychczasową nazwę biura na Pomorskie Biuro Planowania Regionalnego oraz utworzono oddział Biura w Gdańsku, przekształcony w roku 2017 w jego siedzibę z oddziałem zamiejscowym w Słupsku. Zmiany w tym zakresie w sposób istotny przyczyniły się do poszerzenia zakresu działań jednostki, w tym silnego jej powiązania z systemem prowadzenia polityki rozwoju.

21. Do zadań studialnych, koncepcyjnych i programowych podejmowanych w Biurze w latach 2013-2017 należały m.in.:

- 1) sporządzenie projektów *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030* oraz *Plan zagospodarowania przestrzennego obszaru metropolitalnego Gdańsk - Gdynia - Sopot 2030*,
- 2) realizacja II zobowiązania SRWP 2020 w zakresie transportu: *Studium weryfikacji struktury funkcjonalnej i technicznej sieci dróg w województwie pomorskim*,
- 3) *Założenia przestrzenne rozwoju odnawialnych źródeł energii w województwie pomorskim*,
- 4) *Studium korytarzy ekologicznych województwa pomorskiego*,
- 5) *Analiza dostępności do wychowania przedszkolnego - bariery i ograniczenia w upowszechnianiu edukacji przedszkolnej*,
- 6) *Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020*,
- 7) *Aktualizacja Opracowania ekofizjograficznego dla województwa pomorskiego*,
- 8) *Kolej metropolitalna jako stymulator aktywizacji przestrzeni regionu - studium rozwoju pasma kartusko-kościerskiego*,
- 9) *Koncepcje przebiegu połączeń drogowych do projektowanych węzłów drogowych Obwodnicy Metropolitalnej*,
- 10) *Optymalizacja struktury przestrzennej obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim - zadanie wieloletnie obejmujące 44 obszary chronionego krajobrazu*,
- 11) *Analizy i wytyczne środowiskowe dla przedsięwzięcia strategicznego „Kajakiem przez Pomorze” - zagospodarowanie szlaków wodnych w województwie pomorskim*,
- 12) *projekt Programu opieki nad zabytkami województwa pomorskiego na lata 2016-2019*.

4.7. Najlepsza Przestrzeń Publiczna Województwa Pomorskiego

22. W celu promocji walorów ogólnodostępnych przestrzeni regionu posiadających kluczowe znaczenie społeczne (miejsce integracji mieszkańców) i przestrzenne (dominanta funkcjonalna i kompozycyjna) decydujące m.in. o jakości życia, konkurencyjności i atrakcyjności regionu (turystycznej, osiedleńczej i inwestycyjnej), zarząd województwa corocznie organizuje konkurs pn. Najlepsza Przestrzeń Publiczna Województwa Pomorskiego”.

23. Konkurs jest organizowany nieprzerwanie od 2006 roku i jest okazją do uhonorowania samorządów za działania w zakresie kształtowania przestrzeni publicznych na obszarze województwa pomorskiego. W latach 2013-2017 laureatami nagrody Marszałka Województwa Pomorskiego zostały:

1) w 2013 roku:

- nagroda główna: miasto Chojnice za projekt „Zagospodarowanie Parku 1000-lecia w Chojnicach”,
- wyróżnienia I stopnia: miasto Tczew za projekt: „Budowa infrastruktury transportowego węzła integracyjnego” oraz gmina Dzierżoń za projekt: „Rewaloryzacja Parku Miejskiego w Dzierżoniu – Wzgórze Zamkowe wraz z otoczeniem”,
- wyróżnienia II stopnia: gmina Lipusz za projekt: „Zagospodarowanie parku wiejskiego, chodników, parkingów, urządzenie placu zabaw i zagospodarowanie skwerów”, miasto Skórcz za projekt: „Zagospodarowanie przestrzenne Parku Miejskiego” oraz projekt partnerski gmin Przechlewo, Człuchów, Debrzno, Koczała i Rzeczenica „Kraina Czystych Jezior i Rzek”;

2) w 2014 roku:

- nagroda główna: miasto Gdynia za projekt „InfoBox – Obserwatorium Zmian”,
- wyróżnienia I stopnia: miasto Ustka za projekt: „Kładka nad Kanałem Portowym” oraz gmina Kosakowo za projekt: „Ogólnopolska Aleja Zasłużonych Ludzi Morza w Rewie”,
- wyróżnienia II stopnia: gmina Starogard Gdański za projekt: „Grodzisko Owidz”, gmina Kościerzyna za projekt: „Centrum wsi Kaliska Kościerskie” oraz gmin Puck „Park Kulturowy – Osada łowców fok w Rzucewie”;

3) w 2015 roku:

- nagroda główna: gmina Stężyca za projekt „Budowa stacji w celu zwiększenia atrakcyjności turystycznej w miejscowości Stężyca”,
- wyróżnienia I stopnia: miasto Gdańsk za projekt: „Ulica Wajdeloty” oraz gmina Smetowo Graniczne za projekt: „Budowa wiejskiego centrum historyczno-edukacyjnego w miejscowości Frąca wraz z rewitalizacją zabytkowego parku, infrastrukturą techniczną, małą architekturą, zielenią towarzyszącą, dojściami, dojazdami i parkingiem”,
- wyróżnienia II stopnia: gmina Stara Kiszewa za projekt: „Przystań kajakowa nad rzeką Wierzyca w Starej Kiszewie wraz z targowiskiem” oraz miasto Wejherowo „Szlakiem Nut Kaszubskich po Wejherowie”;

4) w 2016 roku:

- nagroda główna: miasto Gdynia za projekt „Gdyńska Szkoła Filmowa z parkingiem podziemnym pod Placem Grunwaldzkim i zagospodarowanie Placu Grunwaldzkiego wraz z budową kolejki torowej z Placu Grunwaldzkiego na Kamienną Górę”,
- wyróżnienia I stopnia: miasto Słupsk za projekt: „Zagospodarowanie terenu podwórka przy ul. Kołtąta 10 - Konopnickiej - Wileńskiej w Słupsku” oraz miasto Tczew za projekt: „Zagospodarowanie terenu osiedlowego w Tczewie – modernizacja łącznika od ul. Armii Krajowej do Szkoły Podstawowej nr 12”,
- wyróżnienia II stopnia: gmina Luzino za projekt: „Rewitalizacja przestrzeni publicznej poprzez zagospodarowanie centrum wsi Luzino” oraz gmin Czarna Dąbrówka „Budowa przystani wodnej wraz z zagospodarowaniem terenu przy jeziorze Jasień oraz zagospodarowanie parku wiejskiego w elementy małej infrastruktury turystycznej”;

5) w 2017 roku:

- nagroda główna: miasto Gdańsk za projekt „Przebudowa ulicy Stągiewnej”,
- wyróżnienia I stopnia: gmina Stare Pole za projekt: „Kształtowanie przestrzeni publicznej poprzez zagospodarowanie terenu przy budynku wielofunkcyjnym w Starym Polu”,

- wyróżnienia II stopnia: gmina Czarna Dąbrówka za projekt: „Rewitalizacja miejscowości Nożyno poprzez poprawę wizerunku centrum wsi – remont ciągu pieszo-jezdnego”.

4.8. Wskaźniki realizacji Planu

Cel 1. WYSOKA JAKOŚĆ PRZESTRZENI ZAMIESZKANIA I PRACY

L.p.	nazwa wskaźnika	jednostka miary	wartość bazowa	rok bazowy	tendencja do 2030	2016
1	Udział terenów zabudowy mieszkaniowej w ogólnej powierzchni	%	1,10	2015	utrzymanie	1,13 ▲
2	Udział terenów zieleni (bez lasów) w powierzchni miast ogółem	%	2,30	2014	2,5	2,51 ▲
3	Liczba pasażerów przewiezionych w publicznym transporcie zbiorowym	mln	373,0	2011	400	368,44 ▼
4	Uczestnicy imprez organizowanych przez domy, ośrodki kultury, kluby, świetlice na 1.000 mieszkańców	szt.	779,0	2015	950	873,8 ▲
5	Odsetek dzieci objętych zorganizowaną opieką nad dziećmi do lat 3	%	6,01	2015	35	6,33 ▲
6	Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym	%	76,8	2014	95	75,5 ▼
7	Powierzchnia, na której wzrośnie bezpieczeństwo powodziowe	ha	do określenia na podstawie MRP	2016	wzrost	bd

Cel 2. KONKURENCYJNA ORAZ WIELOFUNKCYJNA PRZESTRZEŃ GOSPODARCZA I BEZPIECZEŃSTWO

L.p.	nazwa wskaźnika	jednostka miary	wartość bazowa	rok bazowy	tendencja do 2030	2016
1	Powierzchnia ponownie zagospodarowanych terenów przemysłowych	ha	2,14	2017	wzrost	0,89 ▼
2	Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwie rolnym	ha	15,87	2010	wzrost	
3	Powierzchnia uzbrojonych terenów inwestycyjnych w województwie	ha	do ustalenia	2017	wzrost	
4	Liczba turystów krajowych i zagranicznych	mln	7,60	2013	10	5,7 ▼
5	Liczba widzów i słuchaczy teatrów i instytucji kultury oraz zwiedzających muzea na 1000 mieszkańców	szt.	1.481	2015	2.000	1.751,8 ▲
6	Odsetek mieszkańców województwa objętych izochroną 90 minut dostępności drogowej do Gdańska w godzinach porannego szczytu komunikacyjnego	%	81,27	2014	95	
7	Odsetek mieszkańców województwa objętych izochroną 90 minut dostępności transportem zbiorowym do Gdańska w godzinach porannego szczytu komunikacyjnego	%	64,78	2014	80	
8	Odsetek mieszkańców województwa objętych izochroną 30 minut dostępności transportem zbiorowym do własnego miasta powiatowego w godzinach porannego szczytu komunikacyjnego	%	58,96	2014	80	
9	Stosunek wielkości produkcji energii elektrycznej do jej zużycia w regionie	%	46,1	2014	100	53,00 ▲

10	Udział energii elektrycznej wytwarzanej z OZE, w tym z mikroźródeł, w ogólnym jej zużyciu w województwie	%	19,5	2014	30	26,44 ▲
----	--	---	------	------	----	---------

Cel 3. ZACHOWANE ZASOBY I WALORY ŚRODOWISKA

Lp.	nazwa wskaźnika	jednostka miary	wartość bazowa	rok bazowy	tendencja do 2030	2016
1	Powierzchnia lasów	ha	665.810	2015	695.000	666.650 ▲
2	Powierzchnia terenów zabudowanych w granicach ponadregionalnych i regionalnych korytarzy ekologicznych określonych w Planie	ha	1,00	2014	1,00	1,00 ►
3	Odsetek JCWP płynących, nieosiągających dobrego stanu/potencjału ekologicznego wg badań monitoringu diagnostycznego i operacyjnego	%	38,5 i 47,3	2014	spadek	89,3 i 65,4 ▼
4	Odsetek powierzchni obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych (parki narodowe i parki krajobrazowe)	%	10,60	2016	wzrost	10,60 ►
5	Liczba utworzonych parków kulturowych	szt.	3	2016	10	3 ►
6	Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków	%	83,20	2015	90	83,30 ▲
7	Długość sieci kanalizacyjnej w relacji do długości sieci wodociągowej	%	0,658	2015	0,85	0,662 ▲
8	Niezrekultywowane tereny składowania odpadów	ha	81,7	2014	20	34,56 ▼

Cel 4. URUCHOMIONE POTENCJAŁY ROZWOJOWE OBSZARÓW FUNKCJONALNYCH

Lp.	nazwa wskaźnika	jednostka miary	wartość bazowa	rok bazowy	tendencja do 2030	2016
1	Liczba długofalowych inicjatyw organizujących współpracę JST w ramach określonych w Planie obszarów funkcjonalnych	szt.	9	2016	16	9 ►